

„Az érdemi előrelépés még várat magára”

Varga István felszólalása a madridi találkozón

Madrid, 1982. december 3. (MTI) — „A pozitív jelek és a többnyire zavartalan tárgyalási légkör ellenére az érdemi előrelépés még várat magára” — hangsúlyozta Varga István, a magyar delegáció vezetője a madridi találkozó pénteki plenáris ülésén.

Egyebek között rámutatott, hogy a találkozó ezekben a napokban döntő szakaszhoz érkezett: felelősségteljesen kell dönteni arról, hogyan tovább. A magyar küldöttség elvi alapon ellenzi az öncélú eszmecserét, higgadtan, a konstruktív légkör megőrzését szem előtt tartva vesz részt a találkozó munkájában. Az újrakezdés óta eltelt négy hét alatt feltehetően mindenkinek megfelelő képe alakult ki mások álláspontjáról a legfontosabb kérdések tekintetében. Most a tanulságok levonása, a szerkesztői munka fókuszába kerül előtérbe.

A magyar nagykövét rámutatott, hogy az eddigi vita során kikristályosodtak a megoldásra váró fő kérdések, amelyek rendezése nélkül nem képzelhető el a továbblépés. Ezek közé sorolta a bizalom- és biztonság-erősítő, leszerelési konferen-

cia összehívását. „Semmilyen érdemleges politikai érvelést nem hallottunk — mondtotta —, amely indokolhatná, hogy tovább késlekedjünk az erre vonatkozó döntéshozatalában.”

Varga István javasolta, hogy a küldöttek kölcsönös belátással tegyék félre azokat a témákat, amelyekben reálisan nem számíthatnak megoldásra. Majd rámutatott, hogy „a madridi záródokumentum nem lesz attól sem tartalmas, sem kiegyensúlyozott, ha azt egyesek egyoldalú érdekei érvényesítésének szolgálatába próbálják állítani. A megállapodásoknak csak a közös érdekeket szabad tükröznük.”

Egyes nyugati országoknak a „nemzetközi helyzet változásaira” hivatkozó taktikájára utalva kijelentette: „Nem változtak az enyhülés, a békek egymás mellett élés, a két- és többoldalú párbeszéd fenntartása, a kölcsönös előnyökkel járó gazdasági, kulturális, információs és egyéb együttműködés erősítése iránti hosszú távra szóló érdekeink.”

A küldöttségek körében nagy figyelmet keltett a magyar felszólalás. Ezután viszont Max Kampelman

Fogadás a finn nemzeti ünnep alkalmából

A finn nemzeti ünnep alkalmából Osmo Väinölä, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete pénteken fogadást adott rezidenciáján. A fogadáson részt vett Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Faluvegyi Lajos miniszterelnök-helyettes, Apró Antal, az országgyűlés elnöke, Horváth István belügy-, Schultheisz Emil egészségügyi, Kópeczi Béla művelődési miniszter, Szarka Károly külügyminiszter-helyettes, valamint politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életünk több más vezető személyisége. Jelen volt a Budapesti akkreditált diplomáciai képviselő-testület vezetője és tagja. (MTI)

Veress Péter hazaérkezett Moszkvából

Veress Péter külkereskedelmi miniszter, a KGST külkereskedelmi állandó bizottságának november 30. és december 3. között megtartott ülésén részt vevő magyar delegáció vezetője pénteken hazaérkezett Moszkvából. (MTI)

Magyar-szovjet belkereskedelmi tárgyalások Moszkvában

Andriko Miklós belkereskedelmi államtitkár vezetésével pénteken hazaérkezett Moszkvából az a küldöttség, amely a jövő évi magyar-szovjet belkereskedelmi választékcseréről és műszaki-tudományos együttműködésről tárgyalt. A magyar és a Szovjet Szovjet Kereskedelmi miniszterhelyettes által vezetett küldöttség megállapította, hogy a két ország közötti belkereskedelmi választékcseré-forgalom az elmúlt öt évben megduplázódott, s az idén megközelíti a 2 milliárd forintot. 1983-ra a forgalom további bővítését tűzték ki célul. Az együtt-

ARANYHÍD

Gyakran olvashattuk a világsajtó tárgyilagos elemzéseiben: az NDK és az NSZK viszonya meghatározó tényező Európában. Példák sokasága igazolja a megállapítás igazát. Eppen ezért a kontinens borús jelenében, a sok aggasztó körülmény közepette mindenképpen biztató hírek számíttatnak Philipp Jenninger nyugatnémet államminiszter látogatása Berlinben. A bonni politikus az új kormány álláspontjáról nyújtott tájékoztatást vendéglátóinak. Nyomban hozzá kell tenni: jölessé megnyitással fogadták nemcsak Berlinben, hanem a kontinens biztonságáért és békéjéért felelősséget érző valamennyi országban a Kohl-kabinetnek azt az álláspontját, ami szerint az NSZK tartja magát szerződéses kötelezettségeihez.

A két német állam kapcsolatában döntő fontosságú a párbeszéd fenntartása. A nyugatnémet államminiszter berlini eszmecseréje önmagában is arról tanúskodik, hogy — a realitásokhoz igazodva — ezt a gyakorlatot szükségesnek tartják Bonnban. A folyamatos párbeszéd jegyében — erről szól nyomatékkal a nyugatnémet államminiszter — a bonni kabinet több tagja járt a közelmúltban az NDK-ban, Carstens elnök és Genscher külügyminiszter pedig Leonid Brezsnyev temetése alkalmából Moszkvában találkozott Erich Honeckerrel. Örvendetes, hogy a két ország között a kulturális kapcsolatok szintén tovább fejlődnek.

Nincs olyan európai, aki kétségbe vonná, hogy a két német államra megkülönböztetett felelősség hárul Európa sorsában. Az a jelképes aranyhíd, amely Berlin és Bonn között kiépült, egyszerűen a kontinens két merőben különböző társadalmi és gazdasági rendszere között is az egyik legfontosabb összekötő kapocs. A sokat emlegetett kelet-nyugati párbeszéd a két német állam rendezett kapcsolatát áll vagy bukik. Így is mondhatnánk: egyik a másik nélkül nehezen megvalósítható.

Szó sincs természetesen arról, hogy Bonn és Berlin viszonya felhőtlen. Az NDK-ban nem titkolják: aggodalommal tekintenek a NATO 1979. december 12-i határozatának végrehajtására, az eurorakéták telepítése elé. A nyugat-németországi rakétatelepítés az egész földrész békéjét és biztonságát veszélyezteti. Figyelemre méltó ezzel összefüggésben Helmut Schmidtnek, a volt bonni kancellárnak az angol BBC televíziója számára adott nyilatkozata. Ebben a szocialdemokrata politikus nevével szegélyezett minősítette a szovjet katonai fölényről időről időre tendenciózusan terjesztett amerikai és NATO-híreket.

Berlinben most Philipp Jenninger államminiszter után újabb nyugatnémet politikusi fogadáson készültnek. A jövő hét közepén Hans-Jochen Vogel, az SPD kancellárjelöltje érkezik az NDK fővárosába. A szocialdemokrata politikus előreláthatóan Joachim Herrmannal, az NSZEP KB Politikai Bizottságának tagjával tanácskozik majd.

Vitathatatlanul jó hírek ezek. Azt tanúsítják, hogy a bonyolult, feszültségekkel terhes nemzetközi helyzetben is járható a már bevált út. S ez nem más, mint a párbeszéd fenntartása, a nézetek higgadt és felelősségteljes tisztázása. Más szóval: a szimbolikus aranyhíd megővése.

Gyapay Dénes

Az Országos Anyag- és Árhivatal közleménye

Az egyes motorbenzin-fajták fogyasztói ára 1982. december 4-től literenként egységesen 3,20 forinttal — átlagosan 20 százalékkal emelkedik. Ennek megfelelően az új fogyasztói árak:

86-os oktánszámú normálbenzin 18,50, a 92-es oktánszámú szuperbenzin 20, a 98-as oktánszámú extra benzin 21,50 forint literenként. (MTI)

A KS idei novella- és tárcapályázatának eredménye

A Központi Sajtószolgálat 1982-re hirdetett novella- és tárcapályázatra beérkezett műveket pénteken értékelte a bíráló bizottság. A százhuszonhat pályamű közül a novella kategóriában az I. díjat Déak Mór Játékrádió, a II. díjat Kiss Dénes Ha ölnek, meghalnak, a III. díjat Zám Tibor Hóban, hidegben című írása kapta.

„Dobog” az első műszív

Washington, 1982. december 3. (MTI) — Több mint huszonnégy óraja él már műszívvel Barney B. Clark 61 éves amerikai fogorvos, akinek mellkasába csütörtökre virradóan Salt Lake City egyetemi klinikáján külső légkompresszor által működtetett műszívet helyezték el.

„Az éjszaka eseménytelen volt” — közölte pénteken reggel a Salt Lake City-i klinika szívvívője. A műtét végrehajtó orvoscsoporthoz vezető William C. Devries professzor szerint Clark állapota stabil. A beteg felismerte feleségét, igent és nemet bólogat a kérdésekre.

Az orvosok maguk is képtelnek abban, hogy Clark ehhez a 180 kiló súlyú, koszra épített szerkezethez köve valaha is felkelhet betegágyából. Létfenntartásáért szervei egyelőre kielégítően működnek, s a műtétet már is sikeresnek nyilvánították, D. B.

A tanácsi koordinációs bizottság ülése

A tanácsi koordinációs bizottság Papp Lajos államtitkárnak, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala elnökének vezetésével pénteken az Országházban ülést tartott. A bizottság Mondok Pál megyei tanácselnök előterjesztésében megvitatva a Pest megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának tevékenységéről szóló beszámolót. Az ülésen részt

vett és felszólalt Cservenka Ferencné, az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára. Ezt követően Varga Miklósnak, az Országos Vízügyi Hivatal elnökhelyettesének előterjesztésében a vízgazdálkodási feladatok tanácsi végrehajtásáról szóló jelentést vitatta meg a bizottság. (MTI)

Reagan Kolumbiában

Havanna, 1982. december 3. (MTI) — Kolumbia Egyesült Államokkal szembeni adósságának és kereskedelmi deficitjének kérdése előtt Ronald Reagan amerikai elnök háromórás bogotai látogatásának középpontjában. Az amerikai elnök Brazíliából érkezett Bogotába.

Belisario Betancur elnök 48 órával Reagan latin-amerikai útjának megkezdése előtt üzenetében arra kérte a washingtoni Fehér Ház urát, hogy tanúsítson rugalmasságot a latin-amerikai földrész külföldi adósságának újratárgyalása terén.

A „tengerek alkotmánya”

Jamaica fővárosában, Kingstonban nyílik meg december 6-án az ENSZ III. tengerjogi értekezletének záróülése, amelynek végeztével, december 10-én a részt vevő államok képviselői aláírják a tengerekkel kapcsolatos nemzetközi jogi egyezségokmányt (konvekciót). A 320 cikkelyt, több mellékletet és határozatot tartalmazó konvenció csak egy évvel azután lép hatályba, hogy az aláíró országok közül legalább hatvanban ratifikálták azt. Tekintettel arra, hogy az Egyesült Államok, Izrael, Törökország és Venezuela is az okmány ellen szavazott, s több ország előre bejelentette, hogy nem írja alá az egyezségokmányt, így bizonyos kétfeltes merülnek fel hatékonyságával kapcsolatban.

len gazdagsága s a műszaki fejlődéssel karnyújtásnyira kerültek a kincsek.

A tengerjogi egyezmény különböző módon szabályozza a tengerek egyes övezeteivel kapcsolatos kérdéseket. Parttól tengerre kell például a parttól mért 12 mérföldes sávot, Erre — beleértve a tengerfenéket és a fölötté levő léteget — terjesztheti ki szuverenitását a parti állam, bizonyos megkötésekkel. Biztosítani kell például a kereskedelmi hajók és a hadihajók békés célú áthaladását. Külön szabályozza az egyezmény a tengerszorosok és a keskeny beltelegerek jogi problémáit.

A parti vízhez csatlakozik a gazdasági övezet. Ez további 188 tengeri mérföld széles. Itt az ásványkincsek, a halállomány elsősorban a parti országoké, illetve. A szocialista országok az élő kincsek egyenlő jogú kiaknázását javasolták, elismervén, hogy „a parti állam évente jogosult akkora halászszákmányra, amennyit a zászló alatt hajózó halászhajók kifognak képes”. A gazdasági övezet fogalmának a fejlődő országok javaslataira történő bevezetése nagyrészt feloldja azt a vitát, amely a kontinentális talanzat kérdés meghatározásából adódott. E szerint ugyanis kontinentális talanzatnak tekintendő a tengerfenék ameddig a felette levő vízoszlop mélysége nem haladja meg a kétszáz métert, vagy azon túl, amíg a tenger mélysége lehetővé

lett tőkés államok aligha tartanak majd be minden rendelkezést.

Bolygónk felszínének több mint kétharmadát a tengerek, óceánok borítják. A tenger mindig érdekelte az embert. „Navigare necesse est” — mondták a rómaiak, a tengerrel kapcsolatos emberi tevékenység azonban már régóta túlnőtt a hajózásra és a halászatra.

Irigylésre méltó helyzetben volt Hugo Grotius holland jogtudós, amikor a XVII. század elején megfogalmazta az első tengerjogi kódexet. Valahogy így gondolkozhatott: a partra telepített lövegek 3 tengeri mérföldre (mentegy öt kilométerre) hordanak, gyakorlatilag a határát jelölték. Azóta az egyes országok egyoldalú intézkedései nyomán káosz alakult ki.

Mindinkább nőtt a halászat jelentősége, és a fejlődő országok joggal feltették a parthoz viszonylag közeli halállományt a „nagyvok” úszó konzervgyáraitól. Megoldódott a sekélyebb vizek alatti tengerfenék kiaknázásának műszaki problémája, ismertté vált a mélyebb tengerek ágyának mérhető-

teszi a talapat ásványainak kiaknázását. Ezek feltárása és kiaknázása felett a parti állam szuverén jogokat gyakorol.

A nyílt tenger problémája a legizgalmasabb Magyarországon szempontjából is. Az egyezmény értelmében a tengerparttal nem rendelkező országoknak biztosítani kell a tengerre való szabad kijutást, a nyílt tengeren pedig a többiekkel egyenlő jogokat élveznek. A tengerfenék kincsei kiaknázásának felügyeletére 36 ország képviselőiből nemzetközi tengerfenék-hatóság alakult. A kormányzó tanács székhelye Kingston, a nemzetközi bíróság pedig Hamburg lesz. A hatóság engedélyezheti az egyes országoknak a feltárást és a kiaknázást, jelentős összeget fejtében magánvállalatok is bányászati engedélyt kaphatnak. A szocialista országok ezzel kapcsolatban azt sérelmezik, hogy amerikai nyomásra az egyezménybe kerültek „az első kiaknázók” és a „beruházók” különleges jogai — vagyis továbbra is jogi előnyt élveznek a kiaknázást egyelőre helyen elsőként megkezdő országok vagy vállalatok.

A 12. záró ülésakkal véget ér a több mint kilenc éve tartó III. tengerjogi értekezlet. Az itt aláírandó egyezségokmány a tengerjogi eddigi legfőbb, legfontosabb, legpontosabb kódexe, amely így is híven tükrözi a politikai és gazdasági érdekek különbözőségét, ám példát is szolgáltat az ésszerű kompromisszumok lehetőségére.

A dokumentum mindent szabályoz, ami csak a tengeren vagy annak fenekén található. Nem mindegy azonban, hogy hogyan. A fejlődő országok már most — egyelőre csak jogi eszközökkel — igyekeznek biztosítani, hogy a tenger gazdagsága ne legyen a legfejlettebb országok szabad vadászterülete. E tekintetben az egyezménytervezet már az új gazdasági világtrend megteremtése irányába mutat. Ez viszont — véli az Egyesült Államok — sérti a beruházó vállalatok érdekeit, s ezért (bár a felállítandó szervezetekben való részvétel érdekében feltehetőleg mégis aláírja a konvenciót) a fej-

"Az érdemi előrelépés még várat magára"

Varga István felszólalása a madridi találkozóon

Madrid, 1982. december 3. (MTI) — „A pozitív jelek és a többnyire zavartalan tárgyalási légkör ellenére az érdemi előrelépés még várat magára” — hangsúlyozta Varga István, a magyar delegáció vezetője a madridi találkozó pénteki plenáris ülésén.

Egyebek között rámutatott, hogy a találkozó ezekben a napokban döntő szakaszhoz érkezett: felelősségteljesen kell dönteni arról, hogyan tovább. A magyar küldöttség elvi alapon ellenzi az öncélú eszmecsere, higgadtan, a konstruktív légkör megőrzését szem előtt tartva vesz részt a találkozó munkájában. Az újrakezdés óta eltelt négy hét alatt feltehetően mindenkinek megfelelő képe alakult ki mások álláspontjáról a legfontosabb kérdések tekintetében. Most a tanácsok levonása, a szerkesztői munka fokozása kerül előtérbe.

A magyar nagykövét rámutatott, hogy az eddigi vita során kikristályosodtak a megoldásra váró fő kérdések, amelyek rendezése nélkül nem képzelhető el a továbblépés. Ezek közé sorolta a bizalom- és biztosság-erősítő, leszerelési konferen-

cia összehívását. „Semmilyen érdemleges politikai érvelést nem hallottunk — mondotta —, amely indokolhatná, hogy tovább késlekedjünk az erre vonatkozó döntéshozatalában.”

Varga István javasolta, hogy a küldöttek kölcsönös belátással tegyék félre azokat a témákat, amelyekben reálisan nem számíthatnak megoldásra. Majd rámutatott, hogy „a madridi záródokumentum nem lesz attól sem tartalmas, sem kiegyensúlyozott, ha azt egyesek egyoldalú érdekei érvényesítésének szolgálatába próbálják állítani. A megállapodásoknak csak a közös érdekeket szabad tükröznük.”

Egyes nyugati országoknak a „nemzetközi helyzet változásaira” hivatkozó taktikájára utalva kijelentette: „Nem változtak az enyhülés, a békés egymás mellett élés, a két- és többoldalú párbeszéd fenntartása, a kölcsönös előnyökkel járó gazdasági, kulturális, információs és egyéb együttműködés erősítése iránti hosszú távra szóló érdekeink.”

A küldöttségek körében nagy figyelmet keltett a magyar felszólalás. Ezután viszont Max Kampelman

nagykövét, az amerikai delegáció vezetője, ismét a szocialista országokat támadó felszólalással jelentkezett. Elsősorban a Szovjetunió nemzetközi lépéseivel és belső intézkedéseivel foglalkozott.

Kampelman beszédét „a madridi konferencia normális munkájának megzavarását célzó újabb durva provokációnak” nevezte Szergej Kondrasov, a szovjet delegáció tagja. Rámutatott, hogy az amerikai felszólaló által szavazott problémák egyfelől nem tartoznak a tárgyalások napirendjének körébe, másfelől csak azt bizonyítják, hogy az USA vezetése nem felelnek meg a szovjet törvények.

Az európai béke és biztonság kérdéseivel foglalkozó értekezlet pénteki plenáris ülése elfogadta a jövő heti munkaprogramot. Ez — helyt adva a szocialista országok küldöttségei indítványának — az eddigiekhez képest növelte a záródokumentum megfogalmazásán dolgozó szerkesztő csoport üléseinek számát.

A találkozó hétfőn folytatja munkáját.

Fogadás a finn nemzeti ünnep alkalmából

A finn nemzeti ünnep alkalmából Osmo Väinölä, a Finn Köztársaság budapesti nagykövete pénteken fogadást adott rezidenciáján. A fogadást részt vett Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Faluvégi Lajos miniszterelnök-helyettes, Apró Antal, az országgyűlés elnöke, Horváth István belügy-, Schultheisz Emil egészségügyi, Kőpeczi Béla művelődési miniszter, Szarka Károly külügyminiszter-helyettes, valamint politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális életünk több más vezető személyisége. Jelen volt a Budapesti akkreditált diplomáciai képviseltek számos vezetője és tagja. (MTI)

Veress Péter hazaérkezett Moszkvából

Veress Péter külkereskedelmi miniszter, a KGST külkereskedelmi állandó bizottságának november 30. és december 3. között megtartott ülésén részt vevő magyar delegáció vezetője pénteken hazaérkezett Moszkvából. (MTI)

Magyar-szovjet belkereskedelmi tárgyalások Moszkvában

Andriko Miklós belkereskedelmi államtitkár vezetésével pénteken hazaérkezett Moszkvából az a küldöttség, amely a jövő évi magyar-szovjet belkereskedelmi választékcseréről és műszaki-tudományos együttműködésről tárgyalt. A magyar és a Szovjet Szovjet Szovjet kereskedelmi miniszterhelyettes által vezetett küldöttség megállapította, hogy a két ország közötti belkereskedelmi választékcseré-forgalom az elmúlt öt évben megduplázódott, s az idén megközelíti a 2 milliárd forintot. 1983-ra a forgalom további bővítését tűzték ki célul. Az együtt-

működés keretében hordozható televíziók, kerékpárok, hűtőszekrények, órák, játékok, pezsgő, fagyaszott hal érkeznek a Szovjetunióból. A szovjet üzletek választékát magyar kozmetikai cikkek, bútorok, világítótestek, műbőr konfekcióruka, bordiszim, tojás és baromfi, sport- és szesz italok, filctollak szeljesítik.

A jövő évben újabb két magyar-szovjet áruházi páros kapcsolódik be az áruházi cserébe. Jövőre újabb két szovjet köztársaság — a Grúz és az Örmény SZSZK — termékei kerülnek a két ország közti fogyasztási cikkek választékcseréjébe.

ARANYHÍD

Gyakran olvashattuk a világsajtó tárgyilagos elemzéseiben: az NDK és az NSZK viszonya meghatározó tényező Európában. Példák sokasága igazolja a megállapítás igazát. Eppen ezért a kontinens borus jelenében, a sok aggasztó körülmény közepette mindenképpen biztató hírek számát Philipp Jenninger nyugatnémet államminiszter látogatása Berlinben. A bonni politikus az új kormány álláspontjáról nyújtott tájékoztatást vendéglátóink. Nyomban hozzá kell tenni: jóleső megnyugvással fogadták nemcsak Berlinben, hanem a kontinens biztonságáért és békéjéért felelősséget érző valamennyi országban a Kohl-kabinetnek azt az álláspontját, ami szerint az NSZK tartja magát szerződéses kötelezettségeihez.

A két német állam kapcsolatában döntő fontosságú a párbeszéd fenntartása. A nyugatnémet államminiszter berlini eszmecsereje önmagában is arról tanúskodik, hogy — a realitásokhoz igazodva — ezt a gyakorlatot szükségesnek tartják Bonnban. A folyamatos párbeszéd jegyében — erről szót nyomatékkal a nyugatnémet államminiszter — a bonni kabinet több tagja járt a közelmúltban az NDK-ban, Carstens elnök és Genscher külügyminiszter pedig Leonid Breznyev temetése alkalmából Moszkvában találkozott Erich Honeckerrel. Öröndetes, hogy a két ország között a kulturális kapcsolatok szintén tovább fejlődnek.

Nincs olyan európai, aki kétségbe vonná, hogy a két német államra megkülönböztetett felelősség hárul Európában. Az a jelképes aranyhíd, amely Berlin és Bonn között kiépült, egyszerűen a kontinens két merőben különböző társadalmi és gazdasági rendszere között is az egyik legfontosabb összekötő kapocs. A sokat emlegetett kelet-nyugati párbeszéd a két német állam rendezett kapcsolatán áll vagy bukik. Ugy is mondhatnók: egyik a másik nélkül nehezen megvalósítható.

Szó sincs természetesen arról, hogy Bonn és Berlin viszonya felhőtlén. Az NDK-ban nem titkolják: aggodalommal tekintenek a NATO 1979. december 12-i határozatának végrehajtására, az eurorakéták telepítése elé. A nyugat-németországi rakétatelepítés az egész földrész békéjét és biztonságát veszélyezteti. Figyelemre méltó ezzel összefüggésben Helmut Schmidtnek, a volt bonni kancellárnak az angol BBC televíziója számára adott nyilatkozata. Ebben a szocialdemokrata politikus nevelésének minősítette a szovjet katonai fölényről időről időre tendenciózusan terjesztett amerikai és NATO-híreket.

Berlinben most Philipp Jenninger államminiszter után újabb nyugatnémet politikus fogadására készülnek. A jövő hét közepén Hans-Jochen Vogel, az SPD kancellárjelöltje érkezik az NDK fővárosába. A szocialdemokrata politikus előreláthatóan Joachim Herrmann, az NSZEP KB Politikai Bizottságának tagjával tanácskozik majd.

Vitathatatlanul jó hírek ezek. Azt tanúsítják, hogy a bonyolult, feszültségekkel terhes nemzetközi helyzetben is járható a már bevált út. S ez nem más, mint a párbeszéd fenntartása, a nézetek higgadt és felelősségteljes tisztázása. Más szóval: a szimbolikus aranyhíd megővése.

Gyapay Dénes

Az Országos Anyag- és Árhivatal közleménye

Az egyes motorbenzin-fajták fogyasztói ára 1982. december 4-től literenként támszámú szuperbenziné 20, egységesen 3,20 forinttal — a 98-as oktánszámú extra átlagosan 20 százalékkal emelkedik. Ennek megfelelően az új fogyasztói árak:

A 86-os oktánszámú normálbenziné 18,50, a 92-es okcember 4-től literenként támszámú szuperbenziné 20, egységesen 3,20 forinttal — a 98-as oktánszámú extra átlagosan 20 százalékkal emelkedik. Ennek megfelelően az új fogyasztói árak: (MTI)

A KS idejű novella- és tárcapályázatának eredménye

A Központi Sajtószolgálat 1982-re hirdett novella- és tárcapályázatára beérkezett műveket pénteken értékelte a bíráló bizottság. A százhuszonhat pályamű közül a novella kategóriában az I. díjat Apáti Miklós, a II. díjat Zsakyonyi Károly Dixieland, a III. díjat Hallama Erzsébet Narancs és toloszék című novellájának ítélt. A tárca kategóriában az I. díjat Deák Mór Játékrádió, a II. díjat Kiss Dénes Ha ölnék, meghalnék, a III. díjat Zám Tibor Hóban, hidegben című írása kapta.

„Dobog” az első műszív

Washington, 1982. december 3. (MTI) — Több mint huszonnégy órája él már műszívvél Barney B. Clark 61 éves amerikai fogorvos, akinek mellkasába csütörtökre virradóan Salt Lake City egyetemi klinikáján külső légkompresszor által működtetett műszívet helyezték el.

„Az éjszaka eseménytelen volt” — közölte pénteken reggel a Salt Lake City-i klinika szóvivője. A műtét végrehajtó orvoscsoporthoz vezető William C. Devries professzor szerint Clark állapota stabil. A beteg felismerte feleségét, igent és nemet bólogat a kérdésekre. Az orvosok maguk is képtelnek abban, hogy Clark ehhez a 180 kiló súlyú, kocsira épített szerkezethez kötve valaha is felkeljen a betegágyából. Letfontosságú szervei egyelőre kielégítően működnek, s a műtétet már is sikeresnek nyilvánították,

D. B.

Jegy

Életem nem engedtem, hogy pontos emlékeket idézzek fel a békekölcsön, amely néhány évtizede megtalálható volt mind magyar család valamely fiókjában. Arra azért emlékszem, hogy amikor bizonyos időközönként előkerültek kötvények (ez volt a nevem számomra titkos, de papíroknak, s anyám a számban megjelenő számok lopok gondos tanulmányos után megállapította: miénket bezeg most se hárít ki; mintha valamely családi ellenszenv érződne volna az ártatlan papírok szembem. Ma már tudom, hogy az ok a kötelező je-

Mind

Kötvény: olyan értékpapír — írja a Közgazdasági Lexikon —, amelynek kibocsátója arra törekszik, hogy az abszolút pénzüsséget megteremtse. A kötvény tehát tulajdonosa számára hitelezői jogot testesít meg.

A magyar szóhasználatban a kötvénynek nevezi a bírási okiratokat is, de monni se kell, hogy a két dolognak nincs köze egymásnak. Am, ha az életbiztosítás vagy a CASCO-tól elvettünk, akkor is találkozunk az utóbbi években kifejezéssel a hazai pénzügyi élet központja, OTP körül. Kommunális kötvény a neve azoknak értékpapíroknak, amelyek település tanácsa bocsátja ki kísérletképpen, a Jakosságtól kölcsönözve gyorsabban létesül, víz, esetleg rendeltetés, amint azt éppen a gyűnkben, Hajdúszoboszló terveztek. A főszelezes pénz (pontosabban: megtérítésre szánt pénz) renkező állampolgár számára kommunális kötvény jelentett mást, mint újszerű betéti formát. Hét évig tulajdonosa nem visszavonta a kötvényt, hat szék, tehát a szokásos 5 százalékos tartós betéti kamat magasabb kamatot kap pénzére.

Nem mondhatjuk, hogy útfő sikere volt a kommunális kötvénynek. Nem hiszen ha valaki mondhatna ötven forinttal akart hozzájárulni a közös cél megvalósításához (persze csak csőn formájában), választás előtt: jegyezzen mondják a kötvény megvásárlásának aktuális kommunális kötvény, válassza inkább a takarékpénztár, amelyre öt év után százalék kamat jár.

Ennyiből is látható, hogy a kötvények funkcionális alapvetően befolyásolja kamat nagysága. Hiszen kibocsátó célja ugyan, mint a kommunális kötvény esetében, csak a jóval szelebbebb kötvény új beruházási forrás jutni. Ez azonban csak akkor sikerülhet, ha lesz, megvásárolja, jegyzi a kötvényt. Jegyezni pedig az fog, akinek ehhez értelem fűződik.

Optimális esetben minél ki jól jár. A kibocsátó csőben jut pénzhez, mint a banktól kérne hitelt, a telezó viszont magasabb kamatot kap, mintha az államtól, sőt, hagyományos formák valamelyikében, né a pénzt. A kamatot hát alacsonyabban megállapítani, mint ami az adott pillanatban bankhitel kamata, de csőben annál, amennyi bank a betétek után fizet.

Befektethető magánvagyon

Kik folyamodhatnak a kötvények felvásárlásában? A kötvénykiadás eszköze? A sor hosszú: az állam, a pénzügy, a tanácsok, vagy a gazdálkodó szervezetek, utóbbiak közé érte a vállalkozások megannyi máját is. A vásárlók a kötvénykiadás, a pénzügyi szervezetek, a csök, de lehetnek magáné, a vásárlást megkötés szabályozza. Gánszemély nem vásá-

A „tengerek alkotmánya”

Jamaica fővárosában, Kingstonban nyílik meg december 6-án az ENSZ III. tengerjogi értekezletének záróülése, amelynek végzetével, december 10-én a részt vevő államok képviselői aláírják a tengerekkel kapcsolatos nemzetközi jogi egyezségkeret (konvenciót). A 320 cikkelyt, több mellékletet és határozatot tartalmazó konvenció csak egy évvel azután lép hatályba, hogy az aláíró országok közül legalább hatvanban ratifikálták azt. Tekintettel arra, hogy az Egyesült Államok, Izrael, Törökország és Venezuela is az okmány ellen szavazott, s több ország előre bejelentette, hogy nem írja alá az egyezségkeret, így bizonyos kételemek merülnek fel hatékonyosságával kapcsolatban.

A dokumentum mindent szabályoz, ami csak a tengerben vagy annak fenekén található. Nem mindegy azonban, hogy hogyan. A fejlődő országok már most — egyelőre csak jogi eszközökkel — igyekeznek biztosítani, hogy a tenger gazdagsága ne legyen a legfejlettebb országok szabad vadászterülete. E tekintetben az egyezménytervezet már az új gazdasági világrend megteremtése irányába mutat. Ez viszont — véli az Egyesült Államok — sérti a beruházó vállalatok érdekeit, s ezért (bár a felállítandó szervezetekben való részvétel érdekében feltehetőleg mégis aláírja a konvenciót) a fej-

lett tőkés államok aligha tartanak majd be minden rendelkezést.

Bolygónk felszínének több mint kétharmadát a tengerek, óceánok borítják. A tenger mindig érdekelt az embert. „Navigare necesse est” — mondták a rómaiak, a tengerrel kapcsolatos emberi tevékenység azonban már régóta túlnőtt a hajózáson és a hajászáson.

Irgylésre méltó helyzetben volt Hugo Grotius holland jogtudós, amikor a XVII. század elején megfogalmazta az első tengerjogi kódexet. Valahogy így gondolkodhatott: a partra telepített lövegek 3 tengeri mérföldre (mintegy öt kilométerre) hordanak, gyakorlatilag hat szuverenitást a parti államok ebben az övezetben (így kívánja meg védelmi érdekeik), ezen túl pedig a tengerek legyenek szabadok. A fennmaradó problémákat is a logika és az emberi értelem segítségével oldotta meg, s rendszerre gyakorlatilag a II. világháború kezdetéig működőképes volt. Azóta az egyes országok egyoldalú intézkedései nyomán káros alakult ki.

Mindinkább nőtt a halászat jelentősége, és a fejlődő országok joggal feltételezik a parthoz viszonyított közeli halállományt a „nagygyök” úszó konzervgyáraitól. Megoldódott a sekélyebb vizek alatti tengerfenék kiaknázásának műszaki problémája, ismertté vált a mélyebb tengerek ágyának mérhető-

len gazdagsága, s a műszaki fejlődéssel karnyújtásnyira kerültek a kincsek.

A tengerjogi egyezmény különböző módon szabályozza a tengerek egyes övezeteivel kapcsolatos kérdéseket. Parti tengerre nyilvánítja a parttól mért 12 mérföldes sávot. Erre — beleértve a tengerfenéket és a fölötté levő léteret — terjesztheti ki szuverenitását a parti állam, bizonyos megkötésekkel. Biztosítani kell például a kereskedelmi hajók és a hadihajók békés célú áthaladását. Külön szabályozza az egyezmény a tengerszorosok és a keskeny beltengerek jogi problémáit.

A parti vízhez csatlakozó gazdasági övezet. Ez további 188 tengeri mérföld széles. Itt az ásványkincsek, a halállomány elsősorban a parti országoké. A szocialista országok az élő kincsek egyenlő jogú kiaknázását javasolták, elismervén, hogy „a parti állam évente jogosult akkora halászásákmánnyra, amennyit a zászlói alatt hajózó halászflootta kifogni képes”. A gazdasági övezet fogalmának a fejlődő országok javaslatára történt bevezetése nagyrészt feloldja azt a vitát, amely a kontinentális talanzat kétféle meghatározásából adódott. Eszerint ugyanígy kontinentális talanzatnak tekintendő a tengerfenék ameddig a felette levő vízoszlop mélysége nem haladja meg a kétszáz métert, vagy azon túl, amíg a tenger mélysége lehetővé

teszi a talapat ásványainak kiaknázását. Ezek feltárása és kiaknázása felett a parti állam szuverén jogokat gyakorol.

A nyílt tenger problémája a legizgalmasabb Magyarországnak szempontjából is. Az egyezmény értelmében a tengerparttal nem rendelkező országoknak biztosítani kell a tengerre való szabad kijutást, a nyílt tengeren pedig a többiekkel egyenlő jogokat élveznek. A tengerfenék kincseinek kiaknázásának felügyeletét 36 ország képviselőiből nemzetközi tengerfenék-hatóság alakul. A kormányzó tanács székhelye Kingston, a nemzetközi bíróság pedig Hamburg lesz. A hatóság engedélyezheti az egyes országoknak a feltárást és a kiaknázást, jelentős összegek fejében magánvállalatok is bányászati engedélyt kaphatnak. A szocialista országok ezzel kapcsolatban azt sérelmezik, hogy amerikai nyomásra az egyezménybe kerültek az első kiaknázók” és a „beruházók” különleges jogai — vagyis továbbra is jogi előnyt élveznek a kiaknázást egyelőre helyen elsőként megkezdő országok vagy vállalatok.

A 12. záró ülésszakkal véget ér a több mint kilenc éve tartó III. tengerjogi értekezlet. Az itt aláírandó egyezségkeret, a tengerjogi jogok eddigi legfontosabb, legteljesebb, legpontosabb kódexe, amely így is híven tükrözi a politikai és gazdasági érdekek különbözőségét, ám példát is szolgáltat az ésszerű kompromisszumok lehetőségére.

Jegyezzen kötvényt?

Életkorom nem engedi, hogy pontos emlékeket idézzek fel a békekölcsönről, amely néhány évtizede még megtalálható volt minden magyar család valamelyik fiókjában. Arra azért emlékszem, hogy amikor bizonyos időközönként előkerültek a kötvények (ez volt a neve a számomra titokzatos, díszes papíroknak), s anyám az újságban megjelenő számszlopok gondos tanulmányozása után megállapította: a miénk bezzeg most se húzták ki; mintha valamiféle családi ellenszenv érződött volna az áratlan papírokkal szemben. Ma már tudom, hogy az ok a kötelező jegy-

zés, a kötvények kényszerű megvásárlása volt. Nos, az bizonyos, hogy a jövőben kötvénytulajdonosok (egyetlen eset kivételével) szabad akaratukból válhatnak az értékpapír birtokosává, senki nem kötelezi őket a vásárlásra. Az Elnöki Tanács minap hozott törvényerejű rendelete pusztán lehetőséget biztosít a kötvény kibocsátására és megvásárlására — kellően szabályozva a pénzügyi folyamatokat, hogy az ügylet végül soron azt a célt szolgálja, amit szolgálnia kell: a magyar gazdaság szekerének előremozdítását.

kötvények vásárlása, amelyek magasabb kamatot hoznak, mint amennyi akkor gyarapítaná a megtakarított összeget, ha azt egyszerű bankbetétként tartalékolná a vállalat. Ide tartozik az egyetlen eset, amikor kötelező a kötvényvásárlás. Az állam a nem eléggé hatékony vállalatok számára előírhatja, hogy pénzüket saját, kevéssé jövedelmező fejlesztés helyett gazdaságosabb célokra fordítsák — kötvényjegyzés vagy -vásárlás útján.

Mindenki jól jár

Kötvény: olyan értékpapír — írja a Közgazdasági Kislexikon —, amelynek kiállítója (kibocsátója) arra kötelezi magát, hogy az abban szereplő pénzügyi kötelezettséget megfizeti. A kötvény tehát tulajdonosa számára hitelezői jogot testesít meg.

A magyar szóhasználat kötvénynek nevezi a biztosítási okiratokat is, de mondanak nincs köze egymáshoz. Ám, ha az életbiztosítástól, vagy a CASCO-tól eltekintünk, akkor is találkozhattunk az utóbbi években e kifejezéssel a hazai pénzügyi életben. A kötvény fogalma egyik központja, az OTP körül. Kommunális kötvény a neve azoknak az értékpapíroknak, amelyeket tíz település tanácsa bocsátott ki kísérletképpen, hogy a lakoságtól kölcsönt szerezve gyorsabban létesüljön út, vízmű, esetleg rendelőintézet, amint azt éppen a meggyekben, Hajdúszoboszlón tervezték. A főszeleves pénzzel (pontosabban: megtakarításra szánt pénzzel) rendelkező állampolgár számára a kommunális kötvény nem jelentett mást, mint egy újszerű betéti formát. Ha öt évig tulajdonosa nem váltja vissza a kötvényt, hat százalékos tartós betéti kamattal magasabb kamatot kap a pénzére.

Nem mondhatjuk, hogy áttűtő sikere volt a kommunális kötvénynek. Nem csoda, hiszen ha valaki mondjuk ötezer forinttal akart hozzájárulni a közös cél megvalósításához (persze csak kölcsön formájában), választás elé került: jegyezzen (így megvásárlásának aktusát) kommunális kötvényt, vagy válassza inkább a takaréklevelet, amelyre öt év után 7 százalékos kamattal jár.

Ennyiből is látható, hogy a kötvények funkcionális alapvetően befolyásolja a kamattal nagysága. Hiszen a kibocsátó célja ugyanaz, mint a kommunális kötvény esetében, csak most már jóval szélesebb körben: újabb beruházási forrásokhoz jutni. Ez azonban csak akkor sikerülhet, ha lesz, aki megvásárolja, jegyzi a kötvényt. Jegyezni pedig csak az fog, akinek ehhez érdeke fűződik.

Optimális esetben mindenki jól jár. A kibocsátó olcsóbban jut pénzhez, mint ha a banktól kérne hitelt, a hitelező viszont magasabb kamatot kap, mintha az egyszerű, hagyományos betéti formák valamelyikében őrizné a pénzét. A kamatot tehát alacsonyabban kell megállapítani, mint amennyi az adott pillanatban a bankhitel kamata, de magasabban annál, amennyit a bank a betétek után fizet.

Befektethető magánvagyon

Kik folyamodhatnak tervezett beruházásaik fedezésére érdekében a kötvénykibocsátás eszközeihez? A sor elég hosszú: az állam, a pénzügyi, a tanácsok, valamint a gazdálkodó szervezetek, utóbbiak közé érte a kisvállalkozások megannyi formáját is. A vásárlók lehetnek a pénzügyi, a gazdálkodó szervezetek, a tanácsok, de lehetnek magánszemélyek is. A vásárlást két megkötés szabályozza. Magánszemély nem vásárolhat

államkötvényt, a tanácsok pedig csak tanács kötvényt vehetnek. Az utóbbi korlátozás magyarázata: ha a tanács vásárolhatna vállalati kibocsátású kötvényt, előfordulhatna, hogy a jórészt állami támogatásból eredő bevétel egy olyan gazdasági egység kasszájába vándorolna, melynek állami támogatása egyáltalán nem indokolt.

Felvetődhet a kérdés: a mostani szűkös esztendőben, amikor a vállalatok igen szerény fejlesztési alapok miatt panaszkodnak, miért állna érdekében valamely gazdálkodó szervezetnek az, hogy saját forrásait — kötvényvásárlás útján — másnak engedje át? Éppen a szűkös pénzforrások hatékony felhasználásának lehet módja a kötvényjegyzés. Számtalan példát lehetne konstruálni ennek igazolására, álljon itt most csak egy. Elképzelhető, hogy az egyik vállalatnál képződik ugyan valamennyi fejlesztési alap, de ahhoz nem elegendő, hogy fedezze egy komolyabb, jövedelmező sájtát beruházás költségeit. A magas hitelkamatok miatt a bankhoz se érdemes kiegészítésért fordulni. Kézenfekvő megoldás lehet ekkor olyan

kötvények vásárlása, amelyek magasabb kamatot hoznak, mint amennyi akkor gyarapítaná a megtakarított összeget, ha azt egyszerű bankbetétként tartalékolná a vállalat. Ide tartozik az egyetlen eset, amikor kötelező a kötvényvásárlás. Az állam a nem eléggé hatékony vállalatok számára előírhatja, hogy pénzüket saját, kevéssé jövedelmező fejlesztés helyett gazdaságosabb célokra fordítsák — kötvényjegyzés vagy -vásárlás útján.

De jelenthet-e a gazdaság számára komoly forrást, a magánszemélyek kötvényvásárlása? Tudjuk, hogy a hetvenes évek első felének gazdasági fellendülésével párhuzamosan megszáporodtak a viszonylag magas jövedelmek; ekkorra tehető a második gazdaság kiszelekedésének időszaka is. Mindezek következtében a magyar átlagjövedelmekhez képest számos családon belül jelentős vagyon halmozódott fel.

Ezek akkora összegek, hogy mozgósításuk már a gazdaság számára komoly forrást jelenthet. A megtakarított pénzzel rendelkezők viszont csak akkor választják az OTP vagy a takarékszövetkezet helyett a kötvényvásárlást, ha az jobban szolgálja a pénz értékének megőrzését, netán annak gyarapítását is. Itt kell megjegyezni, hogy míg a kötvények kamatszintjét általában a pénzügyi viszonyok alakítják majd, a lakosság által vásárolható értékpapírok esetében a pénzügyminiszter szabja meg a kamattal nagyságát.

A kötvények kibocsátását engedélyező, szabályozó rendelkezést az OTP sorában, amelyek a gazdaság élénkítéséhez, a változó körülményekhez való gyors alkalmazkodás feltételeinek megteremtését hivatottak szolgálni. Hogy a gyakorlatban mennyire válik be az elképzelés, azt a következő hónapok, évek döntik el. **Görömbölyi László**

AMI KÖZÖS: AZ ÁRENGEDMÉNY

Diszkont- vagy raktáráruház?

Csalódottan fogadták a budapestiek a hírt: az idén nem nyitják meg a Skála Expót, az a raktáráruház, amely a maga nemében az első volt az országban. 1980 őszén vette először berbe a Skála-Coop a kőbányai vásárváros egyik pavilonját, hogy ott időszakos diszkont áruházát rendezzen be. A nyitást megelőző reklámhadjárat olyan óriási, magával ragadó volt, hogy annak idején a rendőrség segítségét kellett kérni a kapuk előtt türelmetlenül várakozó tömeg féken tartására.

Akik a várakozók közül bejutottak, nem csalódtak. Az első Skála Expo egyrészt ritkán kapható, tőkés importból származó cikket kínált, másrészt egyes termékeket 20, 30, sőt 50 százalékos árengedménnyel árult. Rövid négyhónapos fennállása alatt az idényjellegű raktáráruház majdnem egymillió vevőt szolgált ki, átlagosan 8 százalékos árengedménnyel.

A kirobbanó sikeren felbuzdulva ezután az ország legkülönbözőbb pontjain próbálkoztak hasonló árusítási rendszerrel. A kereskedelmi vállalatok és szövetkezetek közegében, vidéki városok peremkerületeiben bejelentkeztek átmenetileg vagy tartósan úres kiállítási helyiségeket, raktárakat, sportcsarnokokat és nyitottak árengedménnyel árusító ügynevezett raktáráruházakat.

Eközben azonban a budapesti Skála lelkesedése alábbhagyott. Tavaly karácsony előtt az Expót már jóval csendesebben nyitották meg, az idén pedig úgy döntöttek, hogy egyáltalán nem veszik igénybe a BNV pavilonját. A visszavonulás okáról a Skála-Coop vezérigazgatója november 20-án nyi-

latkozott a rádió "Többet észél" című adásában. Egyebek között azt mondta, hogy az időszakos árusítás számunkra idén nem lenne kifizetődő. Egyrészt azért, mert a gazdálkodás feltételei nehezedtek, magas a készletkezelés után fizetendő bankkamat, másrészt azért, mert az idényáruházban berendezkedni, majd ezt a berendezést öt hónap múltán lebontani túlságosan drága.

Feltehetőleg azonban arról is szó van, olyan tényezőkről, amelyeket a vezérigazgató nyilatkozatában nem érintett. Ezek megértéséhez érdemes közelebbről is megismerkedni a raktáráruházak — más néven diszkont áruházak — sajátosságaival. Márcsak azért is, mert hasonló jellegű áruházak az ország számos pontján — például Siófokon, Debrecenben, Pécsen — ma is működnek.

A diszkont rendszert a tőkés országokban alakították ki, de fogalmatunk úgy is, hogy ezt az árusítási formát a verseny, az eladók versenye kényszerítette ki. Az a felismerés, hogy többet eladni csak olcsóbban lehet, az alacsonyabb árakat pedig úgy lehet elérni, ha a forgalmazás költségeit csökkentik. A költségsökkentés eszköze ebben az esetben az, hogy lényegében raktári körülmények között árusítanak. Tehát semmi fényűzés: csökkent a világítás, egyszerű, raktári állványokból összerakott olcsó berendezés, teljes önkiszolgálás, sőt az éretlenség a gyári gyűjtő-csomagolásban teszik a csupasz állványokra.

A tőkés kereskedelem körülményei között ilyen módosított raktáráruházak költségeket lehet megtakarítani, hiszen ott az áru ere-

Élen az orvostudományi egyetemek között

AZ ÚJÍTÓMOZGALOM TAPASZTALATAI A DOTE-N

Az orvostudományi egyetemen az újítómozgalom egyidős az országos kezdeményezéssel. Az Egészségügyi Minisztérium évenként versenyt hirdet és értékel az egészségügyi intézmények, köztük az ország négy orvosegyetemének az újításban elért eredményeit. Ebben a Debreceni Orvostudományi Egyetem mindig előkelő helyet foglal el, az elmúlt évben is a legjobbnak bizonyult. Az értékelés a benyújtott és elsősorban a hasznosított újítások számának és az újításokkal kapcsolatos feladatellátás összehasonlításával történik.

Hetvenet elfogadtak

Ahogy Bakos József, a DOTE újítási előadója elmondta, 1981-ben 64 újítást nyújtottak be, 70-et fogadtak el (az előző évben beadottak közül is volt néhány, ami a múlt évben került elfogásra). Mindössze három utasították el. Az újítások közül 19 munkavédelmi jellegű.

Az 1981-ben újítással élt 79 dolgozó közül legtöbben régóta részt vesznek a mozgalomban, folyamatosan keresik az oktató, a gyógyító, a tudományos munka színvonalasabb végzéséhez a kedvezőbb megoldásokat. Közöttük nagyon magas a műszaki dolgozók száma, s mindössze egyetlen nő van. 1981 egyébként a megelőző néhány évhez viszonyítva fellendülést hozott, ez rész-

ben személyi változásnak köszönhető. A benyújtott újítások száma 72 százalékkal nőtt, az elfogadhatóké pedig 57 százalékkal 91 százalékra emelkedett. A munkavédelmi jellegű újítások növekedésével sikerült néhány potenciális baleseti veszélyforrást felszámolni, amely a munkavédelem színvonalát kedvezően befolyásolta.

A szocialista brigádok lehetőségei azonban még mindig kihasználatlanok az újító mozgalomban. Általában egy-egy újító tagja valamely szocialista brigádnak, de ez a tevékenysége a kollektívától független.

Az újító mozgalom 31 éve során 1980-ig a Debreceni Orvostudományi Egyetemen 2556 újítást nyújtottak be.

Az ötlettől a megvalósulásig

Az egyetem rektora minden év elején újítási feladat-tervet tesz közzé. Ennek az a célja, hogy olyan feladatokra irányítsa az újítók figyelmét, amelyek az egyetem számára fontosak, s így az újító mozgalom szervesen illeszkedik az egyetem közeli és távlati fejlesztési célkitűzéseibe.

Ezen kívül esetenként egy-egy jelentős és időszerű feladatot megoldására külön pályázatot írnak ki. Ebben az évben a feladatnyitvány negyven témát, hirdettek meg, ebből kilenc — az összesnek mintegy negyede — valósult meg. Egy-egy újítás benyújtása

árusításának reményében átadták a Skálának. (A kockázati alapról tudni kell, hogy azt ma a vállalatok kötelesek képezni azért, hogy ennek terhére adjanak árengedményt az egyébként — teljes áron — eladhatatlannak bizonyuló készletek értékesítéséhez. Ezt az elkülönítetten kezelendő összeget viszont minden körülmények között vissza kell juttatni a vásárlónak, tehát más célra, mint engedmények adására, nem szabad felhasználni.)

Igy azután a magyar diszkont- vagy raktáráruházak nem annyira a költségek csökkentéséből, hanem inkább a kockázati alapról származó pénz felhasználásával tudnak alacsonyabb árakat kialakítani. Ami nem baj, ha ez a kockázati alap nem hiányzik a vállalatnak vagy a szövetkezetnek másutt, máskor a divatjavult, a műszakilag elavult, vagy éppen megmondhatatlanul beszerzett áruk értékesítésénél. Más kérdés, hogy az árengedmény nem elsősorban a költségsökkentésből, hanem a kockázati alapról származik, akkor nem a tőkés országokban bevált diszkont rendszert alkalmazták, hanem valami egyebet.

Ennek az egyebnek, ennek a sajátos formának akkor is van létjogosultsága, ha az idei budapesti Expót a Skála nem rendezi meg. Működhetnek raktáráruházak másutt, más vállalatok is. Mivel új áruházak építésére általában nincs pénzük — saját fejlesztési alapjuk — jól teszik, ha úresen álló helyiségeket kaptak fel, s ezekben rendeznek be olyan raktáráruházat, ahol koncentráltan kiállítják az árengedménnyel árusítható cikket. Méginkább jól teszik, ha egyáltalán költségsökkentésre is törekednek a vállalatok kockázati alapjával, ami azok a várható nagyobb forgalom, és az elfekvő készletek ki-

és a szerződés megkötése közötti idő a lehető legrövidebb. Van úgy, hogy pár nap alatt lebonyolódik, de abban az esetben, ha nincs kész a készlet vagy a berendezés, néhány hónapot is igénybe vehet. Köthetnek természetesen előzetes újítási szerződés, is az újítóval, elsősorban olyan újítások kidolgozására, amelyek megvalósítása és hasznosítása az egyetem számára igen fontos és nagy jelentőségű, de a kidolgozás, a feladat nagy szellemi munkagényessége miatt a megvalósításra az újítók csak előzetes anyagi biztosíték ellenében kívánhatnak vagy hajlandók vállalkozni. Ilyen volt például ebben az évben egy vér-és vizelet analízis berendezéshez előállított készülék, amely a vizsgált anyag összetevőjének mennyiségét SI mértékegységre átszámítja és egy adott típusú nyomtató készüléken kinyomtatja.

Az egyetem szakszervezeti bizottsága irányításával és felügyelete alatt újítási munkabizottság működik.

Hiányzik az együttműködés

Az újító mozgalomban nem kis gondot jelent azonban az a tény, hogy az újításként létrehozott eszközök, készülékek jelenleg általában lehetetlen megfelelő példányzámban előállítani. Ez az újító számára természetesen megdöbbentő feladat, s jó lenne, ha a megvalósításban mögötte állna egy vállalat gazdasági közeledés, de most az újítások felhasználására sajnos legfőbbbször csak szűk körben kerül sor. Az újítások elszigeteltségéhez és így a felhasználás és alkalmazás csupán helyben való megvalósításához hozzájárul az is, hogy nem megfelelő az egészségügyi intézmények között az együttműködés, az újítások átadására, átvételére általában nem kerül sor, s a kihasználatlan lehetőségek.

Bizonyos időközönként rendeznek egészségügyi kiállításokat, de az említett gondokon ez önmagában nem segít. Legutóbb november közepén rendezték tanácskozással egybekötött újítási kiállítást a DOTE, ezáltal hatodik alkalommal. A bemutatott tárgyak között a legtöbb olyan volt, amelyek segítik, könnyítik a betegellátást, javítják az oktató, tudományos munka minőségét, és importból származó nehezen beszerezhető felszerelést pótolnak a külföldivel legalább azonos színvonalon.

A mintegy félszáz kiállított tárgy között egyszerű eszközöktől kezdve bonyolult műszerekig sokféle lehetett látni. A legtöbb újítás a DOTE-n dolgozók munkáiból való volt, de a szolnoki, a miskolci, a berettyóújfalui kórház, a Hajdú-Bihar megyei, a Szolnok megyei KÖJÁL, a szegedi orvosegyetem is szerepelt a kiállított sorokban. A csak poszttereken bemutatott újítások száma is meghaladta az ötvenet.

A kiállítás önmagában is jelentős, még a hasznosabb azonban akkor lehetne, hogyha az orvosegyetemek és más egészségügyi intézmények között jobb együttműködés lenne ezen a téren is. Ha kölcsönösen hasznosítanák egymás újításait, hiszen az átvétel anyagi megtakarítással is jár. Sajnálatos módon azonban — és nem a szervező intézet hibájából —, ezen a kiállításon is a négy orvosegyetem közül kettő nem vett részt, valamint valószínű, hogy az ország legtöbb egészségügyi intézménye is tudott volna mint bemutatni más intézmények, az egészségügyi ellátás, a népgazdaság haszná-

Lvov tegnapjára látogatunk e kis útirajz első részében. Mi az, ami ezen kívül érdekelheti az odalátogatót? A ma. A mai emberek, a város mai arca.

A legjellemzőbb adat: Lvov a Nagy Honvédó Háború előtt négyszázezer lakost számlált. Ma már kétszer annyian laknak benne, s ez maga elárulja, milyen ez a város. A környező falvak lakói estek át a városiasodás folyamatán, nagyjából olyan ütemben, mint ahogy például Debrecen is átélte ezt. A fejlődő ipar, az élénkülő kereskedelem spongyaként szívta fel az új városlakókat vidékről. Még a buktatók is azonosak voltak. Rohamléptekkel tört előre az ipar, de az infrastruktúra már kevésbé. Nem termelő ágazatként ott sem fejlődött úgy, ahogy kellett volna a kereskedelem. Pedig az itteni kereskedelmi értéke csöpött sem alábbvaló a miénk. Bizonyítja ezt az a „KGST-piac”, ami ott nagyobb eréllyel ellenőriznek, mint nálunk, de ugyanúgy működik, akár itthon.

A városban járkáló idegenek egyhamar feltűnik a nagy utcai forgalom. A belváros főútjának számító Lenin úton a nap mind-egyik szakában nagy tömegben sétálnak, nézelődnek, sietnek az emberek, ki-ki a maga vérmérséklete és dolga szerint. Egy hely van, ahol mindenki siet. Ez a forgalomirányító lámpával védett gyalogos átkelőhely. No, nem azért, mintha itt megszáporozná lépteit a lvovi, hanem azért, mert tekintet nélkül a piros jelzésre, azonnal megkezdik az átkelést. Hogy nem okoz tömeges közlekedési balesetet ez a sietség, csak egy dolognak köszönhető: a járművezetők jó előre számíthatnak erre, s az utolsó pillanatban mindig megállnak. Ez is az önfegyelmű bizonyos formája. Negynapos lvovi tartózkodásom alatt egyetlen balesetet sem láttam, s egyetlen szíriánó rendőrautó sem rohant baleseti helyszínre.

A belváros legforgalmasabb útvonalánál van a legnagyobb hely, egy jó háromszáz méteres hosszúságban elnyúló park, melynek sűrű növényzete nyáron valódi szigetelést adhat az úttesten rohanó gépjárművek zaja, füstje s látványára. A park végében az opera- és baletszínház épülete. Ottjártunkor éppen tartották. Maga a park mintegy fórumként is működik.

Ma és a tegnap találkozás: a régi városfal megmaradt darabja

dik. Több kisebb-nagyobb csoportban vitatkoznak — méghozzá igen nagy hévvel — főleg férfiak. Eme információ talán szükségtelenné teszi, hogy a fociról van szó. Olyan hévvel folyt a nézetek összecsapása, hogy a külső szemlélő már-már tettelegességre gondolt, s ál-mában sem jutott volna eszébe lefénnyképezni a kis csoportot, nehogy a vitázók felek dűhe egyesült erővel ellene forduljon.

Úde színlott ez a park a belvárosban. Megjegyzendő, hogy nem az egyetlen, mert nagy gondot fordítanak a zöld területre. De a lvovi ember, ha valóban felüldülést akar, felkeresi a már említett Viszkij Zámokot, ezt a város északi részében emelkedő kis hegyet (vagy nagy dombot?) ahova a város zaja csak mint elmosódó hangkulissza hatol föl, s nyilván a levegő is sokkal jobban, mint lent. Akinek a lába és tüdeje bírja, gyalog jön ide, de csaknem a csúcsig föl lehet jönni autóbusszal is. A mindig szeles hegytetőn történelmi emlékmű, a jó kilátás fogadja az embert. S a belvárosi sétákban egyszóval fogalmat alkotó turista elcsodálkozik: Lvovnak van egy új arca is. A várost körbe veszik az új lakótelepek, amelyek mindegyike önálló egység, boltokkal, szolgáltatásokkal. Látnivaló, hogy itt már lépéseket tettek annak érdekében, hogy az infrastruktúra behozza a lemaradásban elnyúló park, melynek sűrű növényzete nyáron valódi szigetelést adhat az úttesten rohanó gépjárművek zaja, füstje s látványára. A park végében az opera- és baletszínház épülete. Ottjártunkor éppen tartották. Maga a park mintegy fórumként is működik.

Aki azt várja tőlem, hogy a lvovi és a magyar lakótelepek közötti különbséget hosszan ecsegetem, téved. Olyanok ezek a lakótelepek, mint a mieink. A különbség csak egy: a környezet. Tudom, van törekvés nálunk is az épületeket elválasztó fák,

bokrok alkalmazására. De Lvovban ez teljes sikerrel jár. Ha a lakóházból a szomszéd felé néz ki lakója, csupa zöldet lát. Akárha családiban élne, főleg, ha negyemeletesnél nem magasabb az épület. Mi ennek a titka? Egyszerű. Vigyáznak a zöldterületre a lvoviak, s gyermekeiket is úgy nevelik, hogy ők se legyenek fák, bokrok ellenségei. Járunk egy-két lakótelepen, de én ott még kitört faszemetet nem láttam. Fegyelmeltettek az állampolgárok arrafelé.

Utolsó vasszöveg, szombaton alig vesszük észre, hogy szabad szombat van. A forgalom ugyanakkora, mint hétköznapokon, legfeljebb a kávézóknak van nagyobb közönség. Egyikben érdekes meglepetés vár. Amikor a jó híra főzött „nagy” kávé kérem, amelyben azért benne van a kellő adag koffein, magyarul szólítanak meg, kérdezik, mely náción tagja vagyok, mert orosz kiejtés szerint lengyel, szlovák vagy magyar lehetek. Miután ezt tisztáztuk, kiderül, Lvovban élő magyarról van szó. Sznek Sándor ő, vagy más névvel Alekszandr Martonovics Sznek. A harmincas években kerültek az akkori Lembergbe. Édesapja Bécsben van eltemetve, testvére Budapesten él, s ő hét nyelven érteni meg magát. Most már nyugdíjas boltvezető, aktív korában éppen ennek a kávézóknak a vezetője volt, akárha az útirajzunk elején említett anekdotához. Elégedett ember, fia, lánya már felnőtt. Most kávézni jött, s megnézi, hogy megy a bolt. Jól elbeszélgetünk. Nem is zárhatnám jobban ezt a kis útirajzot, mint az öregúrral folytatott beszélgetésünk emlékével.

Göz József

Van-e tekintélye?

ÁLLATORVOS SÁRÁNDRÓL

Szépén rendezett, faluszé-
hez közel eső portáján, jó
házigazda módjára, kedvesen
fogad, ám mindjárt sürget is
dr. Puskás György. Érdeklő-
djem csak róla nyugodtan a
faluban — javasolja — neki
ugyanis ebédig nagyon fontos
dolga van a Szabadság Térsz-
bagosi tehénistállójában.
Harminc marha exportzáll-
mányként rövidesen mesz-
szí országba utazik. A meg-
vásárlás előtt az állatorvos-
nak el kell végezni néhány
kötelező vizsgálatot. A mai
nap délelőttjén a kisebbfajta
tornamentálynál ígérő vér-
vételen kell túlesnie, ezen
kívül szeretne megbizonyos-
sodni arról, hogy egyik ár-
ba bocsátott állat sem vem-
hes.

Az ötvenen túl is feltűnően
fürgő mozgó állatorvos ha-
marjában kocsijába ül, és
már robot is a határ felé.
Háza kapuja tárva nyitva
marad, udvarában ismét
csend lesz, csak hátrább, az
úgynevezett gazdasági részen
hallani tyúk kotkodácsolását.
(Persze nem mindig volt
ilyen kihalt ez a ház, csak
mostanában jellemző a
csend, a nyugalom. Két lá-
nyuk felnőtt, egyetemet, főis-
kolát elvégezve férjhez men-
tek, és önálló életet kezdtek
Debrecenben, illetve Hajdú-
szoboszlón. A feleség pedig
négyórás munkát vállalt a
község postáján.)

Ajánlólevél: a múltja

A délelőtti időszakban Sá-
rándon, de Hajdúbágyon is
szinte csak asszonyokat lehet
otthon találni. Főznek, neve-
lik a gyerekeket, tevékeny-
kednek a ház körül. No és
persze beszélgetnek a kapu-
ban. Így teszi ezt Edécs
Imréné és Virágos Józsefné
is Sárádon, a Lenin utca 10.
számú ház előtt.

Előbb arról érdeklődöm tő-
lük, hol találám meg dr.
Puskás Györgyöt. Szinte
egyszerre mondják merre
menjek, de biztosak abban,
hogy ügysem találok otthon.
„A doktor úr dolgozik ilyen-
kor vagy a térszében, vagy
pedig valamelyik háztáji
portán.” Milyen embernek
ismerik dr. Puskás Györgyöt.
„Milyen ember, milyen em-
ber? Hát jó ember... Amikor
végigmegy az utcán a
piros kocsijával, csak fél-
kézzel tudja fogni a kormányt,
a másik kezével meg
integ, köszön” — mondja a
fejkendő asszony. A másik
meg hozzátézi: „Nemrégiben
költöztünk ide egy másik fa-

luból, ahol az állatorvos jól
elvégezte a dolgát, csak kissé
mogorva ember volt.”

Egyi ismerettel kopogta-
tok be a tanácsházán Pallás
Imre tanácselnökhez.
— Mi barátok vagyunk. Ez
a barátság jó pár éves múlt-
ra tekint vissza, ettől függet-
lenül mégis elmondom a vé-
leményemet. Tíz évvel ezelőtt
jött ide állatorvosnak, azt
megelőzően is vidéken tevé-
kenykedett. Múltja, közéleti
tevékenysége eleve jó aján-
lólevél volt ahhoz, hogy itt
is hasznos emberre válhas-
son. De nem csupán a közéleti
aktivitása miatt várhattuk
el tőle, hogy agilis lesz: em-
beri tulajdonságai olyanok,
hogy rövid időn belül népsze-
rűvé vált. Egy ideig a közélet
népfronti községi bizottsági-
nak titkára volt, majd elnöke-
ké választották. Ide kerülése
óta — így a téli hónapok
idején — állat-egészségügyi
előadásokat tart, a falugyű-
léseket remek szervezéssel,
folyamatosan jól előkészíti.
Azok közé az emberek közé
tartozik, akik kikövetelik —
elsősorban magatartásukkal —
a tekintélyt. Valahonnan
örökölhette kiváló emberis-
meretét, a memóriája pedig
egyesen csodálni való. A
háztáji gazdálkodókhoz be-
térve fejből sorolja, melyik
állatnak, milyen betegsége
vált ott ével ezelőtt. Más
mondok: mindkét községben
valóságos népnépnyelő a ku-
tyaváltás. Ilyenkor is van min-
denkihez egy-két kedves szá-
va.

Tyúktojás és a dicsőret

Puskás György sajátos te-
kintélye elsősorban annak
köszönhető, hogy ismeri a
paraszti nyelvet, erkölcsöt.
Tudja, hogyan kell bánni a
gazdákkal. Hogyan dicsér dr.
Puskás György? Örömmel ál-
lapítja meg például az egyik
gazdaasszonyhoz betérve —
mintegy serkentőleg —, hogy
az ő tyúkjai tojják a legna-
gyobb tojásokat a faluban.
Van azonban egy gyengéje:
ez pedig a focidrukkerség.
El-hal a Ferencvárosért, a
fontosabb rangokra feljár
Budapestre, ha teheti, kül-
földre is a csapat után utazik.
A Fradi sikertelen mérkőzé-
sei után aztán felnőttek, is-
kolás gyerekek egyaránt vic-
celődnek vele. A huncutabb-
jai pedig kedveskednek, ha
nyer a csapat. A zsebében
mindig van egy-két csomag
cukor, ilyen alkalmakkor
meg is kínálja a gyerekeket.

Még jó egy óram van a
délre megbeszéltek találkozáig.
Kezdek el a természetközvet-
kezett elnökehez, Szabó Imr-
hez. Megfontolt, nyugodt em-
bernek tűnik, aki sokáig gon-
dolkozik minden egyes mon-
datán.

— Termelőszövetkezetünk
állattenyésztési ágazata, első-
sorban annak állatlétszáma
meg nem teszi lehetővé, hogy
önálló üzemi állatorvost al-
kalmazzunk. Az állatok kör-
rúli gyógyító tevékenységet,
a fertőző betegségek megelő-
zését dr. Puskás György
végzi el. Mondhatom, összes-
ségében elégedettek vagyunk
munkájával. Érdekes viszont
az állatorvos — itt nem szem-
ély szerint Puskás György-
re, hanem a hivatására, be-
osztására gondolok — és a
falu kapcsolata. Manapság
máshogy viszonyul a paraszti-
ember az állatok megbetege-
déséhez, mint régebben. Az
ötvenes-hatvanas években
nyugodtan állíthatom, hogy
fontosabb volt számára az áll-
at gyógyítása, mint a hozzá-
tartozók. Ebből éltek, font-
osságai sorrendben a legelső
helyre sorolták. Az orvoshoz
— ha megbetegedtek — im-
mel-ámmal mentek el. Ez
megváltozott. Először is azért,
mert manapság kevesebb az
állattartó ember a faluban.
Míg húsz évvel ezelőtt Haj-
dúbágyon például három-
száz tehenet tartottak nyil-
ván, addig jelenleg alig szá-
moltató meg húsz-harminc.
Ettől függetlenül az állator-
vossal nap mint nap kapso-
latba kerül az itt lakó em-
ber. Tyúkoltás, sertésmege-
tegedés és így tovább. A tek-
intély korunkban — és ezt
értelmű az állatorvosra is —
veszített merevségből. Nem

elég a pozíció, a munka jó,
pontos és gyors ellátása a
fontos. Ha ezt megteszi, elis-
mertsége is van.

Hasznosan, több szintéren

A térszelnökkel folytatott
beszélgetés után megyek a
hajdúbágyosi istállóba, ahol
„tetten érhetem” dr. Puskás
Györgyöt munka közben.
Gumicsizmában, két köpeny-
ben, óriási injekciós tűvel a
kezében találok. Eddig hu-
szötöt szarvasmarhától vett
vért, a maradék ötlet 20—25
perc alatt végez. Gyors átol-
tózás, és irány vissza a szol-
gálati lakásba. Itt már nyu-
godtan beszélgethetünk a
pályakezdesről, a közelmúlt-
ról, a jelenlegi hangulatáról,
terveiről.

— Epp harminc éve, hogy
elszegedtem e hivatásra —
idezi a kezdetet kissé megpi-
henve, hátradőlve a fotel-
ban. — Budapesten végeztem
el az egyetemet, és a diplo-
ma megszerzése után — hisz
az ötvenes évek elejét írjuk —
pontos helymegjelöléssel
Békés megyébe „vezényel-
ték”. Akkoriban a különböző
állattartványok ellen kellett
felvennünk a küzdelmet, igá-
zán hőskornak nevezhetem
ezt az időt. Az a bizonyos
„vezénylés” nálam szerencsé-
re egybeesett az eredeti el-
képzeléssel is. Azt tartot-
tam ugyanis, hogy az állator-
vosi munkát hivatászerűen
igazán csak vidéken lehet vé-
gezni.

— Milyen hangulat, érdek-
lődés várta a fiatal pályakez-
dőt akkoriban, ha falura ke-
rült?

— Mondottam, hogy hő-
skor volt az az időszak — utal
vissza az imént mondták-
ra. — Nemcsak amiatt, hogy
fertőző betegségek tizedelték
az állatállományt, hanem
azért is, mert a mostanál jó-
valta kevesebb állatorvos
jutott egy-egy körzetre. Az
állatorvos a falusiak szinte
a tenyerükön hordták. Büsz-
kék voltak arra, hogy nekik
jutott ilyen munkakörben
dolgozó ember. Így volt ez
első fontosabb munkahelye-
men, Körösszegapátiban, ez-
után Hajdúszovát követke-
zett, ahol bizonyos okok mi-
att nem szerettem dolgozni,
élni. Tíz évvel ezelőtt kinal-
kozott a sárándi lehetőség.
Elfogadtam, a jó munkakör-
rűlmet és Debrecen köz-
zelsége miatt. Gondolja csak
meg: lányaim már gimna-
zista, majd pedig egyetemista
korúak lettek. A tizenegy
kilométeres távolság Debre-
centől óriási előny ilyen-
kor...

— A tekintély fura egy
dolog manapság — gondol-
kodik el alaptémánkon. —
Egységességéből fakadóan
sohasem erőszakoskodtam
annak megszerzéséért. A
mindenáron való tekintély
kivívása hamar ellenkező
előjelbe csaphat át. Jómá-
gam úgy vagyok ezzel, hogy
optimista, de természetesen
ember létemre elsősorban
közvetlen hangemben ke-
zeltek az emberekhez. Szé-
retük tudni minden gon-
djukról, bajukról. Nemes-
azért, hogy jól adminisztrál-
jam” náluk magamat, ér-
deklődésből teszem mindezt.
Ezt pedig a többség úgy há-
lálja meg — legalábbis én
úgy érzem —, hogy szeret-
talan még tisztelt. A gaz-
dák állataik megbetegedé-
kor kiszolgáltatott helyzetbe
kerülnek. Mondhatom úgy
is, rá vannak utalva az áll-
atorvosra. Nem szabad ezt
a helyzetet kihasználni. Min-
denkit egyformán kell nézni,
a jószág orvosi ellátásánál
pedig eleve nem szabad kü-
lönbséget tenni. A közéleti
munka? Ezt sem tudom
hosszan megindokolni. Előző
munkahelyeimen is végez-
tem, itt is szívesen csinál-
lom. Megválasztották már
községi, járási tanács végre-
hajtó bizottsági taggá, né-
pfront tisztségeket is betöl-
töttem, kisebbeket, nagyobb-
akat is. Egyiket sem azért
vállaltam el, mert azt hit-
tem, ezen tisztségekkel még
tekintélyesebb ember lehe-
tek. Hogyan tehetem hasz-
nossá magamat egyszerre
több szintéren is — ez mun-
kált bennem mindig.

Kisg Dezső Péter

Megtalál

Földesi

Földesi fiatalokkal ülök
Rákóczi Tsz székházában
életvitellükről, lehetőségei-
ről beszélgetünk. Mit ér
ember, ha fiatal és falun é-
Mire futja?

A Szabó házaspár szí-
sen vállalkozott egy kis es-
mecsére. A fiatal férj fo-
lalkozása pék, de jeleni-
bolti eladó, a felesége, Ib-

A szülők

A házat a szülők segítsé-
gével építik, ha nem így le-
ne, nem jutottak volna ide
ig. Legalább a fele összeg a
szülők adták, de azzal-
nagyon sokat segítenek
fiataloknak, hogy most ne
kell nekik semmit hazaa-
niuk. Az építkezés eddig
400 ezer forintot emészt
fel, de ebben nincs benne
telek ára és a sok családi
munka. A fiatalok gond-
tak arra is, hogy Debrecen-
ben telepednek le, de vég-
nem vállalták az albérlet-
s Debrecenben az építke-
s bizonytalan lett volt.
Mégsem gondolják, hogy
lun könnyebb, úgy vel-
minden a segítség mérték-
múlik. Nekik a szülők
tudtak legtöbbet segíte-
Tisztában vannak vele, ho-
az a fiatal házaspár, am-
nem kap otthonról tetem-
segítést, saját erejé-
képtelen házat építeni,
kást vásárolni!

Arra a kérdésemre, ho-
ha meglesz a ház, mire fo-
nak gyűjteni, a fiatalok
szony úgy válaszol, ho-
semmire. Mert ha kitűrné
újabb céljukat, az autót,
bizonyára sokat köl-
lene nélkülözniük. A fi-
úgy véli, hogy mindig ki-
valami, amire gyűjteni ké-
A ház után a legfontosabb
program a családalapít-
Mégkérdeztem, elégedet-
lennének-e a szülők a
módjával? Ibolya kettő-
nevében azt válaszolta, ho-
csak részben. Szüleik ugyi-
is nagyon sokat dolgoz-
mindig, és keveset pihé-
tek, szórakoztak. Imre sz-
lei például még sohasem
tak üdülni, az Ibolya szü-
is csak külön-külön. S-
gond van a jószággal, a h-
körül is rengeteg a tenni-
lő. Az már biztos, hogy az
leendő házuk körül nagy-
szágot nem lehet tartani,
ha lehetne sem tartósná-
mert ahhoz más időbees-
kellene. Lesz néhány ty-
más semmi!

Van-e példaképük konk-
tan? — hangzott a követ-
ző kérdés. Nincs. Úgy s-
retnének élni, ahogy az a
moly, iparkodó fiatalok
illik: szépen és okos-
Vagyis nem rettennek vis-
a munkától, az erőfeszít-
től, de a látástól vakulók
tartó gürcölést nem váln-
nák. Készülnek üdülni, ut-
ni, egyszerűan igényt tartan-
a pihenésre és a kult-
adományaira. Mária van
dióju, többféle háztar-
gépük, magnóju, hangler-
zük, csak mostanában
kán használnák őket. Vet-
színházberletet, gyűlnek
könyvek is, egyszerűan
türcikrekre és az ember-
nyelmit szolgáló eszköze-
nem sajnálják a pénzt. E-
ket a szülők sem ellen-
Egyébként a szülők ta-
csát többnyire megfo-
ják, helyénvalónak tartják.

A túlmunka értékelése

Komjáthi Imre 1976 óta
tsz-ben gépjárműelő-
Nős, felesége övönök, két
lányuk van. Nem akart
több gyereket, az ő csal-
jukban sem volt szokás
túl sokan nagy gyermek-
dás. Jelenleg szolgálati
kásban élnek a feleség
gán, ahol talán életük vég-
lakhatnának, de rövid-
épkétni fognak. Komjá-
Imre szerint jobb a csal-
ház, mert az saját tulaj-
és így a környezetét szá-
don alakíthatja az ember
családát nem rettent
vissza az sem, hogy man-
ság rendkívül nehéz nál-
az építési anyagot meg-
rezni. Úgy véli, hogy fa-
a magánéletpétkezés termé-
tes és egészséges dolog.
De vajon miről mon-
d

Az itt folytatásokban megje-
lenő filmnovella cselekmé-
nyét és szereplőit tekintve
elejétől végig kitalált törté-
netre épül. Ha ennek ellenére
bárki önmagára vagy társaira
ismer, arról nem a szerző te-
het.

HATVANI DÁNIEL:

Szétszórt csontok

— Inkább a sztráda menjen át
rajta?
— Apám azt mondja, hogy igen.
Mert az útépítők legalább sok pénzt
fizetnek érte...

9.

Csiszár megy el a tanya előtti
úton. Tolja a biciklijét, részint a
nagy sár miatt, de azért is, hogy
minél alaposabban szemügyre ve-
hesse az autót és az oldalkocsis mo-
torkerékpárt. Sunyi sonyolgyása el-
árulja, hogy átlát a helyzetben. Alig
húsz méterre hagyja maga mögött
a tanánt, felül a biciklire, s teljes
erejéből tapossa a pedált.

Szedlák Ferenc tanácselnök bent
ül az irodájában, jó ötvenes, erősen
kopaszodó férfi, tömzsi bajusszal;
aktákát lapozgat. Egyszer csak meg-
szólal az asztali hangos telefon.
Titkárnőjét hallja:

— Csiszár elvtárs van itt, a me-
zőőr... Szeretne magával beszé-
lni.

— Engedje be.
Csiszár bejön, alázatosan kö-
szön:

— Erőt, egészséget az elnök elv-
társnak...

— Magának is. Már végzett is az
előkészítéssel?

— Az a helyzet, hogy ha lehet,
holnap szeretném. Ma inkább el-
mennék tápot venni a malacaim-
nak.

Szedlák felfortyan.
— Holnap már a tanácsülési
meghívókat kell kikézbesíteni. Eb-
ben állapodtunk meg, nem emlé-
kszik?

Csiszár megszeppen:
— Ha gondolja az elnök elvtárs,
visszamehetek...

— Úgy, tehát már járt ott.

A mezőőr topog, röstelkedik,
hogy elszólta magát.

— Csak eljöttem ott.

— És miért nem ment be?

— Tetszik tudni, ott volt Teri
kisasszony. Az autója kint állt.

— Na és aztán...

— Ugye, nem akartam zavart-
ni.

Az elnök szagot kap.

— Csiszár, maga valamit kerül-
get, mint macska a forró kását. Ki
vele!

— Hát úgy... lehet... hogy Teri
kisasszony nem volt egyedül.

Szedlák arca megfeszül.

— Hanem kivel volt?

— Aztat ugye én nem tudhassam.
Ott állt kint egy csónakos motor-
bicikli.

Az elnök nyugalmat próbál ma-
gára erőltetni. Nehezen megy.

— Ide figyeljen Csiszár, maga
most tüstént biciklire ül, s megy ki-
felé. Indulok én is, kocsival.

— Igenis, kérem — hajlong a me-
zőőr és gyorsan kimegy.

Szedlák megnyomja az asztali te-
lefon gombját.

— Szóljon a sofőrnek, hogy áll-
jon elő azonnal.

— Igen, máris — szól vissza a tit-
kárnő.

Az elnök a hátsó ülésen ül. Esik
az eső, sűrű nagy cseppekben, fárad-
hatatlanul jár az ablaktörő.

— A kertek alatt menjen — uta-
sítja a sofőrt mogorván, türelmet-
lenül.

Amaz kétségbeesetten hátraszól:
— Ott most nagyon rossz az út.
Elakadunk...

— Tegye, amit mondtam.

A szélső házak előtt a sofőr job-
ra kanyarodik. A kocsi kintlódik a
dágványban. A sofőr csavargatja a
volánt, kettesből egyesbe kapcsol-
gat. Száz méter után feneketlen sár-
tenger terül előttük, tovább haladni
lehetetlen.

— Forduljon vissza, ha tud —
sziszegi Szedlák.

Kintlódva manőverezik a sofőr,
míg végre sikerül megfordulnia.

Ezalatt a kövesúton a városköz-
pont felé elrobot a Volvo, s nyomá-
ban az oldalkocsis motorkerékpár...

10.

A múzeum bejárata előtt hirdető-
tábla, rajta olvashatatlaná rongy-
lódott plakáttal.

(folytatjuk)

Megtalálni a helyes arányokat

Földesi beszélgetés az életmódról

Földesi fiatalokkal ülök a Rákóczi Tsz székházában és életvitelükről, lehetőségeikről beszélgetünk. Mit ér az ember, ha fiatal és falun él? Mire futja?

A Szabó házaspár szívesen vállalkozott egy kis eszmecsere. A fiatal férj foglalkozása pék, de jelenleg bolti eladó, a felesége, Ibo-

lya adminisztrátor. A szülők a tsz-ben fizikai dolgozók, illetve műszaki emberek. A túlságosan nagy család a szülők nemzedékében már nem volt szokásban. Szabóék még gyermektelenek, egy vagy két gyereket terveznek. Egyelőre a szülőknél laknak, de rövidesen a saját házukba költözhetnek.

mányolással kellene az embereknél elérniük azt az életszínvonalat, amit csak túlmunkával tudnak biztosítani. Ehhez persze többet és jobban kellene dolgozni, illetve a vezetőket a differenciálást komolyabban kellene venniük, mondja Imre. Nem vitatkozom, de most vegyük figyelembe azt ami van, s ne arra tekintünk, aminek lennie kellene. Mi a jobb tehát? Akinek van pluszjégnye és pluszenergiaja, az dolgozhat pluszpénzért, vagy az ilyen emberek is üljenek tétlenül otthon vagy a kocsiban, jobb esetben a televízió előtt? Nos, végül Imre a túlmunkára szavaz, ha már két rossz közül kell választania. Hiszen csinálja ő is, meg aztán falun talán nem is lehetne megállítani az embereket, a vérükben van az örökös tevékenység.

Úgy számítja, három-négy év múlva lesz meg a ház, nem nagyon siet vele. Megvan a másodlagos céljuk is: utána élni szeretnének. Nem akarnak beleszokkanni sem a házépítésbe, sem az újabb szükségletek kielégítésébe. Mert bizony volt rá példa a faluban. Ok tehát élni szeretnének, használni a kultúra adottságait, élvezni az élet örömeit. Mert mi az élet értelme? Bizonyos emberi célokat kitűzni és megvalósítani. Például család nevelni, a környezetet munkával megváltoztatni.

A szülők segítségével

A házat a szülők segítségével építik, ha nem így lenne, nem jutottak volna ideig. Legalább a fele összeget a szülők adták, de azzal is nagyon sokat segítenek a fiataloknak, hogy most nem kell nekik semmit hazaadniuk. Az építkezés eddig 400 ezer forintot emésztett fel, de ebben nincs benne a telek ára és a sok családi munka. A fiatalok gondolták arra is, hogy Debrecenben telepednek le, de végül nem vállalták az alberletet, s Debrecenben az építkezés is bizonytalan lett volna. Mégsem gondolják, hogy falun könnyebb, úgy vélik, minden a segítség mértékén múlik. Nekik a szülők itt tudtak legtöbbet segíteni. Tisztában vannak vele, hogy az a fiatal házaspár, amely nem kap otthonról tetemes segítséget, saját erejéből képtelen házat építeni, lakást vásárolni!

Arra a kérdésemre, hogy ha meglesz a ház, mire fognak gyűjteni, a fiatalasszony úgy válaszol, hogy semmire. Mert ha kitűznék újabb céljait mondjuk az autót, bizonyára sokat kellene nélkülözniük. A férj úgy véli, hogy mindig lesz valami, amire gyűjteni kell. A ház után a legfontosabb program a családalapítás. Megkérdeztem, elégedettek lennének-e a szülők életmódjával? Ibolya kettőjük nevében azt válaszolta, hogy csak részben. Szüleik ugyanis nagyon sokat dolgoztak mindig, és keveset pihentek, szórakoztak. Imre szülei például még sohasem voltak üdülni, az Ibolya szülei is csak külön-külön. Sok gond van a jószággal, a ház körül is rengeteg a tennivaló. Az már biztos, hogy az ő leendő házuk körül nagyobb szögletet nem lehet tartani, de ha lehetne sem tartanának, mert ahhoz más időbeosztás kellene. Lesz néhány tyúk, más semmi!

Van-e példaképük konkrétan? — hangzott a következő kérdés. Nincs. Úgy szeretnének élni, ahogy az a komoly, iparkodó fiatalokhoz illik: szépen és okosan. Vagyis nem rettennek vissza a munkától, az erőfeszítéstől, de a látástól vakulásig tartó gürögést nem vállalják. Készülnek üdülni, utazni, egyszerűen igényt tartanak a pihenésre és a kultúra adományaira. Máris van rádjuk, többféle háztartási gépek, magnójuk, hanglemezők, csak mostanában ritkán használják őket. Vettek színházberletet, gyűlnek a könyvek is, egyszerűen kultúricikkekre és az ember kényelmét szolgáló eszközökre nem sajnálják a pénzt. Ezeket a szülők sem ellenzik. Egyébként a szülők tanácsát többnyire megfogadják, helyénvalónak tartják.

A túlmunka értékelése

Komjáthi Imre 1976 óta a tsz-ben gépjárműelőadó. Nős, felesége óvónő, két kislányuk van. Nem akarnak több gyereket, az ő családjában sem volt szokás a túlságosan nagy gyermekáldás. Jelenleg szolgálati lakásban élnek a feleség jogán, ahol talán életük végéig lakhatnak, de rövidesen építkezni fognak. Komjáthi Imre szerint jobb a családi ház, mert az saját tulajdon, és így a környezetét szabadon alakíthatja az ember. A családot nem rettentette vissza az sem, hogy manapság rendkívül nehéz nálunk az építési anyagot megszerezni. Úgy véli, hogy falun a magánépítkezés természetesebb és egészségesebb dolog.

De vajon miről mondtak

megkérdezték, hogy a túlmunka, az egészség és a család rovására megy. A napi munkájával és nem az önkiszá-

Et utóbbi kifejezésnél elidőzünk egy kicsit. Van tehát mód túlmunkára, nyugtázom, de Komjáthi Imre ezt másként értékeli. Nem tartja egyértelműen jó dolognak, hiszen ellentmond például a századforduló egyik jelszavának, az úgynevezett három nyolcasnak. Minden túlmunka ugyanis a pihenés, az egészség és a család rovására megy. A napi munkájával és nem az önkiszá-

A közösségi élet elsorvad?

Két KISZ-titkárt, két fiatal nőt is kérdezgetek, Tóth Mária és Sági Edit. Mindketten földesiek, Edit Berettyóújfaluba járt gimnáziumba, majd három évig Debrecenben dolgozott, de hazajött, mert az adminisztrátorokat mindenütt gyengébb fizetik, abból a fizetésből alberletet nem futja. Nem bánta meg, hogy hazajött, jól érzi magát, sokat fejlődött a falu, Debrecenben sem jobb a sport- és kulturális körülmények. Editnek nagy baráti köre van, egy fiatalokból álló társaság és több házaspár, Mária kisebb körben mozog. Editnek van egy Trabantja, a szüleitől kapta. Igyekszik szert tenni pluszjövédelmre, például új paprikája a tsz-ben, otthon is érdekelt a sertéshizlalásban. Szüksége van rá, mert a 2700 forintos fizetéséből nem gondolhatja 1700 forintos csizmára, egy költségesebb kirándulásra, egy esetleges bűtörserére. Mária is megvannak a maga igényei, ő is részt vállal az otthoni gazdálkodásból, de mostanában takarékoskodik. A fiatalok túlmunkáját bizonyos mértékig ért-

hetőnek, egészséges vállalkozásnak tartják, de úgy vélik, hogy a mellékfoglalkozás, a korlátlan pluszmunka lehetősége rossz hatásokat is előidéz. Az egyik például a közösségi élet elsorvadása, a kultúra iránti közömbösség. A gyönyörű művelődési központ, egyik-másik „komolyabb” rendezvényein alig van dolgozó fiatal. Baj az is, hogy az erős munkát igénylő mellékfoglalkozás előbb-utóbb a főállásban végzett munka rovására megy.

De tisztában vannak vele, hogy minden dolog ellentmondásos, ez is. Nem vitatják ugyanakkor, hogy mindebből nemcsak az egyének származik haszna, hanem más vonatkozásban a társadalomnak is. Arról nem beszélve, hogy az öntudatra vagy a kulturális tájékozottságra nem adnak semmit a boltban. Am a tudás, a kultúráltság mégsem az értéktelenséget jelenti, különösen nem hosszú távon. A reálisok között kell hát megtalálni az életmód helyes arányait.

Azt hiszem, igazuk van!
Bakó Endre

RÖVIDZÁRLAT

Nevezetesség

Most pedig megnézzük egy átlagos magyar ember lakását — fordult az idegenvezető népes csoportjához, amelyből néhányan megadóan bólintottak. Láttak már két gyárat, több csirkefarmot, iskolát, óvodát; gondolták, nagyobb meglepetés már úgysem érheti őket.

— Az ajtóban hosszan várakoztak, úgy látszik az átlagos magyar nem volt otthon, pedig már jó előre megbeszéltek vele a találkoztót, sőt néhány üveg pálinkát is hozott neki a hönny utazási iroda, hogy kellően kínálni tudja a vendégeket. Átlag Magyar azonban nem nyitott ajtót, csak az egyik szomszédából hallatszott a kisderek megnyugtató visongása, szemébe zene szólt — tavalyelőtti slágerekkel —, míg a túlsó szomszéd felől diszkrét, ám hangos szavakat hozott a huzat. „A te k... (valószínűleg kedves) anyád” — furu-lyázta egy öblös hang, s nem lehetett tudni, meccsközvetítést néznek-e a tévében vagy szokásos meghitt, esti családi beszélgetésük zajlik.

Végre a házmester előjött, mert nála volt a kulcs, de

egyelőre nem találta. Az idegenvezető végül csak meggyőzte, és a csoport beléphetett a kiállítási terembe. Azonnal feltűnt nekik, hogy az előszobában félárbocon lóg a ruhafogas. Az érdeklődő vendégek rögtön fel is tettek a kérdést, nem lenne-e célszerűbb vízszintbe hozni.

— Nézzék — hangzott a felelet —, nálunk ezek a panelházak rendkívül masszív anyagból készülnek, állítólag még ötven év múlva is állni fognak, bár ezt a gyakorlatban még nem tudtuk kipróbálni. Ennél fogva a falakba igen nehéz lyukat fúrni. Mindenesetre Átlag elvtárs, aki átlagos közügyességgel és fűrészkészlettel rendelkezik, két éve lakik itt, és egy — mint látják, igen jól sikerült lyukat már ki tudott fúrni. Mire legközelebb hazánkba látogatnak, biztosan meglesz a tély is.

— Máslyeg, hol van Átlag úr? — tette fel a kérdést az egyik külföldi vendég, aki — már lehetett bizonyos tapasztalata — maguknál nemzeti szokás az elkésés?

— Korántsem, tiltakozott az idegenvezető —, legfel-

A műszaki értelmiség társadalmunkban

Az elmúlt évtized az értelmiség létszámának nagyfokú növekedését eredményezte. Napjainkban hazánkban közel 500 ezer az egyetemi, főiskolai végzettségűek száma, ebből 15 ezer a műszaki értelmiség. Jogosan vetődik fel a kérdés, hogy sok vagy kevés a mérnök ma Magyarországon? Amikor összevetjük fejlett ipari országokkal ezeket az arányokat, akkor azt látjuk, hogy a tízezer aktív keresőre jutó műszakiak száma tekintetében hasonló az eredmény. Viszont évente több milliárd forint vész el azért, mert sok értelmiségi nem szakképztségének megfelelő munkakörben dolgozik. E példából arra következtethetünk, hogy mérnök-„túltermelés” van. A kérdést bonyolítja, hogy napjainkban a műszaki vezetők (igazgatók, üzemvezetők) egyharmada nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel. E példa alapján azt állapíthatnánk meg a felületes szemlélő, hogy hiány van mérnökökben.

Bonyolult összefüggésről van szó. Egyik oldalról jelentkezik néhány szakterületen mérnökfelesleg, másik oldalról mérnökhány. Úgy vélem, a szakok és a műszaki egyetemi és főiskolai karok létszámárainyai mindenképpen módosulási szorúlnak, de összességében nem jelenti ezt a túlképzést. A jobb szakaranyok kialakítása azért is égetően fontos, mert ma egy mérnök kiképzése egymillió forintba kerül.

Felszámolni a párhuzamosságokat

A nagy gond a tudás nem megfelelő hasznosítása, s az, hogy a műszaki értelmiség nem elhanyagolható százaléka műszakilag ingerszegény környezetben él.

1957 óta fokozatosan bebizonyosodott, hogy a belső tartalékok feltárásiának jóval nagyobb lehetőségei vannak, mint amint egyes vállalatok feltételezték. Fontos feladat, hogy a műszaki és adminisztratív apparátus munkájában levő párhuzamosságokat fel tudjuk számolni. Ugyancsak nagyobb követelményeket kell állítani a szakemberek elé, s egyeseket mentesíteni kell a nem munkakörükhöz tartozó feladatok elvégzése alól.

A különböző vizsgálatok azt mutatják, hogy a szakképzésnek megfelelő munkával eltöltött idő a teljes munkaidő 60 százaléka. A megkérdészt mérnökök úgy vélték, hogy a munkaidejük egynegyedében technikai vagy annál alacsonyabb szakképzettséget igénylő munkát végeznek.

A szakképzéssel járó munkák zömét a mérnököknél a folyó termeléssel való foglalkozás alkotja, viszont nagyon alacsony a műszaki fejlesztésre fordított idő (Budapest 33,5 százalék, vidéken 30 százalék).

Egy felmérés kapcsán arra a kérdésre, hogy felettései kellő megbecsülésben részesítik-e — többsége azt válaszolta: „nagy részét”, majd ezt követte a „kevésbé” megjelölés. A válaszadók csak egyötöde érezte úgy, hogy felettései kellő megbecsülésben részesítik.

Az elhangzott beszélgetésben szinte általános véleményként hangzott el, hogy a gyártmányfejlesztés átfutási ideje nem hosszabb, mint bármely tőkés vezető cégnél, de hátrányt jelent, hogy a sorozatgyártás bevezetése 3-4 év telik el, s néha több is, amely sokszor a gyártmányok elavulásához vezet.

Amikor a műszaki értelmiség társadalmi-politikai helyét és szerepét vizsgáljuk, nem

kerülheti el figyelmünket az a tény, hogy a műszaki értelmiség csoportjának — de egyetlen osztálynak vagy rétegnek a helyzete — sem független a társadalomban végbement változásoktól. Az adott időszak gazdasági és politikai feladatai megfogalmazzzák a teendők rendjét s az eredményesség, a jól végzett munka örömeinek megtalálása és megvalósítása nem mindig a műszaki értelmiségben múlik.

Közös cselekvés

Bebizonyosodott, hogy amikor egy gazdaságban az extenzív források kimerülöben vannak, akkor csak a tudomány hatékony bekapcsolásával lehet előmozdítani a fejlődést, amely a műszaki értelmiség cselekvő együttműködése nélkül nem valósítható meg. Ennek érdekében fontos a létszám-arányok jobb kialakítása, s az, hogy a vállalatok mérnöki munkakörre csak mérnököt vegyenek fel, s ne hiányozzon gazdasági életünkben az úgynevezett kiszolgáló személyzetnek, a technikusoknak a képzése sem. Törekedni kell arra, hogy a műszaki értelmiség jobban megtalálja az üzemek világában a közös cselekvést, a munkahelyi légkör alakítására ne csupán állami és társadalmi vezetők feladata legyen, hanem olyan közös ügy, amely mérnöknek, munkásnak egyaránt fontos.

A műszaki értelmiség igényli, hogy főként a műszaki politikánkat érintő kérdésekben még az előkészítés időszakában véleményt mondhasson, javaslatokat tehesse. A kellő előkészítés nélkül hozott sokszor indokolatlan döntések feleslegesen keltenek feszültségeket éppen azokban, akiknek jó közérzetétől is függ a termelés irányítása, a hatékonyság növelése. A társadalmi vitákban, tapaszlatok szerint, sok értékes gondolat, javaslat kerül a felszínre. Nem lehet túlbecsülni az előzetes véleménykérés pozitív szerepét a döntések fogadtatásában és végrehajtásában. Természetesen csak az olyan viták tölthetik be ezt a szerepet, amelyek valóban az előkészítés periódusában, és nem a döntéssel párhuzamosan folynak.

A gondok között jelentkezik az a tény, hogy a műszaki pályák elvesztették az ifjúság körében korábbi vonzerüket. A munkások, mezőgazdasági dolgozók tehetős gyermekei közül egyre kevesebben szeretnék elvégezni a műszaki egyetemeket.

Gondot kell fordítanunk az innovatív mérnökképzésre, az oktatás színvonalának javításával, új jegyzetekkel, tankönyvekkel, a gyakorlati képzés emelésével, mert csak akkor tudjuk realizálni innovációs elképzeléseinket.

Különös figyelmet kell fordítani a műszaki pályák vonzóvá tételére, a műszaki értelmiség gondjainak, problémáinak megoldására, az alkotókészség kibontakozására — ezen belül a fiatalok egzisztenciális kérdéseire, a műszaki értelmiség társadalmi helyzetének ártértékelésére, a differenciált anyagi elismerésre, amelyben nagy szerepe van a vezetők bátor kezdeményezésének. Nem a létszámnövekedéstől kell félnünk, hanem arra kell ügyelni, hogy a mérnökök tudásának hasznosítása is növekedjen, s csökkenjen a műszakilag ingerszegény környezet.

Dr. Németh József

jobb akkor kerül rá sor, ha visszaváltani. Vajon, hogyan tudják ezt megtenni ebben a két kerekített helyzetben?

— Nehogy azt higgyék — vitt némi politikai töltetet a dologba az idegenvezető —, hogy ez a kivétel. Fogadni mernék, hogy a szomszédban legalább annyi üveget talál- nának, ha nem többet.

— Többet — tette hozzá lakonikusan a házmester. A vendégek közben irigykedve néztek be a spájzba is, ahol hatalmas burgonya- és almahalmok voltak felhalmozva. Elragadtatásukat az sem csökkentette, hogy egyik-másik alma már rothadásnak indult.

— Mint látják, nálunk meglehetősen magas az egy főre jutó gyümölcs- és zöldségfogyasztás — kommentálta az idegenvezető.

A vendégek mindent összevetve elégedetten szemléltek Átlag Magyar lakhelyét. Megnyerte tetszésüket az elmés vízcsp, amelyik állandóan csöpög, így nem kell külön energiát pazarolni a nyitogatására. Elégedetten nyugtázták a huszonhat fokos meleget, amit a szabályozhatatlan radiátorok onnattak, s ez szükösgetellenné tette a nyáron kitört ablak beűvevezését.

A legjobban azonban az erkélyről eléjük táruló látvánnyal voltak eltelve. Látni látnak, hogy a nyáron kitört ablak beűvevezését.

— Jól megy a magyaroknak — puszogtak a vendégek —, ennyit isznak és még csak az üveget sem sietnek

let húzódott, amelynek tetejét számkura szokatlan dolog tarkították. Volt rajta egy egész kenyér, néhány páros debreceni egészben, levelet hullajtott fenyőfa, hibátlan gumilabda, két fésű, egy teljes csirkeseprű, kislejtezett irógép és egy Trabant motor többül.

— Csak nem azt akarják mondani, hogy ez itt egy szeméttelp a házak kellős közepén? — akadékoskodott valaki a csoportból.

— Ezekre az iparművészeti tárgyra gondolnak uraim? — találta fel magát az idegenvezető. — Szó sincs róla, ez egy szabadtéri kiállítás, aminek itt találtunk helyet, hogy a közönségnek csak az ablakon kelljen ki-néznie, ha látni akarja. Ami pedig a kenyeret és a kolbászt illeti, a madarakra is figyelünk, szívesen jönnek ide csipegetni.

— Ki hitte volna — morfondírozott egy müncheni állatbarát —, én eddig csak kenyérmorzsalával meg szalonnával ettettem a cinkéket. Egész kenyérré meg kolbászra nem telik. Úgy látszik, csak el kell adnom az egyik gyáramat, ha kedvében akarok járnai a madaraknak — gondolta elmélyülten, amikor a csoporttal együtt kilépett a sötét folyosóra, ahol két napaló elzolt kiégett a vil-

lany...
T. Szűcs József

Lenin városában

Az Admirális

A város legújabb, legnagyobb szállodája a Finn-öböl partján

A Péter-Pál-erődöt naponta több ezren keresik fel

Köds novemberi estén láttuk meg a Néva-parti várost. Először fényekkel búvult el, ahogy előbukkant a felhők alatt, később az autóbussz ablakából bámultuk méltóságos, hatalmas épületeit.

Az igazi ismerkedés másnapra esett. A hatalmas Palota tér, a nyüzsgő Nyevszkij prospekt, az Izsák-székesegyház után láttuk az Aurorát, a Péter-Pál-erődöt és az Ermitázt.

A Nagy Péter cár alapította Szentpétervárt — építésében a kor legjobb orosz és külföldi építészei vettek részt — 1712-ben lett az ország fővárosa, és a Szovjetunió megalakulásáig, 1922-ig maradt a hatalmas birodalom első városa.

Itt ringott a forradalom bölcsője, Lenin irányításával itt indultak utolsó

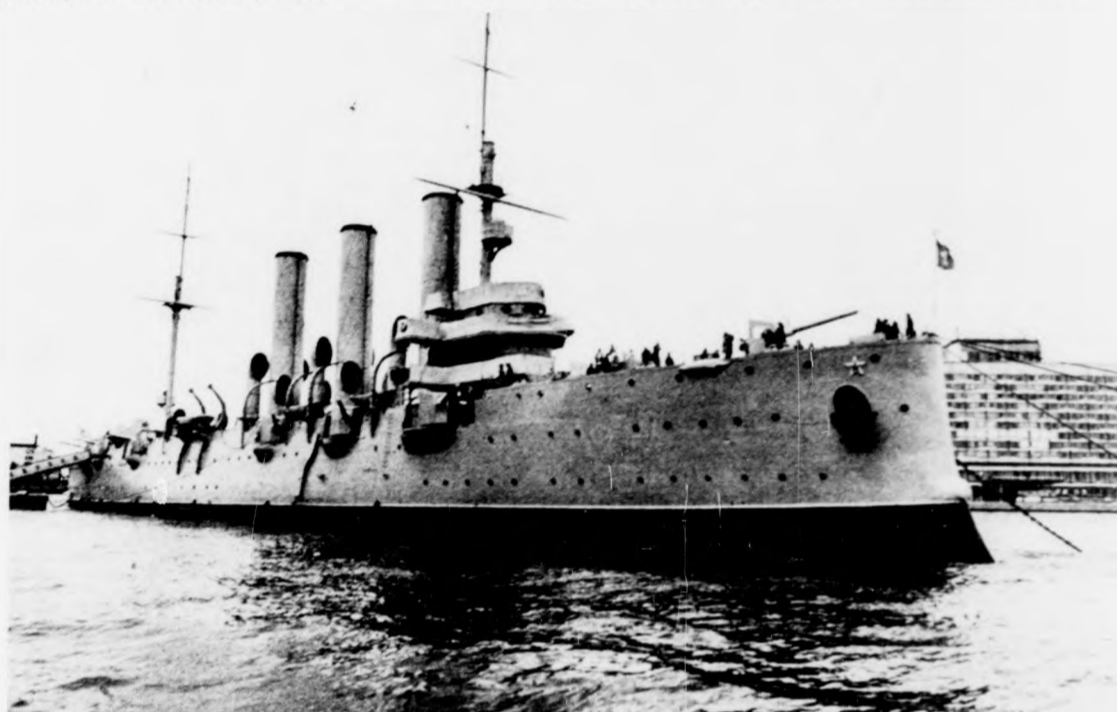
rohamra a katonák, matrózok és munkások megteremtve egy új, egy szebb és jobb kor alapjait.

Szép város. Észak Velencéjeként is emlegetik. Hatvanöt Néva-ág és csatorna szeli keresztül-kasul, ezeken 370 híd ível át. Terei tágasok, utcái szélesek, történelmi épületei a régi fényben ragyognak, az újak hatalmas méreteikkel ejtik ámulatba az embert.

Az első szocialista állam, a Szovjetunió ezekben a napokban hatvanéves. Második legnagyobb városát — amely nemcsak múltjában volt kiemelkedő jelentőségű, hanem napjainkban is az ország egyik jelentős központja — mutatja be képriportunk.

Leningrád, 1982. november 25—26.

(Pallai János és Iklódy János képriportja)

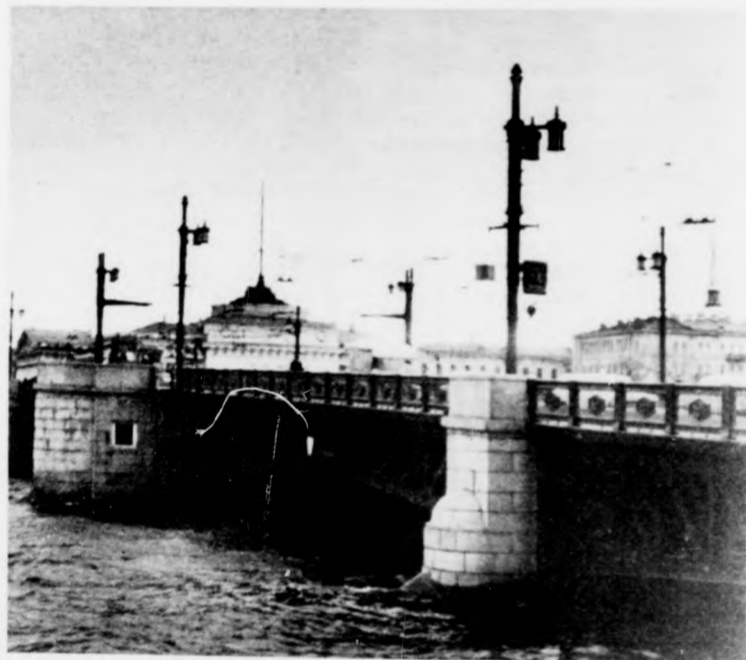
Az Aurora ma múzeum

Az Ermitázs. Itt őrzik a világ egyik legnagyobb képzőművészeti gyűjteményét

Az Izsák-székesegyház

Egy a sok híd közül

Carskoje szelo — ma Puskinovo. A nyári palota egyik részlete

A Téli Palota egyik bejárata

Sok öreg lámpa díszíti a várost

Ifjúság

Hosszú ideje beszédtem, már 30-án a Nemzeti Színházban előadásán olyan felhőbe kerültek a diákok, hogy Sinkovics csak néhány perces „közjáték”-ta. Szó esett erről a Stúdió '82-ban, írt róla a Népszabadság, beszámolót is olvashattunk róla a Köznevelés október 23-án. Nem ismételné akarom a hallottakat, de úgy érzem, bizonyos tetéseket le kell vonni. Szakítottam a sommás és divatos értékek ifjúságunk jól végzi munkáját, dolgozik és tanul, de vannak, mert vannak, sokan vannak, akik nem lesznek. A primitív viselkedési kultúra nélküli magatartás burjánzása kell hogy figyeljen ránk.

Hogy, ami a Nemzetiben történeti eset, néhány példát meg kell említeni a Csokonai Színház egyházán Illyés Gyula történetek, a Fáklyalángnak az előadása volt a hangulat a nézőtéri zenei Színházban. A színészek történeti magukat, becsülettel mondván, befejezték a produkció '82 legutóbbi adásában egy évtized ország nyilvánossága előtt meg, hogy az érettségizetteket, akik bekerülnek egyetemre, kolárokra, nem tudnak helyesen fogalmazni, napról napra műveltségbeli hiányaik.

Meggyőződésem, hogy alapfel kellene tárnunk, miért kerülnek az értelmesebb emberek a könnyű volna azt mondanánk, hogy az értelmesebbekről van szó. Amik tizeddel ezelőtt Nyugaton használták váltak általánossá, hogy ez a kapitalizmus és a perspektívtávlanság jele. De nekünk is mondanunk kell valamit, mert tudunk úgy, hogy az előadást a moziban, színházban bosszantana fel bennünket, éretlen, primitív viselkedése.

Nyilvánvalóan nem könnyű találni minderre. De meg kell kérnünk a kérdést: nevelési rendszerünkben — gondolok a mai, társadalmi nevelésre — milyen torzulások? Mert szerencsére az utóbbi évtized gazdasági változásai a felnőtteket, hogy vállalkoznak, pénzt keressenek, nem következik, hogy a szülő csak reggel és este találkozik a gyermekkel, az apa és az anya ilyenkor hátrahagyja a nevelési szerepét, az oktatási intézmények kezébe formán minden nevelési, foglalkozási, tévedés ne essék, nem

Ellenzék

TÓTH

Tóth Gábor, a Kossuth Lajos Tudományegyetem docense terjedelmes könyvet írt a harmincas évek ellenzéki politikai mozgalmairól. (A könyv pontos címe: *Ellenzéki politikai mozgalmak a Tiszántúlon a harmincas években 1929—1939.*) Könyvének eleve rangot ad, hogy az Akadémiai Kiadó jelentette meg. Nem véletlenül: a dolgozat hiányt pótol, először próbál teljes képet adni a keleti országrész munkás- és parasztmozgalmairól a jelzett időszakban. Aki először olvasta a könyvet, ismét gazdagabb lett azzal a tapasztalattal, hogy a történelmi korok és folyamatok mindig bonyolultabbak, összetettebbek annál a képnél, ami a köztudatban kialakul, utólag leszűrődik róluk. Nem túlzás Tóth Gábor könyve elhatalmasítani oly mély rétegekbe, ahonnan eddig kevés híradás érkezett, olyan politikai erők készülődéséről tudósít, amelyek elég lényegesen színezték a Horthy-korszak második évtizedének politikai spektrumát.

Milyen erőkről van szó? Először a magyarországi Szociáldemokrata, illetve a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpártról, mint a korszak legáltalánosabb politikai ellenzéki erőiről csoportosulásairól, illetve azokról azokról, akik Szabolcs-Szatmár, Szolnok és Békés megyei tevékenységéről. De legyenek pontosak: Tóth Gábor a fasiszta pártok tevékenységét is feltárja, hiszen azok is ellenzéki szándékkal léptek fel, csak jobbról támadták a kormányt. A Tiszántúlon főként a Bősörményi Zoltán vezette Nemzeti Szocialista Magyar Munkás párt, más szóval a kaszáskezes párt és a gróf Festetics Sándor irányítása alatt álló Nemzeti Szocialista Párt tudott híveket toborozni magá-

Ifjúság és művelődés

Hosszú ideje beszéltémá, hogy szeptember 30-án a Nemzeti Színházban a Bánk Bán előadásán olyan felháborítóan viselkedtek a diákok, hogy Sinkovits Imre nem mondta tovább szerepét, hanem megállt és csak néhány perces „közjáték” után folytatta. Szó esett erről a Stúdió '82 egyik adásában, írt róla a Népszabadság, sőt részletes beszámolót is olvashattunk a történetéről a Köznevelés október 22-i számában. Nem ismételné akarom a hallottakat és látottakat, de úgy érzem, bizonyos következtetéseket le kell vonni. Szakítanunk kell az azzal a sommás és divatos értékítélettel, hogy ifjúságunk jól végzi munkáját, becsületesen dolgozik és tanul, de vannak olyanok... Mert vannak, sokan vannak és egyre többen lesznek. A primitív viselkedés, az erkölcsi tartás nélküli magatartás, az erőszak burjánzása kell hogy figyelmeztessen bennünket.

Hogy, ami a Nemzetiben történt, az nem egyedi eset, néhány példát mondok. Pár évvel ezelőtt a Csokonai Színházban és Nyíregyházán Illyés Gyula történelmi drámájának, a Fáklyalángnak az előadásain hasonló volt a hangulat a nézőtérben, mint a Nemzeti Színházban. A színészek alig tudták történeti magukat, becsületükre legyen mondvá, befejezték a produkciót. A Stúdió '82 legutóbbi adásában egy egyetemi tanár az ország nyilvánossága előtt fogalmazta meg, hogy az érettségizettek „elit rétege”, azok, akik bekerülnek egyetemre és főiskolákra, nem tudnak helyesen írni, magyarul fogalmazni, napról napra kiütözköznek műveltségbeli hiányaik.

Meggyőződésem, hogy alapos munkával fel kellene tárunk, miért közömbösek fiataljaink az értelmes emberi élet értékei iránt. Könnyű volna azt mondani, hogy világlátásról van szó. Amikor néhány évvel ezelőtt Nyugaton hasonló magatartásformák váltak általánossá, azt mondtuk, hogy ez a kapitalizmus válságjüneté, a perspektívatlan jelle. De most, itt, nekünk is mondanunk kell valamit. Mert hovatovább nem tudunk úgy végignézni egy előadást a moziban, színházban, hogy ne bosszantana fel bennünket a tizenévesek éretlen, primitív viselkedése.

Nyilvánvalóan nem könnyű magyarázatot találni milderre. De meg kell fogalmaznunk a kérdést: nevelési rendszerünk mechanizmusában — gondolok a családi, iskolai, társadalmi nevelésre — nincsenek-e súlyos torzulások? Mert szerintem vannak. Az utóbbi évtized gazdasági krízise arra ösztönzi a felnőtteket, hogy pluszmunkát vállaljanak, pénzt keressenek. Ebből egyenesen következik, hogy a szülők olykor csak reggel és este találkoznak gyermekeikkel, az apa és az anya ilyenformán hovatovább elveszti nevelő szerepét. Az iskola? Az oktatási intézmények kezéből kivettünk jóformán minden nevelési, fegyelmezési eszközt. Tévedés ne essék, nem a nádpálcára,

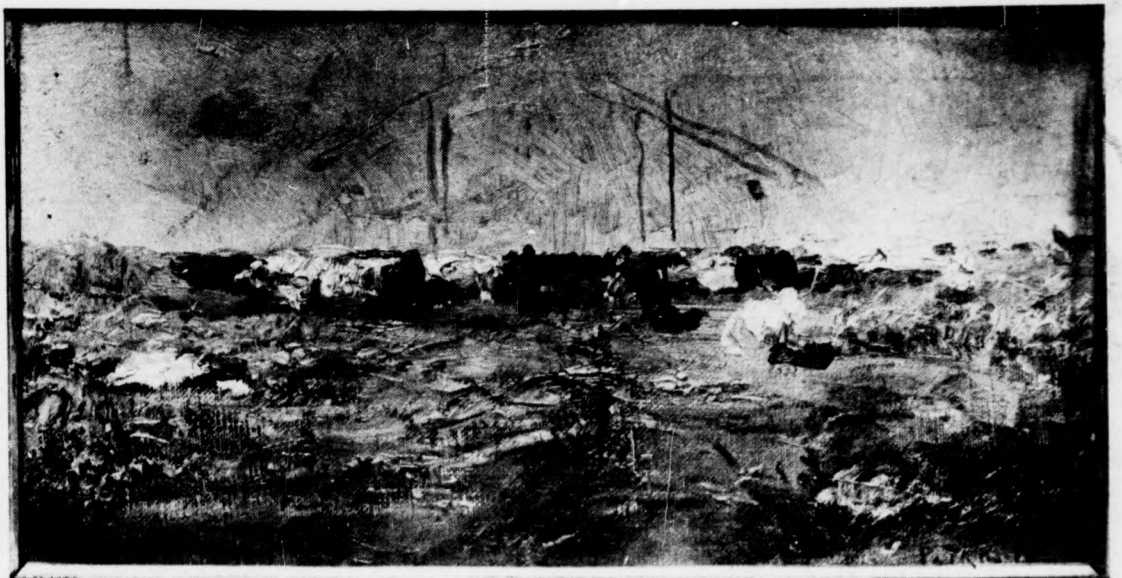
a megalázó tanítói pofonokra gondolok, hanem arra, hogy ma már nem kaphat büntetést az a diák, aki szalagavatón bálon, kiránduláson vagy másutt részeg lesz, ha az iskola kapuján kilépve füstkarikákat erget a levegőbe. Tudjuk, hogy tizenéves korban ártalmas az egészségre a dohányzás, az alkoholfogyasztás, s arra sincs szükség, hogy hosszú percekig tartó forró csökök tanúi legyenek az iskoláink előtt a járókelők.

Valamikor a botrányt okozó, fegyelmeztelen diákok kizárhatta az iskola, sőt a város, vagy az ország összes iskolájából is kitilthatták. Ma legfeljebb egy osztályfőnöki megrovást kap azért, amiért régebben súlyos büntetést kapott. Ennek egyenes következménye, hogy az iskolai fegyelmeztetés meglazult, a tanári tekintély csökkent, és a gyerekek nem tanulják meg tisztelni, becsülni az értük dolgozó felnőtteket.

Nagyon súlyos hibának tartom azt is, hogy az általános iskolai és középiskolai tananyagból kiiktattuk a meséket, mondákat, legendákat, a romantikát, amelyek a tizenévesek fogékony lelkiállapotát érzékenyvé tették a szépre. Mondjak példákat? Azt hiszem, felesleges. Az irodalom, a történelem tanítását a személytelenség jellemzi, eszményeket, példaképeket elvéve kap a diák az órákon. Így hát máshol keresi őket. És meg is találja. Az Ifjúsági Magazinban, a különböző rockegyüttesekben. Utánozni kezdi őket, öltözködésben, viselkedésben, gondolkodásban. Felesleges idéznem a dalok szövegét, megbotránkoztatni sorait, mert nem vesszük, vagy nem akarjuk észrevenni, hogy az elveszett eszmények helyét ezek veszik át. De ezek az eszmények, a példaképek devalválódását jelentik! Biztos vagyok abban, hogy a fiatalok műveltségének és gyakran kifogásolt viselkedésének ez az alapvető oka. Az ifjúsági mozgalom az utóbbi időben szinte felvállalta az értéktelen kulturális igények kielégítését. Gyakran a KISZ-szervezetek programja diszkó- és rockhangversenyek szervezésében merül ki. Tévedés ne essék, nem akarom azt mondani, hogy vegyük el a szórakozás lehetőségét a tizenévesektől, és szüntessük meg a népszerű együtteseket. Legyenek, kellenek. De az már túlzás, hogy a zenét csak az a zene jelentse, amit a rockegyüttesek játszanak, a verset az a szöveg, amire énekelnek. S magatartási modellnek sem szabad lenne elfogadni viselkedésüket. Művelődési, kulturális alternatívákat kell tehát biztosítani, ha nem tesszük, általánossá válhat a cinizmusra, lezseriségre, agresszivitásra épülő magatartás.

Minden általánosítás lehet hamis, nem akarok éppen ezért általánosítani. Még azt sem mondom, hogy a fentiek jellemzőek fiataljaink többségére. Azt azonban látom, hogy a műveltség, agresszív fiatalok száma egyre nő, a műveltségbeli hiányok pedig egyre jobban kiütözköznek.

Filep Tibor

Ménes a Hortobágyon

Pataky László emlékezete

Százhuszonöt éve született Pataky László, a századvég egyik legérdekesebb festő-egyénisége. Tevékenysége során több szállal kapcsolódott Debrecenhez és a Hortobágyhoz. Elfeledettsége és kapcsolata miatt is megérdemli a figyelmet évfordulója alkalmából.

Csikós

1857. december 24-én született Brádon, Zalatna közelében. Hamar arvaságra jutott, s így ingyenes diákként tanulhatott a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban. Előbb teológus, majd orvos pályára indult, végül Kemény István báró támogatásával a pesti Mintarajz Tanodában kezdte meg művészi tanulmányait. 1875—79 között tanult itt, majd Münchenben. Piloty mellett tökéletesítette tudását. Innen küldte haza illusztrációit, amelyek a Vasárnapi Újságban, az Új Időkben jelentek meg. Ezután Párizsba költözött, ahol szorgalmasan látogatta a Párizsi Akadémiát. 1883—1894 között megosztotta idejét Párizs—München—Pest között. Első itthoni sikerét a Magyar Képzőművészeti Társulat 1883-as árlata hozta meg, ahol Nagyvácsárkó című, debreceni ihletű ké-

pét mutatta be. 1885-ben nagydíjat kapott, 1886-ban pedig elnyerte a 6000 frankos Munkácsy-díjat Hírmondó című alkotásáért. 1894-ben végleg hazatért, Alvincen telepedett le családjával. Ekkoriban festette kuruc világot megjelenítő műveit, de legismertebb, nagyméretű olajképét, a Val-latást is. Az intenzív munka kimerítette. Tíz éven át betegeskedett, míg végül 1912. március 3-án Alvincen meghalt. Műveiből 1913-ban remátták egy kisebb bemutatót, 1918-ban pedig nagyszabású hagyatéki kiállítást.

Életművében nagy szerepet kaptak az életképek (Petőfi a csárdában, Búsuló juhász, Virrasztók), a nagy történelmi kompozíciók, a lovasrohamok (Budavár bevétele, Kurucvilág, Mária Terézia-huszárok), a hortobágyi táj- és életképek. Ezek közül két kis remekművet a Déry Múzeum őriz (Ménes a Hortobágyon, Csikós). Az öreg csikóst ábrázoló portré-

Sz. Kúrti Katalin.

Ellenzék balról és jobbról

TÓTH GÁBOR KÖNYVÉRŐL

Tóth Gábor, a Kossuth Lajos Tudományegyetem docense terjedelmes könyvet írt a harmincas évek ellenzéki politikai mozgalmairól. (A könyv pontos címe: *Ellenzéki politikai mozgalmak a Tiszántúlon a harmincas években 1929—1939.*) Könyvének eleve rangot ad, hogy az *Akadémiai Kiadó* jelentette meg. Nem véletlenül: a dolgozat hiányt pótol, először próbál teljes képet adni a keleti országrész munkás- és paraszttömegeinek ellenzéki mozgalmairól a jelzett időszakban. Aki elolvasta a könyvet, ismét gazdagabb lett azzal a tapasztalattal, hogy a történelmi korok és folyamatok mindig bonyolultabbak, összetettebbek annál a képnél, ami a köztudatban kialakul, utólag leszűrődik róluk. Nem túlzás, Tóth Gábor könyve elhatol olyan mély rétegekbe, ahonnan eddig kevés híradás érkezett, olyan politikai erők készülődéséről tudósít, amelyek elég lényegesen színezték a Horthy-korszak második évtizedének politikai spektrumát.

Milyen erőkről van szó? Elsősorban a magyarországi Szociáldemokrata, illetve a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Agrárpart-ról, mint a korszak legális politikai ellenzéki erőiről, csoportosulásairól, illetve azok Hajdú, Bihar, Szabolcs, Szatmár, Szolnok és Békés megyei tevékenységéről. De legyünk pontosak: Tóth Gábor a fasiszta pártok tevékenységét is feltárja, hiszen azok is ellenzéki szándékkal léptek fel, csak jobbról támadták a kormányt. A Tiszántúlon főként a Böszörményi Zoltán vezette Nemzeti Szocialista Magyar Munkáspárt, más szóval a kaszárkeresztes párt és a gróf Festetics Sándor irányítása alatt álló Nemzeti Szocialista Párt tudott híveket toborozni magá-

nak, jóval kisebb szerepet játszott a keleti országrészen a Meskó Zoltán irányítása alá tartozó Nemzeti Szocialista Földműves- és Munkáspárt. Történelmi irodalmunk még adós azzal, hogy más ország-részek hasonló mozgalmát a tárgyalat korszakban bemutassa, de bizonyos ismeretek, részkozmények alapján a szerző levonja azt a következtetést, hogy „a Tiszántúlon kedvezőbb fogadtatásra találtak az országos politikában szerepet játszó ellenzéki pártok”. E megállapításhoz tartozik — sajnos — az a tény is, hogy „a kaszárkeresztes párt a Tiszántúlon viszonylag jelentős sikereket ért el”. Rengeteg adatot, tényt kellett tehát Tóth Gábornak mozgósítania, felszínre hoznia, jóllehet a helyi levéltárak egy részében, különösen a nyíregyháziiban és a szolnokiiban a tárgyra vonatkozó iratok a háború idején megsemmisültek. A hézagokat azonban szerencsésen látszik pótolni egy sor kiadvány, vizs-szaemlékezés, s a szerző mikrofóliológiai tevékenysége: több kisváros lapocskáit is átböngészte egy-egy adat kedvéért. Ez nem keresztezi azt a szándékát, hogy dolgozata átlépje a helytörténetírás igényét és országos érvényű legyen.

Noha a *Bevezető* nem vállalkozik a Tiszántúli gazdasági és társadalmi összképének bemutatására, inkább csak a parasztság helyzetének, politikai aktivitásának jellegét elemzi, a szerző választ ad arra a kérdésre, miért volt nyugtalanabb a tiszántúli parasztság, mint az ország más részén élő sorstársa? Miből táplálkozik hagyományos ellenzéki kiséje? A kérdésre persze nem könnyű a választ, mert a földbirtokviszonyok vidékenként más és más képet mutatnak, az amerikai és a porosz-utas fejlődés, továbbá a kettő-

közötti átmenet egyaránt megtalálható a vidéken. Adatok bizonyítják, hogy a Tiszántúlon a parasztság körében az átlagosnál nagyobb volt a polarizáció, s ez a bér-munkából élők koncentrációjához vezetett, ami viszont kedvezően hatott a politikai mozgalmak kibontakoztatásához. A végső lökést, a közvetlen aktivizálódást pedig a gazdasági világválság adta.

Tóth Gábor elsőnek a Szociáldemokrata Párt agrárprogramját ismerteti és kommentálja. A program 1930-ban, megkésve született meg, azzal egy időben, bizonyos fokig annak hatására, hogy a Bethlen-kormány — ha vonatkozva is — megengedte ismét a szociáldemokrata szervezkedést falun. Rendkívül érdekes adalék: a pártvezetőség az idős Kautzky véleményét is kikérte, s ő célzott a kollektív mezőgazdasági termelésre is, ám a párt akkor a kisüzem, a földosztás mellett foglalt állást. Ez volt a realitás: a harmincas évek elején nincsen elegendő alapja a szövetkezeti mozgalom meghirdetésének. Más kérdés, hogy a szociáldemokraták nem foglalták meg konkrétan a maguk távolabbi szocializmusát. Tagadatlanul, a Szociáldemokrata Párt az ország polgári átalakulásáért küzdött, ennek a programnak felelt meg agrárfelfogása is.

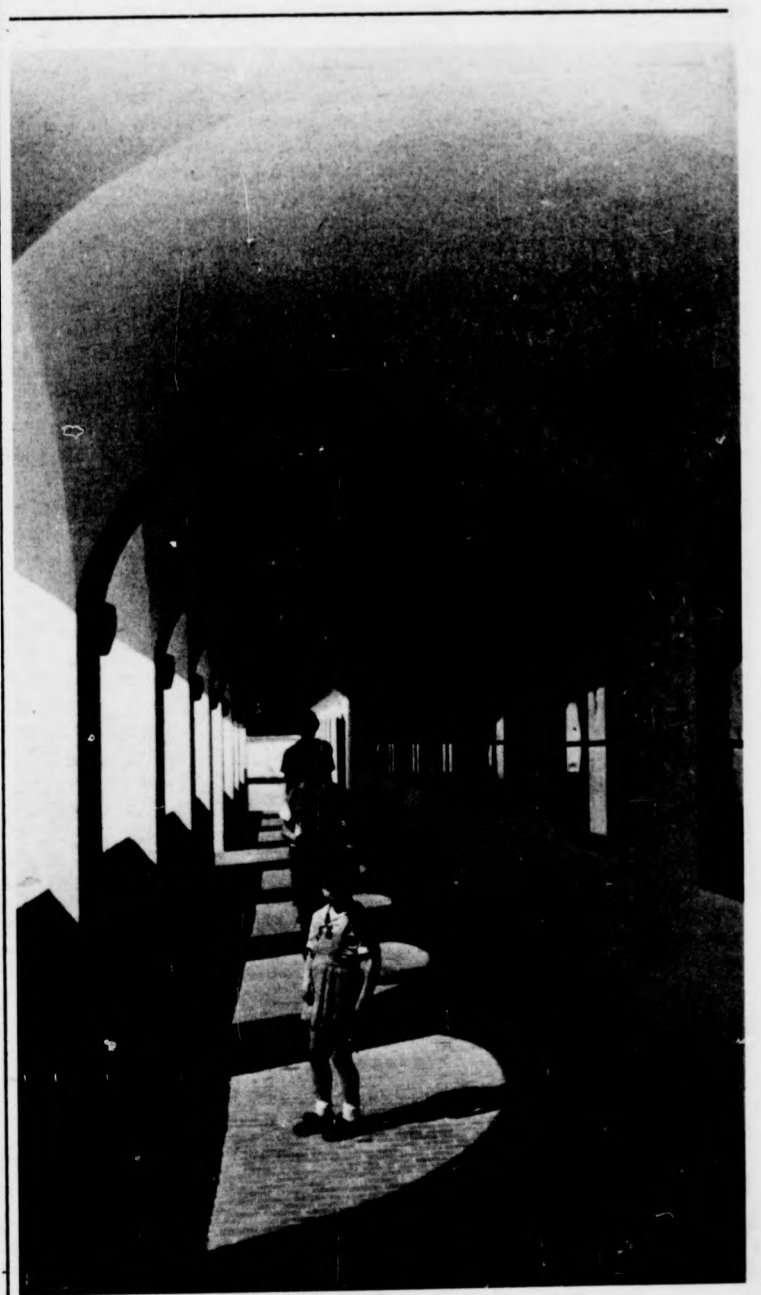
A Kisgazdapárt programjáról és agrárpolitikájáról szólva Tóth Gábor hangsúlyozza, hogy a történetudomány még adós a párt megalakulásának részletes feldolgozásával, elsősorban azért, mert szinte teljes mértékben elkallódott, megsemmisült a párt iratanyaga. Tény azonban, hogy a Tiszántúlon Békés, Bihar és Hajdú megyében bontott elsőnek zászlót a párt. Mint ismeretes, az egyik legjelentősebb bihari szervező Szabó Pál, a kitű-

nő író volt. A megjegyzések nincsenek túlságosan nagy jelentősége, de talán megemlíthetné volna Tóth Gábor azt is, hogy a bihari szervezkedés *Bajcsy-Zsilinszky Endre* tudásával, belegegyezésével, irányításával folyt, s ez akkor is így van, ha Bajcsy-Zsilinszky Endre rövidesen más pártot alapít. A Kisgazdapárt programját a szerző kritikusan ítéli meg, teljes joggal, hiszen a párt követeléseire jó néhány utópisztikus mozzanatot is keveredett. Talán túlszigorú a szerző, amikor azt feltételezi, hogy a párt, amikor a nemzeti demokrácia kiterjesztéséről beszélt, a munkásokra és a szegényparasztoakra nem gondolt, hiszen az általa idézett programpontról éppen arról beszél, hogy a párt minden társadalmi osztály és réteg érdekeit tiszteljen óhajtja tartani, és uralomra jutása esetén egyenlő jogokat és kötelezettségeket biztosítana valamennyi állampolgár számára. Az más kérdés, hogy a párt a társadalom vezető szerepét a kisgazdáknak szánja, végtére is a kisgazdák pártja volt. Természetes az is, hogy a párt a kisbirtok, azaz a föld magántulajdona mellett foglal állást.

Nincs mód arra, hogy a könyv minden fejezetével foglalkozzunk, pedig az 1931-es, 35-ös és 39-es választások ismertetése és elemzése nagyon tanulságos.

Tóth Gábor könyve pontosan érzékelteti, hogy 1934-től kezdve még bonyolultabbá váltak a politikai erővonalak, a baloldali mozgalmakra nagy csapásokat mértek. Ekkor tudtak felerősödni bizonyos jobboldali kísérletek is. Az ellenzékiiség olykor tisztázatlan tartalma, az ellenzéki politikai alakulatok belső elmentmondásossága megnehezítette mind a parasztság, mind egyéb társadalmi osztályok, rétegek valós érdekeinek felismerését, pontos politikai és világnézeti orientációját. (*Akadémiai Kiadó, 1982*)

Bakó Endre

ARKÁDOK ALATT

(Fotó: Széles Lajos)

15.

Szocialista művészet

Képzőművészeti irányzatok az impresszionizmustól napjainkig

UTAK, KERESZTUTAK

Ellentétes elméletek, felfogások következtében ma még nem tudjuk egyértelműen megfogalmazni a szocialista realizmus fogalmát. Magatartás, stílus, politikai irányzat közvetlen tükröképe-e a szocialista realizmus? Nem stílus, mert minden stílusban jelentkezik, s magatartásnak is csak annyiban az, hogy művészi módszer és magatartás nehezen választható el egymástól. Leginkább tehát emberi alapállásból következők módjával nevezhetjük. Hosszú előzményekkel, melynek első periódusát a párizsi júniusi felkeléstől (1848) az első orosz proletárforradalomig (1905) szokás megjelölni, mint az előké-születek korszakát. A második korszak, 1905-től 1917-ig a Nagy Októberi Forradalomig tartott, míg a harmadikat a harmincas éveket határolhatjuk el, a következőt az ötvenes évek végével, s aztán a fejlődés újabb állomásai következnek.

A periodizálás kérdése kevésbé fontos annál a sokkal izgalmasabb vitánál, amely meghatározása körül folyik. Mert ez a meghatározás hol annyira leszűkül, hogy csupán egy szűk körre terjed ki, másszor pedig — s igazságosabban — a múlt és jelen sokszor ellentétes stílusú, de java alkotóira figyel. Gorkijt és Majakovskijt, Aragont és Nexót, Solohovot és Eisensteint, József Attilát és Derkovitsot nem tagadták meg, még a vitaközlésre készek sem. Ellentmondások akkor támadtak, amikor ilyen vagy amolyan értelemben vett formalizmust kiáltottak ki szocialista realizmus címén, rossz naturalizmust, vagy minden művészi értéket nélkülöző politikai szövegeket.

A „szocreál” egy időben rosszízű értékelője lett az alapjában véve dilettáns, eklektikus, sokszor giccses álművészi megnyilatkozásoknak is, ugyanakkor a szocialista realizmus példás alkotásokban bővelkedik. Itt ne csak Solohov Emberi sors című regényére gondoljunk, vagy a Szállnak a darvak című filmre, hanem arra is, hogy a „szocreál” építészeti bármennyire is tévedett arányaival, bármennyi-

(1848) az első orosz proletárforradalomig (1905) szokás megjelölni, mint az előké-születek korszakát.

re is fellengzős volt gyakran külső megjelenésében, alaposan, jól megépített konstrukciókat teremtett. Az impresszionizmus éppúgy termi a posztimpresszionizmusban a felszínes, üres piktúrát, mint ahogy a konstruktivizmus az embertelen „kocka”-építményeket, a kubizmus éppúgy szült formalista, funkcionális nem megfelelő használati tárgyakat, mint amennyire az expresszív kifejezési formát fel lehet használni semmitmondó handabandázásra. Minden teljes értékű művészi irány kitermeli a maga selejtjeit is. Ha Gorkij vagy József Attila a maga teljes emberi hitelét adta érte, a maga egyetemes művészi felkészültségével vállalni tudta, ez elég garancia arra, hogy ne kételkedjünk a szocialista realizmus lehetőségeiben, művészi értékében.

A szocialista realizmus, mint eszme, a tárgyakban testesülhet meg legemberibb, jól közérzetünket biztosító, jó funkcionáló tárgyakban. A hazug irodalmat nem olvassuk, a rossz szobrok mellett érzéketlenül elmegyünk, silány zenénél kikapcsoljuk a rádiót. De a rosszul megépített lakásokban kényelmetlenül érezzük magunkat, nyugtalanok és idegesek leszünk. Idétlen evőeszközök, hozzáférhetetlen motorok, kényelmetlen bútorok mindennapjaink rossz közérzetét okozhatják. Nem mindegy tehát, hogy milyen tárgyi környezetben élünk.

Beszélnünk kell a szocialista realizmus (bár véleményem szerint helyesebb lenne egyszerűen szocialista művészetnek nevezni) és a naturalizmus viszonyáról is. A fellengzős pártos egyértelműen hibáztható, és hibás-e a festő, aki — mondjuk — a mostanában sokat vitatott Füttyös lányt, az első női kalaut megfestette? Azt mondjuk, a szocialista művészet minden kifejezésformában jelentkezik, mert alkotói módszer és nem stílus. Ha így van, akkor a

naturalizmusban is. Hogy idejélműlt láttatási módszer? Az expresszionizmus is az, mégis Európa-szerte feltámadt. Jobb lenne úgy megközelíteni a kérdést, hogy az a bizonyos kép megfelel-e a maga törvényszerűségének, vagyis: jó naturalista kép-e? Igen. Minden a helyén van, arányai, kompozíciója hibátlan, s aki emlékezik még arra, amikor ezek az egyenruhás nők megjelentek, a nő lábtartását, cipőjét, zokniját, egész tartását a saját emlékezetében is így tartja jellemzőnek. Bármily fényképszerű, nem valószínű, hogy egyetlen fénykép is egyesítette volna a sok-sok nőben szétszórtva jelentkező vonásokat. A maga nemében jó kép ez, valamilyen azokat az éveket híven rekonstruálhatják majd belőle.

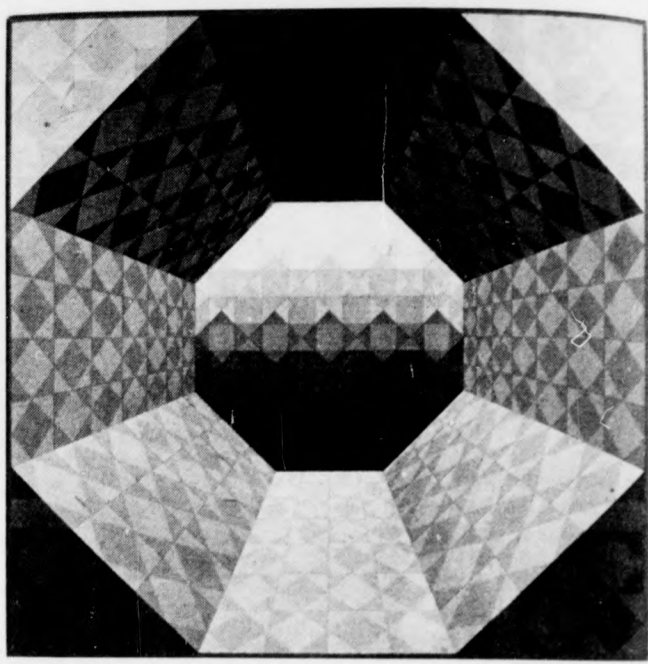
Dési Huber Istvánnak kell igazat adnunk: „Eddigi próbálkozásaink tehát azon csúsztak el, hogy művésztünk befejezett formák között akartuk megcsinálni. Ma tudjuk, de fel is emel a tudata, hogy festészetünket nem lehet megcsinálni előre elképzelt keretek és módok közt. Dolgozni kell, keresni, kutatni, s közben a szocialista művészetet valahog megcsinálni. A mi munkánk tehát annyi: tanulmányozni, felszíni a festészet eddigi eredményeit, kutatni a mesterség aktuális problémáit, és átélni, átérzeni a világunk, társadalomunk, természetnek, életnek azt a részét, amellyel egynek érezzük magunkat, s amelyet kifejezni kívánunk.

Koczogh Ákos

Következik: 16. Összefoglalás, vagyis az új avantgarde

Vasarely kiállításáról

Victor Vasarely életmű-kiállítás nyílt a Szépművészeti Múzeumban azokból az alkotásokból, amelyeket a művész hazájának ajándékozott.

Bi-Octanus (Hauer Lajos reprodukciója — KS)

ÉRTSÜNK SZÓT!

OK...?

Az angol nyelvből jól ismert és a magyarba átkerült szavak száma az utóbbi néhány évtizedben jelentősen megnőtt. A fenti igenlő, beleegyező forma különösen az ifjúság nyelvében örvend nagy népszerűségnek. Grétsy László 1976-ban mai magyar nyelvünk kérdéseit vizsgálva így írt az ifjúság nyelvéről: „Aránylag új fejlemény a rétegnyelvek között. Előzményei a diáknyelv meglehetősen régi múltjába nyúlnak vissza, de a mai ifjúság sajátos nyelvhasználatát nem korlátozódik a diákságra, hanem — bizonyos árnyalati különbségekkel — kiterjed az egész korosztályra (a tizen- és huszonevesekre), foglalkozástól, társadalmi helyzetétől és rétegződéstől függetlenül.”

Grétsy László megállapításával több mint egy évtized múltán is egyetérthetünk, de alighanem ki kell tagítanunk a korosztályi határokat. Azok a nyelvi elemek, amelyek korábban csak a tizen- és huszonevesekre voltak jellemzőek, ma már behatoltak az óvodások nyelvhasználatába, szókincsébe is. Egy Zala megyei kis falu általános iskolájának kisdíákjai körében is végeztek gyűjtést e rétegnyelv sajátos képzőhasználatáról. Ez az anyag — függetlenül a gyűjtés helyétől — jól reprezentálja az ifjúság nyelvére jellemző állandósult képzési módokat országos viszonylatban is. Hiszen ezek a példák (napközis — napis, napkos; tanár — tancsi stb.) mindenütt megtalálhatók. A gyerekek már 4—5 éves koruktól maguk is alkotnak csak a rétegnyelvre jellemző alakváltozatokat. Különösen a szá-

mokra értelmetlennek tetsző idegen szavakat alakítják át, többnyire kicsinyítő-, vagy melléknévképzővel (például *gyógygyógygyógygyogus — gyógyos, matematika — matka* stb.). A kisgyerekek gyakran hallják nagyobb testvéreiktől, barátaiktól, sőt modern szüleitől a magyar beleegyezés helyett az angol *oké* változatot. Nyelviskolát nem járt tudatuknak és fülüknek azonban idegenül hangozhat ez a népszerű forma, mert azonnal át is alakították. Így lett az *oké*-ből kezdetben *okés*, majd *okás*. A következő lépcsőben e két alak magas és mély párba rendeződött: *okés — okás*. Az így kialakított -s képzős melléknévet azután az -i kicsinyítőképzővel látták el, és ma már az egész óvoda fújja: *oksi*. Lassan a szülők is eltanulják csemetéiktől ezt a „kedves kis magyarrá becézett, szelídített” alakot, s kezdi terjeszteni városzerte.

Hasonlóképpen „magyarított” forma a *dizsi* is, hogy a *hot dog* kevésbé szelíd honi változatát ne is említsem. A *dizsi* eredetileg az angol *disc jockey*-ből származik, de a szókapcsolat második feléből csak a kiejtés szerinti *zs* hang őrződött meg, s ez egybeolvadt az előző szóval. Ezzel együtt felvette az ifjúsági nyelvre oly jellemző -i becézőképzőt.

Ha valaki a következő kérdést hallja kedvenc gyermekétől: — Jössz-e ma díszbe? — nyugodtan vágja rá: *oksi*. Örösisit fog nőni a tekintélye „neológus” gyermeke szemében.

Kovács Éva

Géran

Az egyik nagy francia kritikus miközben arról írt, hogy vannak színészek, akik mindent el tudnak játszani, szinte magától értetődően meggyőző példaként éppen Gérard Philippe-et említi. Azt az örök komédiást, aki — csak minimális sminkkel, apróbb gesztusokkal, takarékos mimikával — olyan feladatokot oldott meg, mint Corneille Cidje, vagy a stendhali *Fabrizio del Dongo*. Jean Vilar annak idején hosszabb tanulmányban igyekezett megfejteni a szenilis ifjú kolléga titkát, de lényegében csak addig jutott, hogy szinte nincs is titok. Gérard Philippe olyannyira sajátosan bújík hősei bőrébe. Minden alkalommal újként állt a közönség elé, úgy alakult azonban lelkileg, fizikailag szerepről szerepre, hogy közben mindvégig önmaga maradt. Vagyis Philippe az a filmszínész, akit képtelenség bármiféle skatulyába begyömöszölni, aki maga alkotja a törvényeket, amelyek alól

Az ördög szépsége című film

PIERRE BOURGEADE:

Az álmok világa

A tanácskozás véget ért, és elválni készülődünk (tizenegyen, a falu tanácstagjai), de mielőtt betérünk volna egy utolsó pohárra, a hagyomány szerint a Café de la Mairie-be, a polgármester úr megkérdezte, mint ahogy azt szokta, hogy van-e valakinek mondanivalója, és Elie Dellévier-nek, a Biztosító Társaság nyugdíjas dolgozójának adta át a szót, aki féltékeny emelte fel a kezét. Kicsit meglepődünk, mert a derek ember, üléseink egyik legkitartóbb, de egyben legkevésbé beszédes tagja volt. Dellévier habozott, kisorsította a torkát, és olyan halkán, hogy alig hallottuk, kijelentette: „Végül is miért ne tennék közkincset az álmunkat?”

Erfeszítés nélkül idézem fel a jelenetet, amelynek, mint mindenki tudja, akkora hatása volt kis községünk életére: a tanácsagok meglepett arccal fordulnak Dellévier felé, aki székevel egyre csak hátrál, és paprikapirosá változik, a polgármester úr, aki nagyothallott, az asztal fölé hajlik, kezéből tölcéstart formál, s a földre teszi: „Közkincset tenni mit?”

Igen, erőfeszítés nélkül idézem fel a jelenetet. Úgy vésődött az emlékezetembe, mint egy Rembrandt-kép. A rosszul világított terem, a résztvevők fakó arca a beszélő felé nyúlik, ő pedig testét hátraveti, saját arcát szinte felfalja a félmohály. Még távolról sem hittük, hová fog vezetni mindez. Dellévier kifejtette véleményét, megvitattuk, szavaztunk, a tervet hét szavazattal négy ellenében elfogadtuk, és elváltunk egymástól... reggeli öt órakor.

Mindenki tudja, hogy a terv ellen szavaztam, de a demokratizmus szellemében csatlakoztam a többség véleményéhez, így tehát tárgyilagosan tudom előadni, úgy, ahogy azon az estén hallottuk.

Dellévier abból az egyszerű gondolatból indult ki, hogy az álmok az emberi szellem legfőbb, egyben legkevésbé hasznos, talán leghasznosalanabb tevékenységei közé tartoznak. A játék, hogy ismert példával éljünk, bizonyára hasznontalan foglalatosság, de az ember képes volt egy egész hálózatra kiterjedő, jövedelmező tevékenységgel körülvéni, amiből az következik, hogy az önmagában hasznontalan játék valójában sokak számára hasznos lesz: a sportklubok vezetői, a biliárdbarlangok tulajdonosai és a kaszinóigazgatók nem fogják ezt meghagyzni.

Ezzel ellentétben, az álom körül semmi ilyesmi nem alakult ki. Ráadásul az álom az emberi tevékenységek közül az egyik legkevésbé magányos, és egyben az egyik legönzöbbs is. (Ritka az, hogy egyedül magunkról álmodunk, gyakran egymást álmodjuk, hogy ne mondjuk mindig azt: egymással álmodunk.) Álmodunk milliárdjai születnek, léteznek, elmúlnak, elvesznek. Hogy ne sajnálnánk ezt a pazarlást? A megoldás: miért ne tennék álmunkat közkincset? Egyeseknek hasznára válna, és ki tudja, talán az egész közösségnek is.

Igy érvet Elie Dellévier.

A falucsát, amelyről beszéltek, Sore-nak hívják. Landes megye délkeleti részén fekszik, a szélnek, homoknak és magányos kiszolgáltatott nagy síkságon. Alig száz lakosa van, többnyire nyugdíjasok vagy erdészek (én magam is az oktatásból mentem nyugdíjba, miután harminc évet tanítottam a megyeközpont, Mont-de-Marsan leánygimnáziumában), de területe több mint hatezer hektárra terjed ki, amelyet hatalmas homokos tisztások szabdalta fenyőerdő borít.

Úgy határozotunk, hogy az egyik ilyen tisztáson, a közeli erdő árnyékában állítjuk fel az *álmok faluját*, amelyből később, olyan körülményeknél fogva, melyeket ismerünk, egészen más lett — de hát ki láthatna volna mindezt előre? ...

Az álmodók közkinccsége tétele (hogy az időrendi sorrendet kövessék), nem okozott gondot. A falu lakói, akik akarták, márpedig szinte mindenki akarta, hetente egyszer összegyűltek, csütörtök este a községtanács termében, és elmesélték, amit az előző héten álmodtak. Ezután gyors szavazás következett, kiválasztottuk a legérdekesebb álmokat, és a polgármesteri hivatal titkára, akinek odaadása megérdemelt kalapemelést, beírta őket a fontos döntések jegyzékébe, amelyet később a köz rendelkezésére bocsátottunk. Gyönyörködöttünk tehát mostantól fogva egymás álmaiban, és ezt meg is tettük. Két vagy három hónap telt el így.

Idő múltán! Az álmok közkinccsége tétele rögtön nagy-szerű hatást gyakorolt kis közösségünk életére. Ismerve egyikünk vagy másikunk álmait, őt magát is jobban megismertük, közelebbinek éreztük. Melyik falu nem látja kárát a feszültségeknek, a gyűlölködéseknek? Ezek egyre gyengültek. Láttunk embereket, akik évek óta nem beszéltek egymással (például Ambroise Ducasse-t, a Café de la Mairie tulajdonosát és Félicien Thaulé-t, a gyantakereskedőt) óriási társalgásokba merültek és többé egymás mellől nem tágtani, barátokká válni... mert ugyanazt álmodták. „Az az érzésem, kedvesem, hogy az álom, akárcsak a muzsika, meglágyítja az erkölcsöket” — mondta az egyik csütörtöki gyűlésről előzőben a polgármester úr, aki szerette a nagy szavakat, miközben szeretetteljesen karon fogott. (Ézt a mozdulatot sohasem engedte volna meg magának azelőtt.) Mit tehettem mást, mint csendesen helyesltem. Következő csütörtökön, mikor a polgármesteri hivatal titkára befejezte az utolsó álom bejegyzését, Elie Dellévier, aki egy kis ideje igen gondolkodó arcot vágott, felsóhajtott, és csendesen így szólt: „Végül is nem tudom, miért ne lehetne ahelyett, hogy peregéljünk álmunk leírásával, megpróbálni az éjszakáink békéjén átsuhanó alakoknak egy elkérített területet adni, ahol saját életüket élhetnék?”

Az „álmok faluja” megszületett. A kezdet kezdetén csak néhány száz négyzetméterre kiterjedő zárt terület jelen-

tett, melyet egy tucat fenyőkar tunk rögtön a falu mellett, egy „juch”-tanyán, ahol fennmaradt radványaként néhány gazdaság álmodó első alakjai békés, eszmés csak a hajnal megelőző órákban elő, napközben félösen elrejtő kunyhókban. Nem volt szükség sem szórakozásra. Valamivel a nap lenyugodott, lopva elősi földön elnyújtózva, és arcukat tük a falubelieket, akik nem ajánlotta, a legnagyobb tapint nyófa vagy rekettyebokor fed-

Tudjuk, a terv ellen szava álmaimat (szeméremből) lakoztam a többség döntőki összejöveteleken, ismertem az álmodó faluja létezését, megestem én is meglesni ezeket az álmodók érkezett férfiakat és nő-lünl azonos lények (engem is egy szép reggel az a meglepetésmertem), valahogy elmondh Miben rejlett ez a különbség? Tük színe halványabb volt (lelataik tétovák, az az érzésünk hogy az első kis lökésre porrá-)

Néztém őket, ahogy elnyúltak ebben a bizonytalan órában, az észrevétlenül felkelő nap ródott, ők lopva előbújtak a kurdesen, mint azok a képek, megzognak időnként, és megmer egységünk nézi őket, figyelmes ket, aztán mikor tül erős, olyan csöndesen, mint ahogy hókban? Mivel töltötték napvolna, ha megtudom. Aludtak?

A falubeliek belejötték a hogy álmat beírják a jegyzgadják az álmodó falujába. Mülzárt területet, amelyről nvalóságos város lett, hét tiszerdőt borított be. Kénytelekkakokat felállítani, hogy a tükosságnak oltalmat tudjunk n szomszéd falvakból, városok egész világról jöttek megnéjdíjat kellett fizetni, a községtörési vagyronra tett szert, a fenyőkarók vették körül, har amelyen keresztül — gondosról, nagyon erős távcsövek felár ellenében az érdeklődőkünk — mindenki saját szem-

Derkovits Gyula: Fülkelő paraszt (fotó, 1929)

Gérard Philipe

Az egyik nagy francia kritikus miközben arról írt, hogy vannak színészek, akik mindent el tudnak játszani, szinte magától értetődően, meggyőző példaként éppen Gérard Philipe-et említi. Azt az örök komédiást, aki — csak minimális sminkkel, apróbb gesztusokkal, takarékos mimikával — olyan feladatokat oldott meg, mint Corneille Cidje, vagy a stendhali *Fabrizio del Dongo*. Jean Vilar annak idején hosszabb tanulmányban igyekezett megfajítani a szenális ifjú kolléga titkát, de lényegében csak addig jutott, hogy szinte nincs is titok. Gérard Philipe olyannyira sajátosan bújik hősei bőrébe. Minden alkalommal újként állt a közönség elé, úgy alakult azonban lelkileg, fizikailag szerepről szerepre, hogy közben mindvégig önmaga maradt. Vagyis Philipe az a filmszínész, akit képtelenség bármiféle skatulyába begyömöszölni, aki maga alkotja a törvényeket, amelyek alól

egyszersmind ő maga a kivétel is.

A színháztól jött a filmhez — Musset, Corneille, Camus, Lorca, Giraudoux darabjaiban alakított sikerekkel a háta mögött —, de úgy, hogy semmit sem hozott magával a mesterkelt dikció akoriban majdnem kötelező emelkedettségéből, a túlkomplikált gesztusokból. Huszonöt évesen már teljesen kiforrott művészként hódította meg nemcsak a nagyközönséget, de a kritikát is. A színpadhoz mindvégig ragaszkodott, nemcsak a megtisztelő meghívások miatt, de azért is, mert szerinte a színész — mindenek, minden műfajban ki kell szolgálja a művészetkedvelőket. Ez a soha igazán fel nem nőtt kamasz a tragikus férfiszemély, a nemes pátoz, vagy éppen a bűbajos esztelenesség maszkjában mégis a filmben mentette át tehetségét az örökkévalóságnak. Szerencsés indulása is volt, az egyik legjobb *Dosztojevszkij*-film-

Gérard Philipe a Királylány a feleségem című filmben

ben, *A félkegyelműben* igazán nekivaló feladatot kapott, s ez a törekeny, kapkodó *Miskin* herceg egyszerre világhíressé tette. A következő évben forgatott, botrányárnyékolt *A test ördöge* csak fokozta népszerűségét. Egy csapásra sztár lett. A gimnazista fiú szerelmi drámáját

A pármai kolostor követte, majd *Az ördög szépsége*, s 1952-ben a ma is friss *Királylány a feleségem*, amely egy nálunk akkoriban feltűnő szépművész színész, *Gina Lollobrigida* mennybemenetele is volt.

Könyvet írtak róla, s még azt is megbocsátották neki, hogy mindenkinek háttal fordított, amint feljebb és feljebb lépdelt a siker létrafokain. „Mindent önmagának köszönhetek” — nyilatkozta az elbűvölő zsarnok, akinek a népszerűség egyik pillanatáról a másikra hullt az ölébe, olyan viharos sebességgel, hogy még csak értékelné, sem tudta, *Oriana Fallaci* természetesen azonnal felkereste, és róla szóló riportjában alig tudta türtöztetni lelkesedését: „...Hát hogy lehetne megállni, hogy ne tapsoljunk ennek a félszeg, pimasz fiatalembernek? Csak rá kell nézni, máris gyöngédség fogja el az embert. Talán szenvedő, elkényeztetett gyermekhez hasonló külseje az oka, talán ragyogó szeme, amely hol világvilágalmos, hol meg rideg, kíméletlen, akár egy ítélet-végrehajtót, talán fanyar, elkényeztetett arisztokrata megjelenése... René Clair azt állítja: Gérard Philipe az intelligencia csodája.”

Több mint húsz éve nincs közöttünk. Pedig még csak most lenne hatvanesztendő.

Nemlaha György

Az ördög szépsége című filmben (MTI-fotó — KS)

SZALAI CSABA VERSEI:

Kereszt a kapufélfán

Aki szeret, az követel
szeret,
lemond
örökre
arról,
hogy követelhet.
Mit adjak hát?
S miért igérjek,
mint a gyermek?

Álnok villanás

(A PERCEK JÁTEKOSÁHOZ!)

Köd után a tiszta csillagok
fénye ma téged látni segít,
a titkodon, mit rejtegetsz,
csalok. Az árulás már hálót
is kerít. Akkor elindulsz, föl-
bukom a gallyból; mint hegyoldal
rohanó kerék, oly sebesen vallok
(látható?), már fölvilágít rám
a tófenék. Most erre hát!
A hívás ide süppedt, ki faggat
még a léptek hült helyén,
míg derfonálon csüng egy régi
ünnepe, a szó motoz meg éjek éjjelén.
S tudod, mostmár zörgetni fogsz
kihünyt, de szabadtól szárnyú
ablakot, te visszakerész egy ásót
és a gúnyt, e sáros villanást
eláthatod.

Karácsonyi elégia

Gallyunk fa volt,
a csillag sem vakított,
már azt se tudom,
hány ágút reszeltem
egy rézalátétfől,
amit találtam,
de ragyogott és

egyre feljebb siklott,
és látszott már a fenyves,
mondó, ki sirt ott?,
a gyantacsöpp, —
s kinyílt egy áhitott könyv
a kirakatban ajándékká
váltan.

Ezredév

A „Tatárt látó” domb ma felborul,
hiába volt csak ezredéves,
hogy kövesút tükrébe tőmjék,
száz boglya föld, éppen elég lesz.
S hogy dől a gép is, mégse dől,
cseperésznek kékjén a rőpték,
a lepkehad; lehull, kopik a gazba szállt
színes közönség. Ó, lepke ősz, te Tegy
a bűvész, de fogy a hant, a marékka
rakott, hány ölben járt föl a kosár,
s tán fejeletem a halott.
A domb kilökte, s nem csengő,
hogy felverje a puszta a világot,
(mily törmelékeny, ami állt!).
Halkan eltörnek a korszok,
mondhatjuk már, hogy málladt,
és kapkodom, a gyöngyöket szedem
egy kun leánynak,
az út nyakából a medáliát.

tett, melyet egy tucat fenyőkaró segítségével körülhatároltunk rögtön a falu mellett, egy kellemes tisztáson a „Manjuch”-tanyán, ahol fennmaradt, nem is olyan régi korok maradványaként néhány favágókunyhó abból az időből, mikor még a falu fontosabb gazdasági tevékenységet folytatott. Az álmok első alakjai békés, események nélküli életet éltek itt, csak a hajnal megelődő órában vagy szürkületkor bújtak elő, napközben félösen elrejtőztek a fák koronái alatt és a kunyhókban. Nem volt szükségük sem evésre, sem ivásra, sem szórakozásra. Valamivel napfelkelte előtt vagy amikor a nap lenyugodott, lopva elősurrantak, és úgy maradtak, a földön elnyújtózva, és arcukat kezükkel eltakarták, úgy néztek a falubelieket, akik nem kevésbé lopva (Dellévier azt ajánlotta, a legnagyobb tapintattal járjunk el) egy-egy fenyőfa vagy rekettyebokor fedezékéből lesték őket.

Tudjuk, a terv ellen szavaztam, sohasem meséltem el az álmaimat (szeméremből? félelemből?), de mivel csatlakoztam a többség döntéséhez, részt vettem a csütörtöki összejöveteleken, ismertem a jegyzéket, és most, hogy az álmok faluja létezett, megessett, hogy korán reggel kimentem én is meglesni ezeket az oly messziről (vagy oly közelről) érkezett férfiakat és nőket. Bármit tetek ezek a velünk azonos lények (engem is megálmódhatott valaki, mert egy szép reggel az a meglepetés ért, hogy saját magamra ismertem), valahogy elmondhatatlanul különbözőek voltak. Miben rejlett ez a különbség? Nehéz lenne kifejezni. Testük színe halványabb volt (lehet, hogy tévedtem), mozdulataik tétovák, az az érzésünk támadt (valódi vagy hamis), hogy az első kis lökésre porrá hullanak.

Néztem őket, ahogy elnyúltak egy rekettyebokor mögött, ebben a bizonytalan órában, amikor még az éjszaka bújkál az észrevétlenül felkelő nap mögött. Ahogy az égből világosodott, ők lopva előbújtak a kunyhókból, jöttek-mentek csendesen, mint azok a képek, melyek szemhéjünk mögött mozognak időnként, és megmerevedtek, ha észrevettük, hogy egyikünk nézi őket, figyelmesen ránk szegezték tekintetüket, aztán mikor túl erős lett a fény, bementek, ugyanolyan csendesen, mint ahogy előbújtak. Mi történt a kunyhókban? Mivel töltötték napjaikat? Drága árat fizetnem volna, ha megtudom. Aludtak?... Álmodtak talán?...

A falubeliek belejötték a játékba. Mindenki azt akarta, hogy álma beírják a jegyzékbe, és hogy alakjait befogadják az álmok falujába. Meg kellett nagyobbítani a körülzárt területet, amelyről néhány hónap leforgása alatt valóságos város lett, hét tisztást és több négyzetkilométer erdőt borított be. Kénytelenek voltunk előregyártott barakkokat felállítani, hogy a több ezer „lelket” számláló lakosságának oltalmat tudjunk nyújtani. A dolog kitudódott, a szomszéd falvakból, városokból, az egész országból, az egész világról jöttek megnézni az álmok városát. Belépődíjat kellett fizetni, a község kevesebb mint év alatt óriási vagyronra tett szert, az álmok városát már nem fenyőkarók vették körül, hanem két méter magas üvegfallal, amelyen keresztül — gondosan álcázott megfigyelőpontokról, nagyon erős távcsövek segítségével, amelyeket kis felár ellenében az érdeklődők rendelkezésére bocsátottunk — mindenki saját szemével láthatta az álmok világát.

Az álmok világa!... Mert most már valóban erről volt szó. Az álmok városa a hetek múlásával óriási területet hódított meg... némelyek azt állították, hogy majdnem olyan széles volt, mint a világ. A látvány, amelyet nyújtott, megváltozott. Az első időkben a falubeliek tartózkodást tanúsítottak, álmaik csak ritka, mindenki által ismert alakokat teremtettek. Később az álmok világa rendkívüli alakokkal (vagy eseményekkel) népesült be. Egy szép nap Hourteu apó, közvetlen szomszédom azt álmodta, hogy a vadászatban megölt ezer vaddisznót, az álom valóságává vált, és mi az üveg másik oldaláról tanúi lehettünk a hatalmas mézárslásnak. Két nappal rá Félicien Thuale, az öreglegény, akit szigorú erkölceiről ismertünk, azt álmodta, hogy Szardanapál* volt. A következő hajnalban gyöngyökkel borított, félig meztelen nőket láttunk kilépni a barakkokból százával a felkelő nap fényénél, és görbe kardokkal felfegyverzett férfiak várták őket.

Ettől kezdte újság, mozi, televízió nem számított. Az egész világ népei ott tolongtak, összepréselődve az álmok világának üvegfalla mögött, Micsoda nehézségünkre került a belépődíjak összegyűjtése! Ami a távcsövek bérletét illeti, rég le kellett róla mondanunk. Az emberek eljöttek, mert olyan látványban akartak gyönyörködni, amilyent a valóság sohasem nyújtott. Senki nem dolgozott, senki nem olvasta az újságokat, senki nem ült a televíziókészülékek előtt. Az álmok világa az embereknek egy olyan élet vonzását sugalmazta, amelyet sem a tér, sem az idő, sem bármilyen logikai vagy erkölcsi törvény nem korlátozott! Veszélybe kerültek a kormányok (mivé válnak, ha népeik háttal fordítanak nekik?), és képviselőik a Föld mind a négy sarkából eljöttek, hogy Párizsban összegyűljenek, és mindaddig itt maradjanak, amíg nem sikerül e halálos bajt orvosolni.

Tíz napja tartott a tanácskozás, mikor először, mióta mind ez elkezdődött, olyant álmodtam, amit szerettem volna, ha beírnák a jegyzékbe, és valóságává válik. Nagyon egyszerű álom volt. Azt álmodtam, hogy annyi idős vagyok, mint most, és mégis negyven évvel visszamentem az időben, Mont-de-Marsanban találtam magam, azon a napon, amikor először mentem tanítani a leánygimnáziumba. Pontosabban egy olyan jelenetet éltem át újra, mely nem tartott tovább tíz másodpercnél. Ebben be akartam lépni az osztályba, amikor egy tíz-tizenegy éves leány, aki késve érkezett, keresztülfutott az iskolaudvaron, hogy gyorsan bemenjen a szomszédos terembe. Miközben kezét a kilincsre tette, arcát felém fordította, tekintetünk találkozott, és ő eltűnt. Emlékezetem egészen mostanáig nem őrizte meg ennek a jelenetnek a nyomait, de mikor az álom által újraéltem azt, már jól emlékeztem, hogy megtörtént valójában.

Agyamban fekvő újra láttam a kamaszlány szemeit, szürke szemeit, amelybe egy egészen kicsi zöld vagy sárga keveredett, nagyon pontosan emlékszem, ezek a szemek megremegtettek. Aztán beléptem a terembe, a nap tovább folytatódtott, majd az életem is, és soha többé nem gondoltam minderre.

Ez egy csütörtök reggel történt. Aznap este a gyűlésen röviden elmeséltem az álmat, felírtuk a jegyzékbe, szavaz-

tunk, és úgy határoztunk, valósággá válhat. Másnap reggel, pénteken, kevéssel hajnal előtt az erdőnek egy olyan része felé haladtam, melyről tudtam, kevesen járnak arra. Alig érkeztem meg, félve közeledtem az üvegfalhoz, mikor megláttam a leányt kiszurranni a barakkból. Fekete iskolaköpenyt hordott piros szegéllyel, és kezében tartotta iskolatáskáját. Kezemmel intettem neki, visszaintett. Tíz percig maradtunk így, egymást nézve, aztán a nap fölkelte, a leány halkán elköszönt, és visszament a barakkba. Három egymást követő napon találkoztunk, három reggel és három este. Leült az üvegfalhoz egészen közel, én is így tettem, és megpróbáltuk gondolatainkat kicserélni. Szemei szürkék voltak, enyhe zöldes fényrel ragyogtak, mely ha gondolkodott, feketévé vált, mint a tinta. Mohón és türelmetlenül nézett rám, és fájt (úgy mint neki is, azt hiszem) a pillanat, amikor el kellett válnunk.

A kormányok kijelentették, hogy az álmok világa elviselhetetlen akadályt jelentett az emberek világa számára (így szólt a közlemény), és ezért atombombázással megsemmisítik két nappal később, szerdán délelőtt. (A déli időpontot választották — fejtették ki a hírmagyarázók —, mert délelőtt az álmok világának hatalmas népessége a barakkokon belül található: a bombázóknak nem kell majd emberi célpontok eltalálásával bajlódni, a másik előny pedig az, hogy biztosak lehetnek afelől, hogy az álmok-kreatúrák közül egy sem menekül meg.) Kedd este az üvegfallal papírszeletkét csúsztattam be, amin tudattam a leánnyal, milyen döntés született, és azt is mondtam neki, hogy szándékomban áll megmenteni. Napfelkeltekor az üvegfallal átjártam a homokba, amelyen keresztül megszökhettek, amint kilép a barakkból. Intett, hogy beleegyeznek. Szemei sóvárogva — és azt hiszem, szerelmesen csillogtak. Az éjszaka hosszú volt. Huszonnégy óra alatt óriási őrhelyek védelmébe vett lépcsőzetes padokat építettek az üvegfallal mögött, ami lehetővé teszi a milliószámra érkező kíváncsinoak, hogy végignézzék az eseményt. A televíziók és rádiók vég nélkül háborús himnuszokat sugároztak (amelyeket mindörökké előledetteknek hittünk volna már), ezeket néha megszakította egy-egy költő nyilatkozata, mely óva intette (hiábavalóan) a kormányokat egy olyan tett végrehajtásától, melynek beláthatatlan következményei lehetnének.

Nem aludtam. Kevéssel öt óra előtt az üvegfalhoz siettem, és elkezdtem ásni. A homok kemény volt, és ami meglepett, gyökerek hatoltak rajta keresztül mindenütt. Így lassabban haladtam előre, mint ahogy szerettem volna. De a leány vékony volt, nem kellett neki túl nagy hely, hogy ki tudjon bújni. Hat óra tíz perc körül az éjszaka észrevétlenül kezdett feloszlatni, egy fülemüle dala hallatszott, az ég világos lett. A leány kiszurrant a barakkból. Fekete iskolaköpenyében alig láttam. Közeledett az üvegfallal, észrevettem arcát és szemét. „Majdnem kész” — mondtam magamban. És hogy lássa, hol fog kibújni, átcsúsztattam kezem a lyukon. Leguggolt, ujjaink érintették egymást, hirtelen villámlott, és az álmok világa semmivé vált.

Fordította: Nobel Noémi

* Kegyetlenségéről, züllöttségéről ismert asszír király.

Túszok voltunk egy MALÉV-gépen

HAT ÓRA VARSÓBAN

3. Még két óra izgalom

Öt perc múlva a tranzitban vagyunk. A repülőtér tömve katonákkal. A gépek kerekelt mögött mesterlövészek lapulnak, az autók mögött, az épület szegleténél szintén a biztonsági szolgálat emberei.

Szó nélkül nyitják ki előtünk az ajtót, a levegőben szinte vibrál a feszültség. Valaki káromkodik egyet a hátam mögött. Olyan csendben vonulunk az étterembe, hogy még a lábak csoszogása is hallik.

Ledobáljuk a holmikat, kabátokat, csomagokat. A nők sírnak, valaki rosszul lesz, néhány férfinak is remeg a szája. A csoport egy része leül az asztalokhoz, néhányan az ablakhoz mennek és figyelik a kinti eseményeket.

Vajon mi lehet velük?

A büfé beszélgetésében Nagy Imre, a parancsnok búslakodik. Így kesereg:

— Ott kellene lennem, de a lengyelek nem engedtek vissza a gépre.

Néhány perc múlva jön a varsói MALÉV-megbízott, előkerül a fedélzeti mérnök, majd megjön a varsói magyar konzul, Török József.

Elhangzanak az első megnyugtató szavak: itt lesznek ők is rövidesen. De azért mindenki izgatott. Kéri, hogy írjuk fel a csoport gépen maradt tagjait. Táncolnak szemem előtt a betűk, az írásom macskakaparás.

Végre megjönnek a lengyel utaskísérők. Vodka, vizet, híg kávét, teát, úticsomagokat hoznak. Csak a vodka és a víz fogy. Tíz perc múlva a csomagokból előkerülnek a „tartalékok”. Most inni kell, mert különben összeeszkad az ember. Az úticsomagok érintetlenek. Ki gondol ilyenkor evésre?

Kínos lassúsággal múlik az idő. A csoport fele az ablakokban lóg. Innen csak annyit látni, hogy a MALÉV-gép első ablakai világítanak,

és halvány fény szűrődik ki a kabinból is. Egyszer csak kintől zaj, mozgólódás hallatszik.

Jönnek a nők. Heten.

Kézről kézre adjuk őket. Furcsa, míg keresztüljötték a csarnokon, egyik sem sírt, de az étteremben, amikor közrekaptuk őket, már mind a hétnek sírós-mosolygóra állt a szája.

Óriási megkönnyebbülés! Olyan a ricsaj, hogy alig halljuk egymás szavát. Hogy volt? Történt valami? Jól vagytok? Csak úgy záporoztak a kérdések. A válasza is alig figyelünk: az a fontos, hogy itt vannak, végre együtt a csapat. Most kellene telefonálni vagy telekezni, hogy újra biztonságban van mindenki...

— Mindenki? — hasít be-lém a felismerés. De hát az utaskísérők és Tamás még mindig a fedélzeten!

És ettől a gondolatától lelohadt a kedvem. A durranástól meg, amit a pezsögőspalack dugója okoz, összerendeznek. Hát persze! Az előbb került elő a sógorom csomagjából, és most a kiszabadult nőket köszöntik vele. Janó szorgalmasan fényképezi a ritka pillanatot. Vajon nem remeg a keze? Majd otthon kiderül.

Zsigmond Lajos, a MALÉV-megbízott jön. Körbe-fogjuk. Haza kellene szólni, hogy késünk, lassan már Debrecen felé tartana velünk az autóbusz, ha nincs ez az incidens. A MALÉV-es biztat, felír néhány címet, telefont.

Elmegy, majd percek múlva visszajön: igéri, mindenkinek szólnak, főként az autóbusz vezetőjének, hogy várjon meg bennünket. Igéri elmegy. (Csak itthon derül ki, hogy az egészről nem

Vajon mikor jön Tamás?

lett semmi. A rosszat sejtő gépkocsivezető csak éjfélkor tudta meg valamelyik rádióadásból a lényegét: megpróbálták eltéríteni a gépünket.)

A lányoktól közben megtudjuk: az eltérítő aránylag nyugodtan viselkedik. Enni adtak neki, a szendvics után kólat, kávét ivott. Az utasok is kaptak frissítőt, és titokban belekörtözték Valika pálinkájába. Ennyi történt, aztán elengedték őket. Egy óra hosszat voltak a gépben, de napoknak tűnt.

Es most újra a jegyzet-tömb:

23.09. A „tyúkklérát”, amelyen mi is lejöttünk, a géphez tolják. Mindenki az ablaknál. Arnyak a kijáratnál. Hangosan számoljuk: egy, kettő, három, négy, öt.

23.20. Itt vannak az utaskísérők. Epen, sértetlenül, de nagyon fáradtan.

Az első puzsi

Heten az ünnepeltek, és néhány köszöntő

TUDOMÁNY — TUDOMÁNY

Egyre több baromfihús

Egyetlen állattenyésztési ágazat sem fejlődik olyan gyorsan, mint a baromfi-tenyésztés. A világ legnagyobb baromfihús-termelője az Egyesült Államok, őt Kína, a Szovjetunió, Brazília, Franciaország és Japán követi. Hazánkban tekintélyes múltja van a baromfihús-tenyésztésnek és -feldolgozásnak, hiszen egy élelmes nagykereskedő már 1870-ben komoly kapacitású üzemet létesített előbb Kiskunhalason, majd Kecskeméten. Bizonyára kevesen tudják, hogy a baromfi-világexpozit kb. 40 százaléka a világháborút megelőző években Magyarországról származott! Az USA-ban kidolgozott iparszerű baromfi-tenyésztés nálunk csak 1960-ban kezdődhetett, a korszerű feldolgozási technológia is csak ezt követően terjedt el, amelynek eredményeként ma egy-egy nagy teljesítményű vágószalagra óránként 6-7 ezen baromfi kerül fel, s hagyja azt el zsáckóba csomagolva.

A statisztikai adatok tanúsága szerint minden magyar állampolgár évente mintegy 15-16 kiló baromfihúst fogyaszt. Sok országban ennél jóval több, az Egyesült Államokban például 30 kilogramm szárnyashúst esznek az emberek évente. A baromfi-filé hús ízletes, könnyen emészthető, változatosan elkészíthető, fehérjében dús élelmiszer. Jó emészthetősége finom rostozatának köszönhető, de a fiatal, sovány baromfi húsát a nedvtartalma és a zsírszegénysége is emészthetővé teszi. A szárnyasok húsában kevés a kolin (enyvszerű, kocsónyálító anyag), és ezért főzés, sütés, pácolás közben jóval rövidebb idő alatt puhulnak meg, mint az egyéb húsfajták. A vitaminok közül első sorban a B-vitaminsoport tagjait találhatjuk meg a baromfi-húsban. Az ásványi anyagok közül vasat, meszet, foszfort, káliumot, magnéziumot tartalmaz. Alacsony nátriumtartalma miatt a szív- és vesebetegek is szinte kólatlanul fogyaszthatják. (KS)

Új típusú konzervdobozok

A konzervdobozok formája, nagysága és kivitele nem sokat változott az elmúlt évtizedek során. Pedig bőven akad kifogásolnivaló rajtuk. Mindenekelőtt jóval könnyebbnek, szilárdabbnak és olcsóbbnak kellene lenniük. Amellett ma már az is elvárható, hogy ne csak konzervnyitással lehessen kinyitni őket, hanem szabad kézzel, minden különösebb erőlködés nélkül is. Két újdonság megjelenése arra enged következtetni, hogy a konstruktőrök mégsem tétlenkednek.

Egy svéd cég olyan könnyen nyitható műanyag konzervdoboztal rukkolt ki, amelynek anyaga 135 Celsius-fokig bírja a hőterhelést, így hőkezelésnek is nyugodtan alávethető a benne tárolt élelmiszer. Az új típusú konzervdoboz fő alapanyaga a polipropilén, a „tisza” műanyagok egyike, amit az egész világon engedélyeznek élelmiszer csomagolására. Az egyelőre csupán 0,4 liter űrtartalommal gyártott műanyag konzervdoboz könnyen feltéphető teteje nem válik el teljesen a doboztól, nem sérti meg a kezét. Téglalak-

ja — a szokásos henger formával szemben — szállításkor és raktározáskor 20 százalékos helymegtakarítást biztosít. A műanyag dobozok eltűzelhetők, égésükkor csak ártalmatlan gőzök és gázok szabadulnak fel, így kifejezetten „környezetkímélőnek” számítanak. A speciális lezárótechnikának a doboz tartalmát tökéletesen védi oxidálódás és nedvesség, illetve vízgőz ellen. A doboz külső felülete — további alapozás nélkül — alkalmas arra, hogy szöveget, ábrát nyomtassanak rá.

Teljes egészében vékony ónozott lemezből, mélyhűtéssel készül egy másik új típusú, lefelé kúposan keskenyedő dán konzervdoboz, amelyet téphető fedővel gyártanak. A fő probléma a fedőnek olyan ónozott lemezből való előállítás volt, amely elég kemény ahhoz, hogy erős legyen, és mégis elég puha ahhoz, hogy könnyen felnyithassák. A doboz belseje kétszeresen lakkozva van, tárolás és szállítás céljából egymásba illeszthető, mágnes-szerűen praktikus mozgatatók. A konzervdobozokra ösztelnyomással kettő, négy vagy hat színben lehet nyomtatni.

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

REPROGRÁFIA

Valaki felír egy telefonszámot, és utána ráhelyezi a kagylót egy kis hordozható készülékre, majd vár egy kicsit. Néhány perc múlva a készülékből kiemelheti az A/4-es formátumú levelet vagy iratot. Ez a „telekópia” a reprográfia jövőjéhez tartozik. Manapság egy másik reprográfiai eljárással is találkozhatunk, például az NSZK néhány könyvkereskedésében. Az eladók akként ad felvilágosítást bizonyos ritkán előforduló műveletről, hogy egy levelezőlap nagyságú mikrofilmre betesz az olvasókészülékbe, és arról olvassa le a kívánt adatokat. Egy kis mikrofilm akár 2800 A/4-es oldal kicsinyített képét is tartalmazhatja. Gyógyszerárakban, szervizállomásokban, tudakozókban 18x24 cm méretű mikrofilmre tárolják az információt. Az adatok kicsinyített formában való tárolása nemcsak azt teszi lehetővé, hogy az asztronauták nagy tömegű információt vihes-

senek magukkal a világűrbe, hanem a tudományos könyvtárak munkáját is megváltoztatják majd. A modern reprográfiai eljárások — amilyen például a nagy teljesítményű másolás is — nemcsak konkurrensi ennek a hagyományos nyomdatechnikának, hanem számos munkafolyamatot át is alakítanak. Napjainkban „vált át” a nyomdai fotográfia is.

A GOLF-ÁRAMLÁS

A tengeráramlások között kétségtelenül a Golf-áramlásnak van a legnagyobb irodalma, és ezzel foglalkoznak talán ma is leginkább az óceánkutatók. A tengeráramlásokat a tengervíz hőmérsékleti és sűrűségkülönbségei, az állandó szeleknek a vízfelületre gyakorolt nyomása váltja ki. A mesterséges holdakról készített különböző spektrumú felvételek és hőmérséklet-mérések tükrében a Golf-áramlás ma már másképpen vizsgálhatjuk. Az újabb kutatások szerint a Golf-áram-

lás alatt mélyebb régióban egy azonos irányú állandó mélyáramlás is van. A kutatások az óceánok fizikai és dinamikai jellemzőinek meghatározását és a tengeráramokban rejlő energia kiaknázását célozzák.

PARAFA A VILÁGÚRBAN

A Sandia Laboratóriumban (USA) kidolgozott új hőszigetelő anyag parafából készül. Hogy világűr felhasználására alkalmasa legyen, a természetes parafát durva szemcséjű porrá aprítják, és ragasztóval keverik. Az így kapott masszát öntőformában először mérsékelttel fellemegetik, hogy megkeményedjen, majd mintegy 3000 Celsius-fokon hőkezelik. Ezen a hőfokon a parafában levő szén grafittá alakul. Mivel a parafa mikroszkopikus méhszerszerű szerkezetét megtartja, lehűlés után felhasználásra alkalmas hőszigetelő anyagot nyernek, amely kedvező tulajdonságait a világűrű vákuumban 2700 Celsius-fokig megtartja.

HU

Hallottuk

A város polgármestere fel látogatott egy építkezésre. — Nancy, emlékszel még feleségétől az egyik sisakos helyi iskolás korunkban rá? — A polgármester aztán... — Hát nem volt szerencsésen most egy közműves feleségemmel? — Nem, nekem volt szerencsés polgármester! — felelte az építész.

Két barátó beszélget. — Azt hiszem, Joe tegnap az egyik. Kijelentette: „Idővel a végzettségem...”

A villamoson az egyik utas kiált: — No de lyet! Sohasem látottam... Hát ez lehetetlen!... — Aztán felugrik: — Ez végképp valóságos! — Mit olvas? — kérdezi. — Hát a helyesírási szótár.

— Randevűm lesz egy fiatal lányal, amely a szexuális életéről szól. — Ez éppen önnek való, egy kis üveget. — Ennek a lány pénzét akarja...

— McBryan győzött a... — dezett versenyben. — Hogyan? — Hát úgy, hogy nemcsak farmernek, akinek csupán ügyesen sikerült még ezt, amíg a farmer az összes...

Az újdonsült texasi milliomos szerződött, hogy az általa pedig így panaszok... — Képzeld, ez a fickó... csak azért kell fizetnem...

Párbeszéd az étteremben. — Legyen szíves, hozza resznen egy címet. — Sajnos, telefonkönyvünk megszűnt, abban városi címet megtalálhatja!

Hubert így szól egy járó. — Bocsanat, ön iszákos? — Dehogyan! — válaszol. — Akkor kérem, fogja a... üveget, amíg bekötöm a...

— Szomszéd úr, milyen... — A feleségem ünnepe... hogy 30 éves lett!

— Mr. Green, én egyszer... kerültem az orvos... mily... landóan a bárban lebzsel?

— Nem nekem kell:...

A 3. sz. laboratórium minden a lehető legjobb rendben folyó... her köpenyes munkások... fele kévézett... egy fotóval, a főleg... fiaból álló másik... pedig rátelepedett a... kokra, és a szivón... repfutását nézte. A... szedés szöveggyar... női immár másfél... futkoroztak sorra... zódva a környéken... pedig kolléganők... sarkon állók buz... kisérve három... maradt, vaskos... küszködött, hogy... selje” magát a sz... A labor férfi munk... minden csoport vers... hez fűztek egy-egy... jegyzést, és az es... latorgattak. Csak... az új kolléga szorg... egy grúz taeával... bik körül.

Hirtelen kinyílt... és a laborba be... sovány, kissé hajl... a meleg idő elene... vatú, sőtét öltöny... férfi. Körülnézett... úgy vaktában meg... te:

— Elnézést kérek... 3. sz. laboratórium? — Marinov köpenye... be süllyesztett kézz... ledett hozzá, látsz... rögtön el akarja k...

— Igen, Kit kere... — Azt mondták... hogy itt vannak a... szek — válaszolta... meretlen.

Valóban, itt van... Az idegen pislog... det.

Hallottuk valahol

A város polgármestere felesége társaságában egy ízben el látogatott egy építkezésre.
 — Nancy, emlékszel még rám? — kérdezte a polgármester feleségétől az egyik sisakot viselő munkás. — Emlékszel, hogy iskolás korunkban randevúztunk egymással?
 A polgármester aztán gúnyosan kérdezte a feleségétől:
 — Hát nem volt szerencséd, hogy hozzám jöttél? Különben most egy kőműves felesége lehetnél.
 — Nem, nekem volt szerencséd. Különben most ő lenne a polgármester! — felelte az asszony.

Két barátó beszélget.
 — Azt hiszem, Joe tegnap megkérte a kezemet — mondja az egyik. Kijelentette: „Ideje, hogy véget vessünk a barátságunknak.”

A villamoson az egyik utas könyvet olvas, és időnként felkiált:
 — No de ilyet! Sohasem képzeltem volna... Ha-ha ha!... Hát ez lehetetlen!...
 Azután felugrik:
 — Ez végképp valószínűtlen!!!
 — Mit olvas? — kérdezik körül a mellette ülők.
 — Hát a helyesírási szótárt!

— Randevúm lesz egy fiatal hölgygel — mondja a drogériában az eladónőnek egy idős úr. — Nincs olyan illatú parfümjük, amely a szerelemtől beszél, olyasvalami, amitől a lány elszédül?
 — Ez éppen önnek való — válaszol az eladónő, és átnyújt egy kis üveget. — Ennek a parfümnek olyan szaga van, mint a teli pénztárcának...

— McBryan győzött a „Skócia legjobb eladója” címért rendezett versenyben.
 — Hogyan?
 — Hát úgy, hogy nemcsak fejgépét adott el egy olyan farmernek, akinek csupán egyetlen tehene volt, hanem nagy ügyesen sikerült még ezt a tehenet is zálogba vennie addig, amíg a farmer az összes részletet ki nem fizeti!

Az újdonsült tezasi milliomas közölte barátjával: szakembert szerződöttem, hogy az elkészítse a családfáját. Egy év múlva pedig így panaszkodott:
 — Képzeld, ez a fickó kiásta az összes okmányt, és most csak azért kell fizetnem neki, hogy el ne járjon a szája!

Párbeszéd az étteremben.
 — Legyen szíves, hozza ide a telefonkönyvet, ki kell keresnem egy címet.
 — Sajnos, telefonkönyvünk nincs. De nézze meg a panaszkönyvet, abban városunk majdnem összes lakójának a címét megtalálhatja!

Hubert így szól egy járókelőhöz:
 — Bocsánat, ön iszákos?
 — Dehogya! — válaszol az felháborodottan.
 — Akkor kérem, fogja meg egy pillanatra ezt a konyakosüveget, amíg bekötöm a cipőfűzőmet!

— Szomszéd úr, milyen ünnep volt tegnap önöknek?
 — A feleségem ünnepelte annak a tizedik évfordulóját, hogy 39 éves lett!

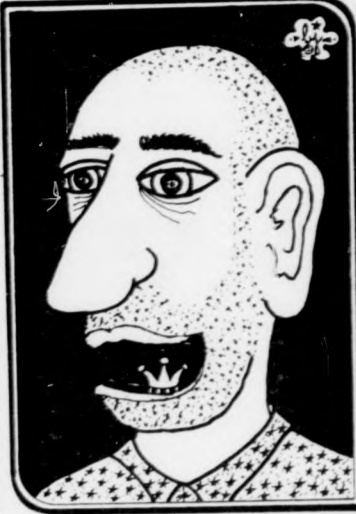
— Mr. Green, én egyszerűen nem értem önt — mondja ingerülten az orvos — milyen altatót kér, ha éjjel két óráig állandóan a bárbán lebzsel?
 — Nem nekem kell: a feleségemnek!

BODÓ JÁNOS:

Fogas rajzok

Protézis

Szó szerint: korona

Abszurd I.

Abszurd II.

Stilusos ékszer

A karóra sunnyogva vount végig a piacon.
 Az alkalmas pillanatot várta, hogy megcsilllogtassa krómozott csatját, és hurutos hangján suttogta:
 — Svájci háromszázert. Vizáillo.
 Egy finom bőrkabát utánaszólt.
 — Digitális nincs?
 A karóra lemondóan pöcögötte másodpercmutatóját, és néhány perccel később.
 A piaci zsvajban egy karton Marlboro integetett felé. A karóra felocsúdva, energikus ketygéssel surrant a cigareta közelébe. Későn érkezett. A Marlboro kaposabbnak bizonyult.
 — Hej, ha ezt megérte

volna szegény öreg! — sóra gondolt, hogy könnyű ne-hajította magában a karóra.
 — Talán meg se értené az én nyomorúságomat! Ó, aki zsebóra volt, szinezüstből, dupla fedellel. Micsoda világ!
 De nem is maradt több ideje tünödni, mert egy zsiros kesztyű kérdézősködött.
 — Ez magának három kisló?! — kopogtata a karóra számlapját.
 — Kérem, ebben stopper is van!
 — Bóvli! — mondta a zsiros kesztyű, és továbbso-dródott. A karóra egykedvűen nézett utána, és közben ar-

— Hi-Fi erőlködő! — re-csegte egy rozoga Tesla, mi-közben felborított egy Philipset. A Philipsnek se kellett több, rögtön beger-jedt!
 — Egy kilóért tessék! — lötyteng középre egy féllite-res jugó pálinka.
 A karóra körbenézett. Krómozott csatján megtán-torodott a delutáni bágyadt napfény, és lecsordult a kutypapírszko járdára. Az italboltban még egyszer ma-gához tért, majd egy hosszú-lépes társaságában megállt.
 Örökre.
 A piac pedig egykedvűen feketedett tovább.

Szücs Mariann

A szegény karóra

— Ez a hormonkrém min-den ráncot elmulaszt?
 — Holtbiztos, nemrég az egyik vendégünk ezzel simi-totta le a hullámlemez gará-zsának az oldalát.

Bőrápoló szerek

— Eppen most jövök a szépségszalomból.
 — És miért nem vettek mindjárt kezelésbe?

— Ez a hangosan Ras-kov. — Na, és tudja a faj-súlyát?

— Két nappal ezelőtt méretkeztem — mondta az ismeretlen. — Körülbelül hatvanégy kiló vagyok ruhában és szemüvegtok-kal.

— Van valamilyen zsírsze-gény ajakrúzsuk? A barátom ugyanis diétázik.

— Miért nem veszi fel a kagylót? — kérdezi bossz-szankodva.

— O, tudja doktor úr — hiszen mindig csak önt kere-sik!

JORDAN POPOV:

Egy új kémiai elem

A 3. sz. laboratóriumban minden a lehető legna-gyobb rendben folyt. A fe-hér köpenyes munkatár-sak fele kávézott és újsá-got olvasott, a főleg fér-fiakból álló másik tábor pedig rátelepedett az abla-kokra, és a szövegőnk te-repítését nézte. A szom-szédos szöveggyár munká-sói immár másfél órája futkároztak sortra vetkő-ződvé a környéken, most pedig kolléganők és a sarkon állók buzdításától kísérve három, kissé le-maradt, vaskos szövegőnő küszködött, hogy „bepre-selje” magát a szintidőbe. A labor férfi munkatársai minden csoport versengé-séhez fűztek egy-egy meg-jegyzést, és az esélyeket latolgatták. Csak Pencev, az új kolléga szorgoskodott egy grúz taeával teli lom-bik körül.

Hirtelen kinyílt az ajtó, és a laborba belépett egy sovány, kissé hajlott hátú, a meleg idő ellenére ödi-vatú, sötét öltönyt viselő férfi. Körülnézett, és csak úgy vaktában megkérdez-te:
 — Elnézést kérek, ez a 3. sz. laboratórium?
 Marinov köpenye zsebé-be sülyesztett kézzel köze-leedett hozzá, látszott rajta, rögtön el akarja küldeni.

— Igen, Kit keres?
 — Azt mondták nekem, hogy itt vannak a vegyé-szek — válaszolta az ismeretlen.
 Valóban, itt vannak.
 Az idegen pislogni kez-dett.

— Fölösleges, köszönöm.

— Én a Mengelejev-féle periódusos rendszer miatt jöttem.
 A szőke hajú Pepa pa-lástolatlanul fölnevetett, de Marinov megőrizte a hi-degvérét. Mindössze köny-nyedén félrefordult, és rá-kacsintott Raskovra. Ras-kov, a közsímet tréfacsi-náló azonnal odament, és fűrészni kezdte az ismer-tlent.
 — Tehát a Mengelejev-féle periódusos rendszer miatt tessztet jönni?
 — Igen, igen — vá-la-szolta élénken az idegen.
 — Mengelejev nekem na-gyon szimpatikus. Úgy el-helyezte az elemeket a rendszerben, hogy moccá-násnyi hely sincs közöt-tük.

Raskov elfojtotta a neve-tését, és csak a szemeiben ugrándoztak vidám tüze-c-kék. Micsoda példány, ha-ha-ha! Már régóta nem botlottak hasonlóba. Nagy hecc lesz ebből! Még csak most ért véget a terepu-tás, és máris egy újabb attrakció.
 — Üljön már le, és igyon egy kávét! — Raskov szék-ke kínálta az ismeretlent.
 — Pepa, töltis egy kávét az elvtársnak!
 Pepa fogta a főzőedényt, és kecsesen ringatni kezd-te csipőjét az asztalok kö-zött, de az idegen leintet-te.

— Hát van szabad hely!

A kávétől dörömbölni kezd a szívem.
 — Ez csak képzélődés — veregette vállon Marinov.
 — Mi itt naponta tizenöt kávét iszunk fejenként, de semmi bajunk. Hát akkor főzünk grúz teát, ebből csak kér?
 — Fölösleges — mondta kedvesen az ismeretlen. — Olyan szépen elkezdünk beszélgetni Mengelejev-ről.

Raskov ismét kacskintott. Lassanként a labor vala-mennyi munkatársa hár-mójuk köré gyűlt.
 — Tehát — folytatta Raskov — az elemek moc-canni sem tudnak, ugye?
 — Hogy is tudnának? — élénkül meg ismét az ide-gen. — Valamennyinek megvan a helye a táblázat-ban, és még ágyúval sem lehetne őket elmozdítani. Szépen elrendezte Mengye-lejev. Ertett hozzá.
 A szőke Pepa ismét fel-vihogott.
 — Milyen kellemetlen köhögés — fordult hozzá az ismeretlen. — Igyon hársfeteát, segíteni fog. A kamillát is megpróbál-hatja.

— Mengelejev az Mengyelejev — mondta Raskov. — De mit akart kérdezni a táblázatról?
 Az idegen újból pislogni kezdett.
 — Hát van szabad hely!

— Hol? A táblázatban. Vagy van még föl nem fedezett elem?
 Marinov rávigyorgott.
 — Csak nem bukkant egy új elemre?
 Az ismeretlen legyin-tett.

— Hol van nekem arra időm, hogy elemeket fe-dezsek föl? Egy gyógy-szertárban dolgozom im-már húsz éve, még a fe-jemet sem tudom fölemel-ni a törőmoszár mellől. Bár, ha lenne időm... Nagy vágyam viszont, hogy az egyik új elem az én ne-vevel viselje. Ezért keres-tem föl önöket, vegyész-eket, ezért kellett önök-höz fordulnom. Menj, mond-ták, a 3. sz. laboratórium-ba, ott majd gyorsan el-igazítják a dolgodat.

— Eppen a megfelelő helyre jött — mondta hi-vatalos hangon Raskov. — Összefoglalva, tehát ön azt kívánja, hogy az egyik új elem az ön nevével viselje. Na és a neve megfelelő?
 — Miért ne lenne megfe-lelő? — válaszolta föl-lekesülve az idegen. — Pa-najot. Hát lehet egy olyan név nem megfelelő, mint a Panajot?
 A csoport körül-körül kacagni kezdett. Ez látha-tólag zavarba hozta az ismeretlent, és ismét Ras-kovra nézett. Úgy érezte, ő tanúsítja a legnagyobb megértést a kérés iránt.
 — Lehet, hogy az elvtár-

saknak úgy tűnik, nem megfelelő — szólalt meg az ismeretlen —, de ez csak első hallásra van így. Ha ugyanis elhelyezik neve-met a következő sorozatba — kálium, alumínium, hi-gany, króm, jód, foszfor, Panajot —, meglátják: bi-zonyos változatosságot vi-sznek a Mengelejev-féle táblázatba. Ezenkívül könnyű megjegyezni.

Ismét szétáradt kórus-ban a nevetés.
 — Vegye úgy, hogy a dolog el van intézve — mondta Raskov, és meg-szorította az idegen kezét.
 — Csak egyetlen kérdésem van önöhöz. Ha helyet kel-lene keresnie magának a táblázatban, hová sorolná magát?

Az ismeretlen rövid ha-bozás után megszólalt:
 — Valahová az arany és az ón közé.

— Remek, remek — ne-vetett föl hangosan Ras-kov. — Na, és tudja a faj-súlyát?
 — Két nappal ezelőtt méretkeztem — mondta az ismeretlen. — Körülbelül hatvanégy kiló vagyok ruhában és szemüvegtok-kal.
 Most már mindenki ráz-kódott a kacagástól.
 Az idegen is elnevette magát. Ártatlanul, édes-deden nevetett, a szemei is megtelek könnyel.
 Majd elkomorlyodott, és azt mondta:
 — Ha már kinevették magukat, jöjjenek föl az igazgatói szobába! Én va-gyok az intézet új igazga-tója.

Bolgárból fordította Adamecz Kálmán

Akiről utcát,
neveztek el
Debrecenben

Dr. Györffy István

Etnográfus, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja, 1884-ben született Karcagon. Egyetemi tanulmányait Kolozsváron és Budapesten végezte. 1910-ben bölcsész doktor, 1912-ben muzeológus, 1918-ban múzeumi igazgató lett. Közben a moldvai csángók között dolgozott, kutató, majd részt vett a Lénárt-féle kisdásiai expedícióban, amely félbeszakadt.

1926-tól az egyetem közgazdaságtudományi karán Kelet-Európa néprajzát adta elő, 1929-től egyetemi tanár, 1934-ben ő lett az újonnan felállított néprajzi tanszék vezetője. 1938-ban a Magyar Néprajzi Társaság alelnökévé választották. Ekkortól szerkesztette az Etnográfia folyóiratot és vezette a Táj-és Népkutató Központot. Igyekezett a magyar népet veszélyeztető náciizmus befolyása ellen kulturális egységfrontot létrehozni.

1938-tól kezdett az anyagi kultúrával, majd egyre széleskörűen a településtörténettel foglalkozni. Kiemelkedő eredménye az európai környezetben sajátosságait magyar, kétfeltek, szálláskertes településtípus felfedezése, a modern kutatás számára. Behatóan tanulmányozta a kunság néprajzi problémáit, és különböző néprajzi csoportok (hajdúk, matyók) kialakulásának körülményeit is.

A népviselet és a népművészet körében végzett kutatásai, kiemelkedő módszerében példamutató — monográfiává értek. Vizsgálta az újkori szörvány településeket is. Tudományos szervező-és nevelő munkásságával nagyban hozzájárult a magyar néprajzkutatás európai szintre emeléséhez. A népviselet jól ismerő, világos látású tudósként, világszerte ismert. Erdelkődéssel fordult a földrajztudomány felé is.

Szívesen merült el népköltésére vonatkozó forrásokban, miközben levéltári kutatóvá érett.

Munkássága sokoldalú volt. Harminc esztendő alatt a néprajz minden ága egyformán, de mindenek felett a társadalmi szűkebb körök érdekelték. Tudományos felelőssége minden ábrándos romantikától távol tartotta.

Tudományos politikájának egyik velejárója a magyar nép iránti szeretete volt. Ezáltal férközött hozzá a népköltéshez, lelküdvé a megfigyelés sok fáradsággal járó akadályait. Így tudott a nép iskolán kívüli pedagógusa lenni és jutott el a népi hagyományok nemzetnevelő kérdéséig kidolgozásához.

Györffy István telve volt a szakmájára vonatkozó gondolatokkal és meglátásokkal. Ezekből sokat és gazdagon örökölt át tanítványaira és munkatársaira egyaránt. E tennivalóit fontos életcélnak tekintette. Erre a tudósnévre áldozta élete legjavát. Az 1906–1939-ig írt művei felölelik a magyarság csaknem teljes népi életét, — hagyományait — szokásait.

„A néphagyomány és nemzeti művelődés” harmadik kiadását megért tanulmány, nagy hatással volt a népi frók mozgalmára. Más, fontosabb művei: A szilajpásztorok, a Nagykunsági Krónika. A círaszúr, a Magyar nép és magyar föld. Tudós munkáját a Finnugor Társaság, 1936-ban, az Eszt Irodalmi Társaság pedig 1938-ban azzal ismerte el, hogy tagjai sorába választotta. 1939-ben Budapesten hunyt el.

A róla elnevezett utca a Kerektestelepen, a Mikespercsi úttal párhuzamosan halad. Ő lett a névadója a paraszfiatok fővárosi kollégiumának is.

Dr. Bornyi József

* SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

A tejcukorról

Az egészséges táplálkozásban fontos szerepe van a tejnek és a tejtermékeknek. Az emberek viszont egy nem is jelentéktelen hányada „egészségügyi” okok miatt nem fogyaszt tejet, mert a tejfogyasztás során kellemetlen mellékhatások jelentkezhetnek. E kellemetlen tünetekből jónéhányan arra következtetnek, hogy a tej fertőzött volt, s ha a fogyasztást követő panaszok néhányórás megismétlődnek, e, elég számukra, hogy étrendjükből kikiktassák a tejtermékeket. A jelenség valódi oka azonban — a ritka kivételtől eltekintve — nem valamilyen fertőzés, hanem a tejcukorra való érzékenység, laktózi-intolerancia. A tehéntejben a fehérjén, a tejszíren, a vitaminokon és az ásványi anyagokon kívül tejcukor, kémiai nevén laktóz is van. Ez az emberi szervezetben nem közvetlenül szívódik fel, előbb azt a vékonybél falában keletkező tejcukor-bontó enzim, a laktáz, két egyszerű cukorra, szőlőcukorra és galaktózra bontja. Ennek az enzimnek hiányában a laktóz a vékonybélben felhalmozódik. A laktóz később a vastagbélbe jut, s hatására az ott tenyésző mikroorganizmusok elszaporodnak, s ők bontják le a laktózt. Ennek az lesz a következménye, hogy az elbomlás szokatlanul nagy gázfejlődés és savtermelés kíséretében meggyégs, hasi puffadás, hasi görcsök és hasmenés jelentkezik.

A tejcukor iránti érzékenységet okozó laktózihiánynak többféle oka és formája létezik. A koraszülötteknek — az idő múlásával párhuzamosan — a tejcukorra való érzékenysége csökken, majd teljesen megszűnik.

Az emberek egy töredékének viszont szervezetéből a laktóz már a születésükkor teljesen hiányzik, vagy nem elegendő mennyiségben van jelen. Ez esetben örökletes hiányról van szó.

A tejcukor-érzékenység életkortól függő statisztikája azt mutatja, hogy a felnőttek között akadnak olyanok, akik csecsemő- és kisgyerekkorukban jól bírták a tejet, csak fiatal- vagy felnőttkorukban váltak érzékennyé a tej iránt, mégpedig függetlenül attól, hogy rendszeresen fogyasztottak-e tejet vagy sem. Ez a változás is örökletes okokra vezethető vissza. Ilyenkor a tünetek az elfogyasztott laktóz mennyiségétől függenek. Napi 2-3 dl tejet (ebben 10–15 g laktóz van) elfogyasztása után rendszerint még nem mutatkoznak az érzékenység jelei. De nyomban fellépnek a tünetek, ha ennél több tejet fogyasztanak.

Az éjfajta érzékenység a leggyakoribb, s ha valaki amúgy is kevés tejet fogyaszt, még sem tudja magáról, hogy szervezete nem képes nagyobb mennyiségű laktóz lebontására. Persze sokan tapasztalják magukon a tejivás kellemetlen következményeit, s rendszerint

anélkül, hogy a tünetek valódi okát keresnék, még fiatalokorukban elfordulnak a tejtől.

A tejcukorra való érzékenységnek másodlagos megnyilvánulásai gyomor-és bélrendszeri megbetegedések vagy alutápláltság miatt támadnak. Ha ugyanis a vékonybél nyálkahártyája valamilyen ok miatt károsodik, vagy működése korlátozódik, a laktóz termelése szintén zavart szenved, s emiatt a szervezet rövidebb-hosszabb időre kisebb-nagyobb mértékben érzékennyé válik a teje. Az alapterületű gyógyulása után a laktóztermelés néhány hónap, de gyakran csak több év múltán áll helyre.

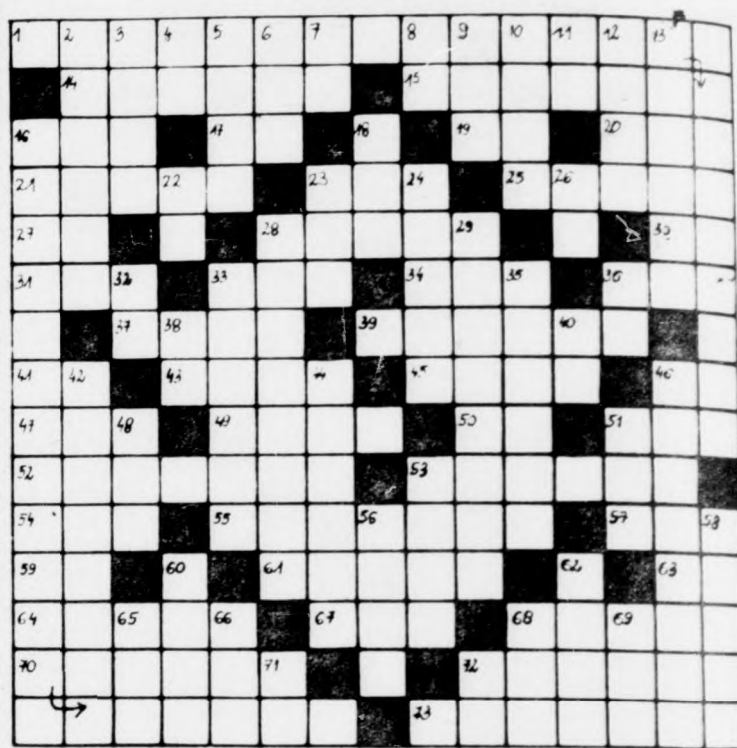
Vajon az ember, ha szervezetében nincs elegendő laktáz, ne igyon tejet? Ez nem jó módja a tünetek elkerülésének. Sokkal ésszerűbb az, ha a tejcukor már eleve lebontott formában jut a szervezetbe. A tejcukor lebontása a laktáz enzim a szervezetben kívül is elvégezhető. Ha a tejhez enzimet adagolunk, az a tejből levő laktózt szőlőcukorrá (glükózzá) és galaktózzá hasítja, s az emésztés nehézségei megszűnnek. Hazánkban a laktózzal kapcsolatos kísérleteket több intézmény egymással összehangoltan végzi: legfontosabb kutatóintézet a laktózban szegény tejtermékeknek a kifejlesztése.

Addig is, amíg ezek a készítmények hazánkban még nem jelennek, a laktózza érzékeny embereknek a következőket lehet javasolni.

Elsősorban olyan tejterméket fogyasszanak, amelyekben a tejsavtermelő baktériumok életműködésük során a laktózt részben vagy teljesen felhasználják. A savanyított tejtermékekben (a joghurtok különféle fajtáiban, a kefirben, a tejfölben, a túróban stb.) fele annyi laktóz van, mint a tejből, amelyből készültek. Ezekből egy-egy csomagolási egység elfogyasztása a laktózza érzékenyek nagy részében nem okozhat panaszokat. A kemény és az ömlesztett sajtokban, a vajban egyáltalán nincs tejcukor, ezért ezeket a termékeket a laktózza erősen érzékeny személyek is bátran elfogyaszthatják.

KERESZTREJTVE

TÉLIDÉZŐ

Vízszintes: 1. Áprily Lajos egyik téli versének első két sorát idézzük. (Zárt betűk: P, Z, H, Á.) Folytatás a függőleges 16. számú sorban. 14. Királyi öltözék. 15. Első helyeket eldöntő mérkőzés. 16. Épület része. 17. Séta egy nemű betűi. 19. Szolmizációs hang. 20. Rajta, gyereink — németül. 21. A szerelem istene az ókori görög mitológiában. 23. Közlekedési eszköz. 25. Mártás. 27. Téli csapadék. 28. Előkelőkodó, nagyképző. 30. Az osztrák és az olasz autók jele. 31. Ertelem. 33. Az ott levő. 34. A SZU-ban 1921-ben bevezetett új gazdasági politika rövidített elnevezése. 36. Művészeti alkotás. 37. A görög „b” betű. 39. Erős, édes spanyol bor. 41. Az einsteinium vegyjele. 43. Észak-atlanti Szövetség. 4. Alul. 46. Római 1050. 47. Az NSZK, a zambiai és a spanyol gépkocsik jele. 49. Állatnév. 50. Kettőzve városom. 51. Kis csapatjegység. 52. Téli. 53. A Duna bal partján. 54. Kevert kék! 55. Illatos virág. 57. Kettős. 59. Kicsinyítő képző. 61. Királyság Hátsó-Indiában. 63. Talmi. 64. Község Pest megyében. 67. A thaiföldi, a luxemburgi és az osztrák autók jele. 68. Ritka női név. 70. Hazai sápadicsom. 72. Tevékeny, serény. 73. A macska teszi.

Függőleges: 2. Mester. 3. ... Edouard (1823–92) francia zeneszerző. 4. Szovjet repülőgéptípus. 5. Házasságkötés. 6. Vállalati takaréka. 7. Csokoládéfajta. 8. Zéró egyenlő betűi. 9. Iskolabütor. 10. Eső jelzője. 11. Ragu egy nemű betűi! 12. ... Flórián (színművész). 13. Fízetiük kell. 16. Az idézet folytatása. (Zárt betűk: R, A, J.) 18. Vegyjele: S. 22. Szintén ne. 23. Huzat egy nemű betűi. 24. Vonás. 26. Kettősbetű. 28. Telít, átítat idegen szóval. 29. Behelyez. 32. Z. B. 33. Kozák katonai parancsnok. 35. Zokszó. 36. Egyforma betű. 38. Magam. 40. Gúny pártatlan betűi. 42. Valamely pártból kiváló személy. 44. Okmány. 46. Kézi. 48. Ken betűi keverve! 51. Vörös angolul. 53. Ferde tornyáról híres olasz város. 56. Forgótáras pisztoly. 58. Európai nép. 60. Indián birodalom uralkodója. 62. Mással. 65. Eleje és vége nélküli tonna. 66. A jugoszláv és a thaiföldi gépkocsik jele. 68. Szófaj. 69. „A” nedv. 71. Morzejel. 72. Az ezüst vegyjele.

Beküldendő: a vízszintes 1. és a függőleges 16. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: 1982. december 14.

F. I.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

Kodály

A Magyar Posta rézmet-szet segítségével, tehát a legnemesebb nyomdai eljárással készült blokk kiadásával emlékezik meg Kodály 100. születésnapjáról. A kiváló zeneszerző, zenetudós és kutató tevékenységére egyaránt utal a december 16-án megjelenő 20 forint névértékű blokk. Középen Kodály-arcvonalai tárnak elénk. A keretet alul a Fölszállott a páva kottája és egy fonográf képe díszíti. A blokkot a budapesti Pénzjegynyomda Vagyóczy Károly grafikusművész terve nyomán 294 300 fogazott és 7800 vágott példányban készíti.

Mérleg

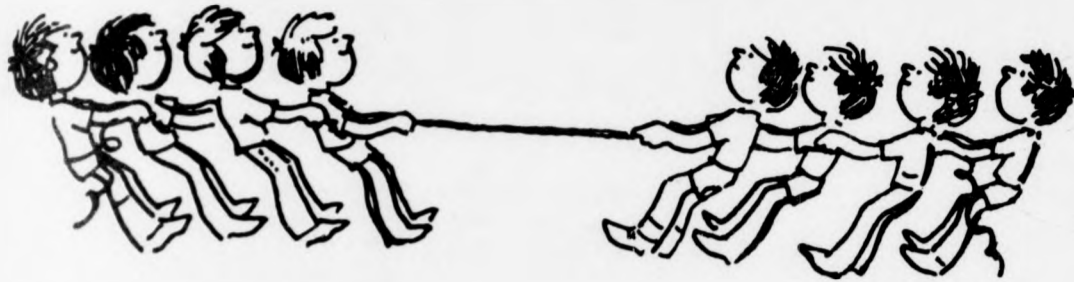
A fent ismertetett Kodály-blokkon kívül újvívi bélyeg és Goethe-blokk megjelenésével befejeződik az esztendő. A gyűjteményeket csak 54 bélyeg és 8 blokk, illetve kisív bővítette, de ezekért a tavalyinál valamivel többet 281 forint névértéket és 26 forint felárat kellett fizetni. A szokatlanul nagy összegű felár az 1985. évi budapesti bélyegkiállítás előkészületeit segíti.

A bélyegkiadás nem jobb és nem rosszabb a sokévi átlagnál. A tv Bélyegvilág c. műsorában az év legszebb bélyege kiválasztására hívta fel a nézőket. Fialatok szavaznak majd, de bizonyára a haladotabb gyűjtőknek is gondot okozna a választás. Ha a vége jó, minden jó — elvethetjük a Postát, mert az utolsó hat hétben olyan újdonságok jelentek meg, amelyek méltán kiérdemlik az általános tetszést.

Távoli szigetek

A Csendes-óceán déli részén fekszenek a Salamon-szigetek. A Nemzetközösségi Játékokat és az angol királynő látogatását egy-egy blokk és bélyegpár kiadásával örökítették meg. Figyelemre méltó ezen újdonságok nyomdai megformálása. Egyenként 8 bélyeg és 2 szelvényt tartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A kereteket az óceán kékje díszíti, hatalmas víztükrön megjelölték az ottani szigetek térképét és a Salomon-szigetéről Nauru felé tartó hajóutat. Ez a sziget köztársaság 7 ezer lakosával 1968 óta önálló. Sok foszfátot bányásznak itt, a vasúti és a vízi szállítóeszközököt négy címet ábrázolja. Fiji is köztartalmazó kisíveket bocsátottak ki. A királyi hajó képeivel még egy bélyeg foglalnak magukba. A

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Erő, erő, gyere elő

Az erős gyereket mindenki irigyl. Sok fiú vágyik arra, hogy erős legyen. Pedig ehhez csak gyakorlás és akaraterő kell. Az erőfejlesztő játékok segítségével könnyedén, észrevétlenül is erősödhetnek. Ime egy-két ötlet az izmosodáshoz.

KÖTÉLVETÉLKEDŐ

A gyerekek két egyenlő számú csapatra oszlanak, és egy hosszú kötélet próbálnak elhúzni. (A két csapat közé elválasztó vonalat kell rajzolni.) Amelyik csapat átlépi a vonalat, az a vesztes. Erdemes a vetélkedést hússzor, harmadszor is megismételni. Másik erőfejlesztő játék, amikor csak három gyerek mérje össze erejét. Egy vékony kötélet kell összekötni, s a versenyzők háromszög

alakban állnak fel. Ezután minden játékos mellé 1 méterre egy-egy tárgyat (botot) tegyék. A feladat az, hogy adott jelre mindenki igyekezze a tárgyat elérni és felvenni. Természetesen ehhez a másik két gyereket is el kell húzni. (Több gyerek esetében körmérkőzés is rendezhető.)

PÁROS VERSENYEK

A gyerekek válasszanak körülbelül olyan magas és erős párt, amilyenek ők. Ezután kezdődhetnek a játékok. A győztesek a győztesekkel, a vesztesek a vesztesekkel folytatják a küzdelmet.

A párok háttal állnak egymásnak. Feladat háttal eltolni egymást állóhelyzetből. Ugyanez szemből kinyújtott

kézrel, a tenyerek segítségével. Ezután pihentetőnek következhet a kakasviadali játék. Félállásban ugrálva (nem durván) egymást vállal kibillenteni a helyéről. Aki letezi a lábát, az a vesztes. Ez is mehet kieséssel alapon.) Úgy is játszható, hogy a társat kézzel kell elhúzni. (Lehet előbb egy kézzel, majd utána két kézzel.)

HÚZÓDKODÁSI VIADAL

Egy porolórúdon, vastag faágon ötször, tízszer felhúzódkodni nem is olyan könnyű. Versenyszűrűvé úgy tehetitek, ha meghatározott idő alatt kell elvezetni a feladatot. (Például 10 másodpercen belül öt húzódkodás. (Az erősebbek részére lehet nehezíteni a gyakorlatot húzódkodás közben a lábfejek közé szorított súlyokkal.)

A LÁBIZMOK ERŐSÍTÉSE

Egy kis szék, pad fölött ki tud legalább tízszer páros lában átszökdelni? De lehet a fej fölé fogni egy székletet vagy egy nehezebb labdát, és így hússzor leguggolni, s felállni. Más változata: a labdát kell feldobni, és kétszer leülni a földre és felállni, amíg visszaesik.

TALICSKAVERSENY

Befejezésül a gyerekek talicskaversenyt rendezhetnek. (Egy gyerek fekvőtámaszban, a másik pedig megfogja a két lábát.) A „talicska” háttára tegyék egy pár összekötött tornacipőt. Futás közben, ha a cipő leesik, csak a „talicska” szerepét vállaló gyerek teheti a saját háttára vissza, a társ nem segíthet. S csak ezután indulhat tovább a páros.

Fazekas Valéria

H. M.

Gyermek-sapka

A szembehúzott, visszahajtott szélű, meleg sapkák az ideo téli divatban is hódítanak gyerekeknek, felnőttek egyaránt. Az újdonság a színekben jelentkezik. Az ideo divat fő mottója a jó kombináció, a tiszta, élénk színek keverése. A bemutatott gyermeksapkához, ha új fonalat vásárolunk, piros, kék, a sötét hajúaknak esetleg napsárga Apolló fonalat válasszunk. Sapka: 10 dkg fonal, 5-ös kötőtű. Sál: 15 dkg azonos színű, minőségű fonal, 6-os kötőtű.

Sapka: 5-ös kötőtűvel (fejbőség) 72 szemre kezdjük, 2 sima, 2 fordított patentminta, 2 cm magas kezdőszél kötünk. A munkát ezután a jobb oldalon sima, a bal oldalon fordított szemekkel, 16 cm elérése után fejtető-fogyasztást, kerekítést készítenk: a következő sorban minden 8., 9. szemet simán összekötünk (64). Ezután folyamatosan minden sorban, az előző sor fogyasztása felletti szemre 1 szemet lefogyasztunk. Végül a kötőtűn megmaradó 8 szemet merke-belső oldalon néhány öltéssel eldobjuk. A szélsőket összeillesztjük, és sortalálkozás szerint, szemet utánzó öltésekkel összevarrjuk. A visszahajtott szélű sapka oldalrészére 3 db 4 cm átmérőjű pompont varrunk.

Sál: (17x110 cm) 6-os kötőtűvel 36 szemre kezdjük 1 sima, 1 fordított patentminta dolgozunk. Végül a szemeket az alapszemenk megfelelően lefogyasztjuk. Az új divat szerint mindkét végződésre 5-5 azonos nagyságú pompont varrunk.

A bolgár konyha

Bulgária a magyar turisták jól ismert, s egyre népszerűbbé váló úticélja. Szófia hagyományok templomai, a Rilai kolostor vadregényes szépsége, a Fekete-tenger simogató hullámai, langyos fűvénnyel, s a szikrázó napsütés mellett a baráti balkáni ország a konyhaművészet kedvelőinek is sok vonzót, izlelésre-megkóstolásra érdemest tud kínálni.

A Balkán az európai kontinens szerves része, ám egyszerűen átjáró a Kelet felé — ez érződik némileg a bolgár gasztronómiában is. Kezdjük a levelekkel. Legismertebb a tarator: némileg hígított aludttejbe vágott uborkát, diódarabkákat, étolajat és fokhagymát tesznek. A csorba — másnéven agneska szupa — bárányból készült húsleves. A bárányt számtalan formában fogyasztják: sülvé, főve, rostos és nyárson elkészítve, stb. Gyújtófogalom a hústelek körében a kebab: a húsdarabok paradicsomos, zöldpaprikás sűrű lébe kerülnek. Ismertek a muszakák (ez körülbelül a rakott burgonyának felel meg) és a gyuvecek — ezek a rizses lecsóhoz hasonlíthatók. Mindkettőhöz jó néhány zöldségfélével használnak, régebben rajkák le, sütés előtt pedig tej-tójas keverékkel öntik le.

Országserzte elterjedt a kebabese (rostos sült, hagymával és salátával tálalt húskolbászok), valamint a kjujpo (ez nagyjából a hazai fasírtnak felel meg.) A siscecske hagymás rablöhús, a lukánka jellegzetes, lapos juhszalámi.

Bulgária — tengeri ország lévén — halételekben is gazdag.

A zöldségek-saláták bőségével a bolgár konyha bi-

zony jóval előttünk jár. Paprika, paradicsom, uborka, padlizsán szinte minden étkezésnél kerül az asztalra. Különösen finom a sopszka szalata: szeletelt paradicsomból, uborkából, zöldpaprikából és hagymából készül, olívaolajjal és ecettel ízesítik, és reszelt juhtúróval szórják meg. A pecceni pi-perki egészben sült paprika. A kjujpolu ízesített, pépessé tört padlizsán. A szakácsok egyébként bőven használnak fűszert: a kapor, zöld menta, borsikafű, petrezselyem, bors a leggyakrabban előforduló, de sűrűn találkozhattunk számtalan ismeretlen ízűekkel is. Világhírű a bolgár joghurtféle a kiszelo mljekó. Igen izletes a juh-sajt (kaskavál) és a juhtúró (szirene) is.

Gyümölcsök terén bőséges a választék, a szőlő, a barack, a dinnye az itthon megszokottnál hamarabb kerül a boltokba, piacokra. Népszerű (után is árulják) a sajtos rétes és a húsos rétes (bjurek). Törökös izeket idéz a szirupos diós rétes, a krémek, a mandulás sütemények sora. A szutljás, a zselés tejberizs, sok cukrárszámban is kapható. Kedvelt csemege a fagyalt — a magyar látogatók legfeljebb azon lepódhatnak meg, hogy kis méregekben, grammra mérik ki a sorbanállóknak.

A zamatos bolgár borokat talán nem is kell bemutatni. A kávé legtöbb helyen törökös, zaccal főzik. Elsősorban hűve ízesítéssel az egészséges gyümölcslevek, szörpök. A legismertebb bolgár szesz ital a híres szilvapálinka, a szlivova, valamint az ánizsos pálinka, a masztika.

E. E.

Kitűnő ízeket, változatos fogásokat kínál a bolgár konyha (Fotó: BTA—MTI—KS)

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Olcsó, de jó játék

Akkor is játszottak a gyerekek, amikor még nem futotta a családi kasszából drága játékokra. Hogy mivel? Mindennel, ami a kezük ügyébe került. Nem is gondolták, milyen pompásan lehet szórakozni néhány aprópenz, néhány gomb, vagy egy olcsó kis gyűrű segítségével.

Hégyi-Füstös István fellelvetette gyermekkori emlékeit, s papírra vetette azokat. Könyve, amelyhez Pusztai Péter készített rajzokat, a közelmúltban jelent meg a Móra Ferenc Könyvkiadó gondozásában. Számára és akkori kis társai számára megszámálhatatlanul sok játéklehetőséget nyújtott néhány fillér, néhány gomb. A „huszárvaság” egy volt a sok közül.

„Vájj ki vékony papírból egy kutyanyelv hosszúságú szalagot. Tedd az asztal szélére úgy, hogy háromnegyed része leljön az asztalról. Az asztalon fekvő negyed részre állíts elével egy kétförstöt. Szólítsd fel társaidat: vegyék el a papírt az asztalról, de úgy, hogy a pénz ingatag helyzetében is állva maradjon.

Bárki, bármilyen óvatosan próbálja is kihúzni a pénz lába alól” a papírt, kudarcot vall. Csak annak sikerül, aki rángatás, húzogatás helyett „huszárvaság” csinál: késsel, ceruzával vagy akár csak az ujjával rácsap a kinyúló papírszalagra. Mint a villám!”

Próbáljátok ki! Miközben sok-sok ötletet ad a könyv arra, mi minden lehet játékszer és néhány kis eszközzel, elmesél egy-egy érdekes történetet a pénz „múltjáról” is.

A gomb is jó játszótárs. A gombfocit ismeritek, de a „falhozverő”, a „leütöcske”, a „lyukbavágó”, a „pitykézés”, az „alamizsnadobás”, a „durr-durr, ne bele!” és az „usgyi” is kellemes időtöltést nyújthat számotokra, ha előlvasva a Jó játék a pénz, a gomb, a gyűrű című könyvet, megismerkedtek velük.

Kicsinyeknek

Tasnádi Varga Éva az esti erdőbe, mezőbe vezeti el a gyerekeket. Verses mesekönyvében megpihen a hold-sütötte táj s a nappal olyan hangos, oly zajos madár- és állatvilág. Megtudhatjuk, hol

75 évvel ezelőtt egy fiatal angol nő, Mabel P. Fitzgerald, egy tudományos expedícióban vett részt amely az USA-ban található Pikes Peak hegy megmászására indult. Magának a 4300 méteres csúcsonak a megmászását azonban férfi kollégái nem engedték meg neki. Így kénytelen volt alacsonyabb magasságokban megfigyeléseket végezni. Eközben megállapította, hogy a nők a nagyobb magasságokat valóban másként viselik el, mint a férfiak — mégpedig jobban! Mindez persze nem változtatott semmit a megcsontosodott előítéleteken. Még 1978-ban is egy Himalája-expedícióban attól tartottak a vállalkozást vezető férfiak, hogy a résztvevő nők nem lesznek képesek elviselni a nagyobb magasságokat, és fagszérüléseket szenvedhetnek. Végül is a nyolc nő közül hét minden kellemtelen következmény nélkül érte el a csúcst, miközben öt férfi kollégájukat fagykárosodás érte.

Erdekes eredménnyel szolgált egy közelmúltban készített összehasonlító felmérés a két nemről. E szerint a női és férfi népszerűségi és fiziológiai tulajdonságaira vonatkozó átlagértékek a 10. életévétől jelentősen különböznek. Ha a vizsgálatokat élvonalbeli

atlétákra korlátozzuk, úgy alig lehet különbséget felfedezni a két nem között, különösen ha azonos sportágat űző férfiakat és nőket vizsgálunk. Az átlagnépesség ettől eltérő adataiban elsősorban az tükröződik, hogy a férfiak viszonylag sportosabb életet élnek, mint a nők. Az eltérések tehát nem a nem hovatartozással, hanem az eltérő életmóddal magyarázhatók. A nők számára ugyanis a kulturális és szociális hagyományok a serdülőkortól kezdve inkább ülőfoglaltságot vagy egyéb, fizikailag könnyebb elfoglaltságot szabnak meg. Köztudomású, hogy a korlátozott fizikai tevékenység csökkenti a teljesítőképességet.

A legtöbb ember úgy hiszi, hogy a nők sokkal gyengébbek, mint a férfiak. A valóságban ez csak a felsőtestre igaz, de már például a testsúlyhoz viszonyítva a női lábak erősebb állóképességűek, mint a férfiaké. Ezenkívül súlyemeléssel a női felsőtest ereje is fokozható. Ezt bizonyítja, hogy fiatal nőknek viszonylag rövid, tízhetes edzéssel 30–50 százalékos teljesít-

Gyengébb nem?

ménynövekedést sikerült elérniük, semmivel sem elmaradva e téren férfi kollégáiktól. Az egyetlen különbség abban állt, hogy a férfiak izomtömege jobban megnövekedett. Ennek oka a tesztoszteron hormon, mely nőknél sokkal kisebb mennyiségben termelődik, mint férfiaknál. Ezért — úgy tűnik — részben alaptalan a félelem, hogy a súlyemelés eltorzítja a női alakot, férfias megjelenésűvé teszi a nőket kidagadó izmaikkal. Az egyik legmegrögzöttebb előítélet a nők kisebb állóképességéhez fűződik. Még ma is erősen tartja magát az a tévhit, hogy a nők a megerőltető edzéseket nem, illetve nehezen viselik el. Ezért is nem szerepelt eddig a női maratoni futás az olimpiai programjában, jollehet ezek teljesítették már ezt a távot! A jelenlegi női világrekord például 2:25:42, amely Greta Waitz nevéhez fűződik, csak 17 perccel gyengébb a férfivilág-csúcsnál.

A nőknek nagy állóképességet igénylő sportokra való alkalmatlanságát tudományos körök azzal in-

dokolják, a nők 15 éves koruk elérésevel túlhaldadják tartós teljesítőképességük csúcspontját. Való igaz, hogy az ezzel arányos maximális oxigénfelvételű képesség a nőknél 15 éves kortól feltűnően visszaesést mutat, míg a férfiaknál ez az érték továbbra is töretlenül emelkedik. Nem sportoló fiataloknál jelentős különbséget állapítottak meg a nők hátrányára: a férfiaknál mért értékeknek csak 70–75 százalékát érték el.

Újabban azonban kiderült, hogy a nők egész életükben megőrizhetik állóképességüket testmozgással, és e tekintetben velük egykorú férfiakkal is versenyezni képesek. Aktív 50 éves nők oxigénfelvételű képességüket tekintve felülmúlták 20 év körüli, nem sportoló veletársaikat. Mindehhez nem végeztek különleges edzéseket, egyszerűen csak sokat mozgáltak: teniszeztek, kerékpároztak, túráztak, úsztak stb. Ezáltal persze napi feladataik elvégzése is kevésbé volt megerőltető számukra.

Néhány további tévedés is fény derült. Az

egyik előítélet szerint például nőknél terhelés alatt a szív működése elégtelenséggé utaló jelek észlelhetők, így gyorsabb a szívverés, a terhelés megszűnte után pedig hosszabb a regenerációs idő, mint a férfiaknál. A valóságban ezek a reakciók sokkal inkább a megterhelés fajtájával, mint a nemmel függenek össze, és edzéssel ezek is megváltoztathatók.

Egy további tévhit, hogy a nőknek állítólag tökéletlenebb a hőszabályozó rendszere. Általában ismert, hogy azonos testi igénybevétel hatására a nők kevésbé izzadnak, mint a férfiak. Ez azonban pontosan az ellenkezőjét jelenti, mint amit korábban feltételeztek: időközben ugyanis kiderült, hogy a férfiak mértékeltlenül és tékozlóan izzadnak, miközben a nők izzadása a hővesztéséhez igazodik. A nők hőszabályozása tehát nemhogy tökéletlenebb, hanem éppenséggel teljesítőképesebb a férfiakénál.

Úgy tűnik, a nők fizikai teljesítőképességéről és terhelhetőségéről elterjedt nézetek alapos revízióra szorulnak. Mint ahogy az is kérdés: vajon valóban gyengébb-e a „gyengébb nem”?

Bognár Mária

A HAJDÚSÁGI IPARMŰVEK felvételekre keres vegyipari szakmunkásokat,

az ipari szennyvíztisztító berendezés kezeléséhez. A foglalkoztatás folyamatos munkarendben történik. Munkásszállítás biztosított. Jelentkezés a vállalat telephelyén (Téglás), a munkaerő-gazdálkodási csoportnál.

LAKÁS

Nagyerdő alatt 2 szobás, 55 négyzetméteres OTP-finanszírozású eladó. Lefkövits Vilmos u. 1. jellegére a kiadóba. Telefon: 27-450.

Nagyerdő környékén szervező társaságba eladó, vagy most épülő 3 szobás ház. Működő OTP jellegre a kiadóba. Telefon: 27-450.

Osszeköltözök figyelem! Készülőben lévő, nagyterületű szövetkezeti lakásunkat elcseréljük két kisebbre. „Libakert” jellegre a kiadóba.

Eladó háromszobás, 72 négyzetméteres, nagy erkélyes, II. emeleti OTP-örökösök, a ház alatt levő fűtött garázzsal, kp. 200 000 OTP-vel. Bethlen utca 106/766. jellegre a Hirdetőbe.

Elcserélem debreceni kettőszobás tanácsli, belvárosi összkomfortos lakásomat berendezéssel háromszobás OTP-sre. „Garázs szűkséges” jellegre a kiadóba.

APRÓHIRDETÉSEK

Elcserélem kétszobás, 55 négyzetméteres, gázfűtéses, erkélyes szövetkezeti lakásomat (Mata János u. IV. em.) bármilyen kisebb másfélteresre. Telefon: 21-340.

Elcserélem budapesti 43 négyzetméteres, gázfűtéses, erkélyes szövetkezeti lakásomat (Mata János u. IV. em.) bármilyen kisebb másfélteresre. Telefon: 21-340.

Töcsöskert mellett 2 szobás-ékezős, összkomfortos OTP-s lakás garázzsal vagy anélkül eladó. Érdeklődni szombaton, vasárnap, Kishegyesi út 61/A I. lh. 5.

Kettő és fél szobás, 57 négyzetméteres, II. emeleti szövetkezeti lakás tavaszi beköltözéssel eladó. Egyenlő díj átlagban levő üdögarttúra eladó. Mata János u. 13. II. 8.

Miskolci 1 + 2 f. szobás, összkomfortos tanácsli lakásom debrecenre cserélem. „Idei költözés” jellegre a kiadóba.

INGATLAN

Eladó a paci zártkertben 400 négyzetű vegyes gyümölcsös, télen is lakható nagy ház, víz, villany van. Buszmegállóhoz 5 perc. „Kézpénz 106 767” jellegre a Hirdetőbe.

Debrecenben beköltözhető hétvégi ház eladó, 600 négyzetű gyümölcsös. Érdeklődni Bősziroményi út 182, vagy 12-747-es telefonon.

Bercsényi u. lakásomat, 2 szobás-ékezős, összkomfortos, műhelynek is alkalmas, pinco, garázs van. Eladó, vagy nagyobbra cserélem. Telefon: 20-948.

A DEBRECENI KONZERVGYÁR felvételekre keres forgalmi könyvelési csoportvezetőt

mérlegképes könyvelői képesítéssel és legalább 5 éves gyakorlattal. Jelentkezés a gyár munkügyi osztályán. Ne jelentkezzenek azok, akik egy éven belül kétszer, vagy annál többször változtattak munkahelyet

A DEBRECENI CIPÓGYÁR FELVÉTELRE KERES lakatos, marós, kőműves, asztalos dolgozókat,

valamint cipőgyártáshoz szak-, betanított és segédmunkásokat. Jelentkezés Debrecen, Hét vezér u. 16.

GYÁRBÓL A FOGYASZTÓHOZ! MODERN SZEKRÉNYSOROK ÉS KÁRPITOS GARNITURÁK RUSZTIKUS HÁLÓ- ÉS LAKÓSZOBÁK KIEGÉSZÍTŐ KISBÚTOROK

lakosság felé történő értékesítése HATÁRIDÓS ELŐJEGYZÉSSEL IS!

Furnér- és szövetválasztási lehetőség, DÍJMENTES HÁZHOZ SZÁLLÍTÁS! FIZETÉS OTP-HITFU FL. IS!

DEBRECENI BÚTORGYÁR

Debrecen, Kishegyesi út 13. sz. telepén hétfőtől—péntekig 7.30 órától 14 óráig

Már most rendelje meg

1983. évi napósharomfi-igényét,

a HUNNIACOOP debreceni telepéről (Debrecen, Nap u. 25.).

Előjegyezhető:

Hampshire naposcsibe	9,80 Ft/db
F1 naposcsibe	9,80 Ft/db
Plymouth naposcsibe	9,80 Ft/db
Pekingi naposkaca	19,80 Ft/db
Rajnai napos lúd	50,00 Ft/db

Előjegyzés munkanapokon 8—12 óráig, Debrecen, Nap u. 25. szám alatt.

NAGYERDEI STADIUM

DMVS

Az utolsó forduló bonyolítja le a labdarúgó NB I. ben. A találkozó sora megnap megkezdődött, amikor is a Ferencváros a Csopellen játszott rangadóján. A további 7 találkozót rendezik. A DMVSC együttese 13 órai kezdettel Nagyerdei Stadionban játssza a Pécsi MSC csapatával. A találkozóztó Bartfai vezető. Ha a tabellára pillantunk a debreceniek 14 ponttal hetedik helyen állnak, a Pécsi pedig 12 ponttal a tizenkettedik. Ha ehhez még azt is hozzávesszük, hogy a találkozóra Debrecenben kerül sor, elmondhatjuk, hogy egyértelműen a DMVSC esélyes. Ugyanakkor a Pécsi csiek mellett szól, hogy a DMVSC Debrecenben nem soha sem tudta őket legyőzni. (Nem számoljuk természetesen a fúzió előtti időket.)

Kovács Ferenc, a DMVSC vezető edzője elmondta:

A mai ellen Aki válaszol

1. Mi a véleményed a csi csapatról? — Egy ellen játszottam náluk, és igen véleményem van róluk. Mindenképp jól szerveztek, és főleg az idegenbeli me

Sallai és a bő

Mészoly Kálmán, a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya költött egy 24-es keret, amelyből 19 játékos december 19-án karib-tengeri túrára indult.

A 24-es keret érdekében hogy tagja az újonc Mile. Ismét számításhoz szűk a győri kapus Kovács a békéscsabai középpályás, a Vasas centrikus Kiss Lászlót és a két defenzív Nem tagja a keretnek a rutinos Nyilasi és Töröcsik.

A 24-es keret: Kovács L., Zsiborás, Kiss (kapusok) Csuha, Kerecs, Garaba, Varga J., Péter, Mile (védők), Mészoly, Róczik, Burcsa, Szabó, Csongrádi (középpályások) Borostyán, Szabó, Hajszán, Kiss L., László, Bodonyi és Kerecs (csatárok).

A 19 játékos a mai föltűnően jelölt ki Mészolyt.

EXPRESSZ

Vennék kertés házat nagyobb telekkel, esetleg 2 szobás lakást adok. Vas Pál u. 4.

Fiat 850-es friss műszaki eladó. Telefon: 11-773.

Kertes családi ház, két csúszdával is alkalmas, azonnali beköltözéssel eladó. Érdeklődni szombaton, vasárnap, Homok u. 46.

Nyíl u. 130. szám alatt utcai ház eladó, vagy városi építési telekre, esetleg kertés házzal cseréljük.

Bépfüthető telket vagy lebontható óra házat vennék. Ajánlatokat a kiadóba „Debrecen” jellegre.

Belvárosi másfél szobás, komfortos, gázfűtéses ház eladó. „Beköltözhető” jellegre a kiadóba.

Készülőben lévő, összkomfortos, kertés ház a belvárosban (gázfűtéses) eladó. Azonnali elfoglalható. Érdeklődni Apafi u. 81. Sepsiúton.

Deréskén eladó kertés ház 500 négyzetű telekkel, állattartásra kiválóan alkalmas, 250 000 forintért. Érdeklődni Debrecen, Csapó u. 104. III. em. 8.

Egyszobás, tehermentes, 40 négyzetméteres szövetkezeti lakás eladó. Örvényes közpénz 13. III. 12.

Úres szoba-konyha lakás. Debrecen, Kiss Áron u. 6.

1 + 2 f. ékezős, 58 négyzetméteres, XIV. emeleti, 3 liftes hivó-gombos, tanácsli lakásom cserélem 40-44 négyzetméteres másfél szobásra. „Emelet nem számít” jellegre a kiadóba.

Eladó 1 + 2 felel. OTP-lakás. Háman Kató út 67/A IX. 37.

Elcserélem 2 szobás, lozsiás, I. emeleti, távfűtéses tanácsli, Becskerek utca lakásomat 1 szobás-összkomfortosra. „Csak I. emeletig” jellegre a kiadóba.

Elcserélem Hajdú János u. 8. III. 25. kétszobás tanácsli lakásom a közelben levő kétszobás-ékezősre vagy 1 + 2 f. szobásra, lehet gázfűtéses is. Érdeklődni vasárnap 15 óráig.

Eladó 800 négyzetű öszi barackos, bekerített, faházzal, Hajdúhadházhoz közel, a kendel szőlőkertben. Érdeklődni Hajdúszabószőlő, Külső-debreceni út 11.

Nagycserén 262 alatt tanya eladó. Érdeklődni Karám utca 10.

Másodéves egyetemista lány szobát keres. Bolváry u. 10. I. 3.

Eladó 176 négyzetű telek, építendő rá ikerház és tetőterebéptés, a Tégláskert. Szépségsziget utcán, közpénzvel, és 54-es térfi irhaz. Érdeklődni szombaton, vasárnap egész nap, utána csak délután. Szabadság útja 86. I. 5., Szabóék.

Onálló vegyeskertesközség részben vagy teljes egészében eladó. „Azonnali 1982” jellegre a kiadóba.

Bolgar 800 mm esztendő eladó. 4243 Téglás, Kossuth u. 42.

Faipari gépmunkás szobad idejében munkát vállalna, kispáros mellett. Fényes udvar 10. sz. VI. em. 21. ajtó.

Fiatalt hízott serdők 130-140 kg eladó. Szarka János u. 14. Nyulas.

Eladó gázpalaq duktorral, fűdőkád, száraz tűzfűtő. Kiss Áron u. 10/B.

40-es hosszú női ruhabunda eladó. Telefon: 21-482.

Sílecek, síbakancsok, korcsolyapár, Szarvas kázan, kis Polski-takaró eladó. Bősziroményi út 202.

Garázs eladó (meleg) a Nagyerdőn, társasházban. Érdeklődni Micsurin u. 104. II. 23. Töcsöskert.

Kétszobás családi ház eladó. „Azonnali beköltözhető” jellegre a kiadóba.

Vennék megkímélt, 4 évesnél nem öregbű 1500-as Ladát, esetleg új Trabanttal + kp-vel elcserélném, de érdekel 1300-as is. Ajánlatokat „Arméjeltéssel 1982” jellegre a kiadóba.

500-as, üzemképes, lejáró műszaki eladó. Hajdú János u. 13. I. 11. du. 17. után.

ALBÉRET

Műhely eladó, Debrecen belvárosában kispáros. „Autóserelő” jellegre a kiadóba.

Ménasszonyi ruha készítő. Riporifotók készítése, amatőr negatívok hívása, nagytű. Lehel u. 20. Nyitva 12—17 óráig. Telefon: 16-758.

Hajdúszabószőlő alsó tagozatos gyermek korrepetálást vállalom. Érdeklődni Debrecenben a 12-747-es telefonszámon.

Érettsegítetek. Három év alatt okl. üzemmérnök diplomát szerethetnek. Szakmunkás Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolán. Jelentkezni a felsőoktatási tájékoztató szerint.

JÁRMŰ

127-es Fordot Hajdúszabószőlő, Hódorras u. 29.

Antik ebédiparutúra eladó. Irányár: 40 000 Ft. Irányi u. 5. Sápini.

Mindenféle szép bútor vétel és eladás. Arany János utca 13. Telefon: 20-019.

EGYÉB

Műhely eladó, Debrecen belvárosában kispáros. „Autóserelő” jellegre a kiadóba.

Ménasszonyi ruha készítő. Riporifotók készítése, amatőr negatívok hívása, nagytű. Lehel u. 20. Nyitva 12—17 óráig. Telefon: 16-758.

Soron kívül vállalom minden típusú utánfutóhoz feltöltő vagy készítő felszerelést. Ifj. Lévai József, Sámsoni út 34. Tel. 12-530.

Garázs eladó zárt udvarban. A típusú, Barna utca. „Alkalmi vétel” jellegre a kiadóba.

2 hízott serdés eladó. Mátyás király u. 55.

ÁLLÁS

Színes gyermekfordító karakönyv árkezelő-művelő. Riporifotók készítése, amatőr negatívok hívása, nagytű. Lehel u. 20. Nyitva 12—17 óráig. Telefon: 16-758.

Hajdúszabószőlő alsó tagozatos gyermek korrepetálást vállalom. Érdeklődni Debrecenben a 12-747-es telefonszámon.

Érettsegítetek. Három év alatt okl. üzemmérnök diplomát szerethetnek. Szakmunkás Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolán. Jelentkezni a felsőoktatási tájékoztató szerint.

Dolgozókat alkalmaznak

A Hajdúszabószőlő H.B. m.-l. Tanácsli Ügyintéző Vállalat változó munkahelyre felvételt keres a következő szakmákra: lakatos, asztalos, kőműves, marós, szerszámszerkesztő munkakörbe alkalmazunk. Berez megállapodás szerint. Jelentkezni lehet az MGM személyzeti és oktatási főosztályon, Szabadság útja 129.

Számvetélt csoportvezetői munkakörbe felvételt keresünk számvetélt főosztályon, Szabadság útja 129.

Gyakorlattal rendelkező üzemmérnök technológus munkakörbe ellátására (csomagolás, szerelés, forgácsolás, szerszámszerkesztő munkakörbe) alkalmazunk. Berez megállapodás szerint. Jelentkezni lehet az MGM személyzeti és oktatási főosztályon, Szabadság útja 129.

Számvetélt csoportvezetői munkakörbe felvételt keresünk számvetélt főosztályon, Szabadság útja 129.

Gyakorlattal rendelkező beruházási pénzügyi eladó. Pályázatokot „Beruházás 219 880” jellegre a Hirdetőbe kérjük.

Gyakorlott gyors- és gépiről eladói munkakörbe január 1-től felvesszünk. Jelentkezés: Dózsa Sportegyesület, Mikszes K. u. 4.

Az Alföldi Nyomda alkalmas jó helyesírású, érettségizett fiatalokat gépészdolgozóknak, targoncavezetőket, anyagmozgató segédmunkásokat, takarítókat, udvarost, 3 műszakos munkakörbe betanított nőket és férfiakat. Jelentkezés Debrecen, Bősziroményi út 6. Alföldi Nyomda Műkipereszt út 2. szám alatti telephelyen alkalmazható targoncavezetőket, anyagmozgató segédmunkásokat és árukiadókat, valamint udvarost. Jelentkezés a telepvezetőnél. Bejárás a Hid utca felől.

A Magyar Gőrdolgozószövettség Művek felvétele keres szakképzett elsőévesnyújtó, jogosítvánnyal rendelkező autódaruzvezőket, minősítéssel rendelkező hegesztőket, valamint férfi és női betanított munkásokat. Jelentkezni lehet az MGM munkaerő-gazdálkodási csoportjánál, Debrecen, Szabadság útja 129. szám.

A hajdúszabószőlő Béké Mgtisz barromfi-feldolgozó üzeme felvétele keres karbantartó lakatosokat, villanyszerelőket, hűtőgépezeteket és esztergályosokat. Előszörben Hajdúszabószőlő, Hajdúdorog és környékbeli településeken lakók jelentkezését várjuk. Érdeklődni lehet az üzem munkügyi csoportjánál, Hajdúvid, Vasút u. 2. sz.

Portásokai, nem nyugdíjas állományú azonnali felvételre. Állatfelfejtő-takaróanyagokat Előállítás V. Debrecen, Bánk. Megközelíthető a 9-es autóbusszal.

Egy fő nyugdíjast pénztárosi munkakörbe azonnali belépéssel felvesszünk. H.B. m.-l. KISZOV pénzügyi osztály, Debrecen, Széchenyi u. 8.

Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat állásajánlatot a közpénzű közgazdasági vezetéstől fiatal munkatér keres azonnali belépéssel. Jelentkezés Debrecen, Széchenyi u. 13. sz. alatt az üzemeltetési osztály vezetőjénél.

Gyors- és gépiről, takarított és figurált keres felvétele a Hajdú-Bihar megyei Tanácsli Tervező Vállalat. Jelentkezés személyesen, Debrecen, Becskerek I. u. 5. sz.

MTA Atommagkutató Intézete felvétele keres marós szakmunkásokat és forgácsoló szakmában jártas műszeres szakmunkást. Jelentkezés Debrecen, Poroszlay út 6/A. műszaki osztály, üzemvezetőnél.

Középfokú gépipari vagy vegyipari végzettséggel rendelkező munkatér termelési diszpecser munkakörbe, közgazdasági technikumai végzettséggel rendelkező munkatér tábliolétnél munkakörbe (szerződéses), gyakorlati rendelkezésű gyors- és gépiről adminisztratív munkakörbe keresünk felvétele. TANERT 1. sz. mechanikai gyárgyűjtemény, Debrecen, Haman Kató út 76. sz.

Azonnali belépéssel felvesszünk egy fő takarítót és meghatározott időre gépiről. Beruházási Vállalat, Debrecen, Mester u. 1.

A KÁTISZ AUTÓJAVÍTÓ ÜZEME

tevékenységi körét bővíti használt személygépkocsik, kis tehergépkocsik vételével és eladásával, valamint ezek alkatrészeinek és tartozékainak kereskedelmi forgalmazásával a gépkocsik átvétele történhet bizományba vagy helyszíni készpénzkifizetés ellenében.

NYITVA TARTÁS: szombat kivételével mindennap 7—13 óráig.

TELEPHELY: Karcag, KÁTISZ, Kunhegyesi u. 2.

Fűtéstechnikai készülék

(Termoreg-, Ophthermat-, Nivocontroll-, Sauter-automatikák, Ferroelektrika-szelepek, egyéb szabályozók) szervizét, üzembe helyezését, karbantartását elvégzi a **SERVINTERN ISZ**

1070 Budapest, Landler Jenő u. 26. Telefon: 424-153, 228-238, Telex: 22-6801. ENERGIATAKARÉKOSÁG — ÜZEMBIZTONSÁG

A CSŐSZERELŐ-IPARI VÁLLALAT

1. SZ. SZERELŐIPARI ÜZEME hazai és külföldi (NDK) munkavégzésre **felvesz**

- szerelőipari szakmában jártas, németül tudó termelésirányítókat (nyelvviszga nem szükséges)
- központifűtés- és csőhálózat-szerelő
- víz- és gázszerelő
- hegesztő
- lakatos (szerkezeti és géplakatos)
- mezőgazdaságigép-szerelő
- bádogos
- betanított és segédmunkásokat.

Hajdúdorog—Hajdúnánás—Leninváros között naponta autóbusszal szállítjuk dolgozóinkat. Változó munkahely.

Munkásszállást és étkezést biztosítunk. **JELENTKEZÉS ÉS FELVÉTEL:** Debrecen, Bégány u. 1. sz.

A Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinát új falburkoló anyaga

a felszereléshez szükséges valamennyi tartozékkal együtt 416 FT NÉGYZETMÉTER HELYETT MOST 354 FT NÉGYZETMÉTERÉRT vásárolható, amíg a készlet tart.

Megvásárolható: Kelet-magyarországi TŰZEP, Debrecen, Szolnok, Nyiregyháza, Fészek Áruház.

A kedvezményes vásár ideje: 1982. december 1—31-ig.

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **SZALKAI GABORNE** Ari Jolán 64 éves korában, hosszas betegség után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. december 7-én, kedden 13.30 órakor lesz a Köztemető 3. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Lerikó utca 4. fsz. 2. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **GAL VENDEL ISTVAN** a Petőfi Iskola nyugdíjas gondnoka 75 éves korában váratlanul elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. december 6-án, 13.30 órakor lesz a Köztemető 3. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Lerikó u. 34. II. 26. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunk, **DR. VIGH JOZSEF** temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélyszégyen bántunkban részvételét osztották. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy **PETO FERENC** 84 éves korában, hosszú, súlyos betegség után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. december 6-án 11 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó terméből egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Kossuth u. 43. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy **SZILÁGYI DEZSO** ny. MAV. műszaki főfelügyelő, 1982. november 27-én, 74 éves korában váratlanul hirtelenséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1982. december 7-én, kedden 13 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Sallai Imre u. 10. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunk, **SZITHA GYULANE** temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mélyszégyen bántunkban részvételét osztották. A gyászoló család.

Die

Idén is sor kerül az országos bajnokságra. A nagy műgépályn egyébként 12 évesek számára ingyenes jogkorong-oktatást tart. Az úgynevezett „pingvin” folyamra” kedden és szombaton 15 órakor, illetve pénteken 10 órakor várják a résztvevőket.

A debreceni úttörő korcsolyások egyébként a tavalyi bajnokságban kitűnően szerepeltek. A bajnok Székesfehérvári.

DMVSC-Pécs

Az utolsó forduló bonyolultabb le a labdarúgó NB I-ben. A találkozók sora már tegnap megkezdődött, amikor is a Ferencváros a Csepel ellen játszott rangadót. A további 7 találkozót ma rendezik. A DMVSC együttese 13 órai kezdettel a Nagyerdei Stadionban fogadja a Pécsi MSC csapatát. A találkozót Bárfai vezeti. Ha a tabellára pillantunk, a debreceniek 14 ponttal a hetedik helyen állnak, a pécsiek pedig 12 ponttal a tizenkettedik. Ha ehhez még azt is hozzávesszük, hogy a találkozóra Debrecenben kerül sor, elmondhatjuk, hogy egyértelműen a DMVSC az esélyes. Ugyanakkor a pécsiek mellett szól, hogy a DMVSC Debrecenben még soha sem tudta őket legyőzni. (Nem számoljuk természetesen a fúzió előtti időket.) Kovács Ferenc, a DMVSC vezető edzője elmondta,

de hogy tart a mérkőzéstől, de hazai pályán mindenképpen debreceni győzelmet vár. Nem sok változtatást tervez a Csepel elleni csapaton. Mohácsi két sárga lapja miatt nem léphet pályára, játszhat viszont az eltűnt Sallai. Ezek szerint a várható kezdő 11: Szűcs — Ludászki, Szigeti, Deákári Fodor — Menyhart, Tóth, Sallai — Farkas, Kerekes, Czikora. A két ifjúsági együttes 11 órakor az Oláh Gábor utcai pályán mérkőzik meg egymással. A további mai I. osztályú mérkőzések: Vasas—Tatabánya, Honvéd—Videoton, Ú. Dózsa—Rába, Nyiregyháza—Békéscsaba, Diósgyőr—MTK-VM, Haladás—Zalaegerszeg. Tegnap játszották: Csepel—FTC 3-1 (0-0). Góllövők: Budavári (2, egyet 11-esből), Csucsánszky, ill Pölöskei.

A mai ellenfél: Pécsi MSC

Aki válaszol: Kerekes György

1. Mi a véleményed a pécsi csapatról? — Egy évig játszottam náluk, és igen jó véleményem van róluk. Védelmük jól szervezett, és különösen az idegenbeli mecc-

cseken nagyon jól tömörül. Nehéz mérkőzés elé nézünk. 2. Kik a kiemelkedő tudású játékosok? — Katzirz személyében náluk véd az ország legjobb kapusa. Nagyon jó képességű játékos Róth, de ellenünk nem fog játszani. Természetesen tartunk a rendkívül gólerős Dobánytól, aki elsősorban ponttrágásával okozhat veszélyt.

3. Milyen a hangulat a DMVSC-nél? — A Csepel ellen a meccs előtt még örültünk volna a döntetlennek, nem úgy a meccs végén. Mindenesetre mi most a PMSC-vel szemben mindenképpen meg akarjuk törni azt a hagyományt, miszerint itt Debrecenben döntetlenre végződik a mérkőzés.

4. Mi lesz az eredmény? — Szám szerint nem tudok nyilatkozni, de mindenképpen nyerni akarunk.

Sallai és Kerekes a bő keretben

Mészoly Kálmán, a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya kijelölt egy 24-es keretet, amelyből 19 játékos december 8-án karib-tengeri túrára utazik.

A 24-es keret érdekessége, hogy tagja az újonc Győri Mile. Ismét számításba veszik a győri kapus Kovácsot, a békéscsabai középpályás Pásztor, a Vasas centerét, Kiss Lászlót és a két debrecenit: Sallait és Kerekes. Nem tagja a keretnek a sérült Nyilasi és Torócsik.

A 24-es keret: Katzirz, Kovács L., Zsiborás, Kiss I. (kapusok) Csuha, Kerekes A., Garaba, Varga J., Tóth J., Péter, Mile (védők), Hanich, Róczik, Burcsa, Sallai, Pásztor, Csongrádi (középpályások) Borostyán, Szentes, Hajszán, Kiss L., Pölöskei, Bodonyi és Kerekes Gy. (csatárok).

A 19 játékos a mai forduló után jelöli ki Mészoly

Kálmán. A magyar labdarúgó-válogatott 4 mérkőzést játszik a túra során, majd december 21., esetleg 22-én érkezik haza. A téli túra után a játékosok csak rövid szabadságot kapnak, december 27-29-én kötelező orvosi vizsgálaton vesznek részt, majd január 3-15. között Tatán lesznek közös edzések lesznek.

A keret tagjaira 1983-ban megerősítetnek látszó sorozat vár. Nagyon fel kell készülni az EB-selejtezőkre. A tavaszi műsor: március 27., idegenben Luxemburg ellen, majd április 16-án itthon ugyancsak Luxemburg ellen, április 27-én idegenben Anglia, május 15-én itthon Görögország, június 1-én idegenben Dánia az ellenfél.

Az őszi selejtezők: október 12., itthon Angliával, október 26., itthon Dániával, december 3., idegenben Görögországgal.

Diáksport

Idén is sor kerül az általános iskolások jégkorongbajnokságára. A nagyerdei műjégpályán egyébként 6-12 évesek számára ingyenes jégkorong-oktatást tartanak. Az úgynevezett „pingvin-tanfolyamra” kedden és szombaton 15 órakor, illetve vasárnap 10 órakor várják az érdeklődőket.

A debreceni úttörő korongosok egyébként a tavalyi bajnokságban kitűnően szerepeltek. A bajnok Székesfehérvár

és a második Ú. Dózsa mögött úgy lettek harmadikok, hogy ha a hazai Fehérvár elleni találkozójukon csak egyetlen góllal többet ütnek, akkor övéké a bajnoki cím...

Mindezek után kicsit meglepő a hír: idén nem indít Debrecen jégkorongcsapatot egyetlen korosztályos bajnokságban sem. Eppen ezért az a három játékos, akit behívtak a válogatott keretbe, szintén nem állhat a magyar korongsport rendelkezésére.

Kézilabda-csemegé meglepetésekkel, izgalmakkal

VIII. NŐI KÉZILABDA VB-1982

MAGYARORSZÁG

A VIII. női kézilabda VB „B” csoportjában részt vevő négy együttes debreceni kiírására pénteken fél 12-kor kezdődött, amikor az autóbuszok begördültek a Városi Sportcsarnok elé. A játékosok első útja a pályára vezetett, ahol a csarnok „talaját” nézegették, próbálgatták. A rövid ismerkedés után a szervezők városnézésre invitálták a csapatokat, majd az ebéd elfogyasztása után mind a négy csapat pihenőt kért. Délután négy órakor Nemes László, a Megyei Sporthivatal elnöke köszöntötte a vendégeket. Öt óra előtt néhány perccel felsorakozott a Szovjetunió és Dél-Korea válogatottja, s elkezdődött a játék.

KRÓNIKA

„A” csoport: Magyarország—Norvégia 24—18 (15—9). Magyarország: Oriné — Nyári 2, Górné 5. Vadász 1, Angyal 8 (4), Sterbinszky 4, Gombai 2. Csere: Csikné 1, György, Krámerné, Baloghné 1.

Fzzel a győzelmével a magyar válogatott bejutott a legjobb hat közé. NDK—Egyesült Államok 24—6 (10—4). A tengeren túli együttes kilenc percig volt egyetlen ellenfél.

„C” csoport: Csehszlovákia—NSZK 18—17 (10—10). A helyezeti jobban kihasználó csehszlovák válogatott drámai küzdelemben győzött.

Jugoszlávia—Kongó 37—11 (17—4). Nem volt egy súlycsoportban a két válogatott.

Szombaton pihenőnap lesz, a harmadik forduló mérkőzéseire vasárnap kerül sor.

Szovjetunió—Dél-Korea 23—21 (10—10)

Városi Sportcsarnok, 1500 néző, vezette Ludvigsen, Göng (mindkettő norvég).

Szovjetunió: Mitrük — Bazanova 1, Kolomjec 3, KARLOVA 6, Zubarjeva 5/2, Szafina 2, Cigankova 5. Csere: Gecko (kapus), Turcsina 1, Paleszkova, Ogyinokova, Guskova. Edző: Igor Turcsin.

Dél-Korea: Szun-Bok-Jung Bjung-Szun-Jun 10/2, Szun-Ok-Kim, Ok-Ban-Jang, OK-HVA-KIM 4, Szun-Szuk-Kim, Kung-Mi-Rju 4, csere: Jun-Vung-Csoj, Jang-Szuk-Jun 3, Hva-Szu-Han 1/1. Edző: Bong-Il-Lee.

Kiállítás: 8 perc, illetve 6 perc.

Hétméteresek: 2/2, illetve 4/3.

Az eredmény alakulása: 15. perc 6:6, 29. perc 9:10, 42. perc 16:13, 54. perc 19:18.

A szovjet válogatottat is idegessé tette a koreaiak miskolci parádés bemutatkozása, s sorozatos lépéshibákkal, kapkodással hívták fel magukra a figyelmet. Az ellenfél sem tudta megismételni azt a káprázatos játékot, amivel egy nappal korábban belepártott magukat a miskolci közönség szívébe. A lényegesen nagyobb játékerőt képviselő szovjet válogatott nem találta meg az ügyes adogatás árszáit, az együttes játékmódorának ellenszert, s csak nagy küzdelemben, váratlanul szoros eredményt hozó összecsapáson tudott felülkerekedni.

A jó formában védő koreai kapus ezúttal tehetetlen Cigankova lövésével szemben

Románia—Bulgária 18—17 (6—7)

A bolgár válogatott védelme 55 percen keresztül állta a román támadások útját

Városi Sportcsarnok, 1500 néző, vezette Schüening Woltd (mindkettő NSZK-beli).

Románia: Ionica — Török 4/3, Iordache 2, Avadanei 1, Covaliu, Stefnovic 1, Patrut 1, csere: Pálfi (kapus), Turbatu 1, Grigoras, Ciobotaru 6/2. Edző: Remus Draganescu.

Bulgária: GOCSEVA — Hrisztova 1, Vateva, Toncseva, Nikolova 2, Szredkova 1, Zankova 4, csere: De-neva (kapus), KARAKASEVA 9/5, Vaszileva. Edző: Nikola Iliev.

Kiállítás: 14 perc, illetve 12 perc.

Hétméteresek: 5/5, illetve 7/5.

Az eredmény alakulása: 10. perc 0:3, 25. p. 5:9, 43. p. 10:14, 53. p. 15:15.

Ezen a mérkőzésen a románoknak feltétlenül győzniük kellett, ha versenyben akartak maradni a továbbjutásért. A nagy akarás görögcsős erőlködést váltott ki, ráadásul a bolgár lányok könnyedén játsza több gólos előnyre tettek szert. A közönség buzdította a második félidőben tovább üzte az esélytelennek tartott VB-újoncot, de a rutinos román válogatott nemcsak ledolgozta már-már behozhatatlannak tűnő hátrányát, hanem egygólos vezetést is szerezett.

Rangvesztett bajnokság

PORTISCH ÉS RIBLI MÁR A VILÁGBAJNOKJELÖLTEK PÁROS MÉRKŐZÉSEIRE KÉSZÜL

1.

Alighogy befejeződött a luzerni sakkolimpia, máris megkezdődött az országos férfi egyéni sakkbajnokság döntője. Azonban a résztvevők névsorát elolvassa meg kell kérdőjeleznünk, nevezhető-e ez a verseny országos bajnokságnak, a győztes tekinthető-e magyar bajnoknak? Hiszen a legjobb magyar sakkozók hiányoznak a mezőnyből. Nem játszik Portisch, Ribli, Adorján, Sax, Csom, Pintér, Faragó, de folytathatnánk ismert sakkozók egész sorával a felsorolást.

A magyar sakkbajnokság devalválódott. Pedig most nincsenek olyan nemzetközi versenyek, amelyek akadályoznák legjobbaink részvételét. Elversenyzőink távollmaradása immár hosszú évek óta gátolja a fiatal sakkozók fejlődését.

Nem volt ez mindig így. Magam is játszottam olyan magyar bajnoki döntőn, ahol Szabó, Barcza, Portisch, Bilek, Lengyel, Forintos, Bárczay, Haág stb. vetélkedett. S hogy az akkori fiatalok rövid időn belül nemzetközi klasszisokká emelkedtek, abban nagy szerepe volt annak, hogy összemérhették erejüket vezető nagymesterekkel. Úgy tűnik, nemzetközi versenyeken sikeresen szereplő versenyzőinknek derogál itthon táblához ülni. Két világbajnokjelöltünk, Portisch és Rib-

li esetében még megértők lehetünk, de a többiek „bajnoki bojkottjára” nincs és nem lehet elfogadható magyarázat. Annál is inkább, mert nem egyedi esetről van szó, hanem már hosszú idő óta hiányoznak elversenyzőink a bajnoki döntőről.

Biztos vagyok abban, hogy a honi sakkélet fejlődését, újabb tehetségek feltűnését segítené elő, ha visszaadnánk a magyar bajnokság rangját. A magyar sakszövetség, ha másként nem, adminisztratív eszközökkel — csak az versenyezhet külföldön, aki itthon is játszik — biztosíthatná a bajnokság rangját. Ha pedig ez nem lehetséges, akkor ne járassuk le a bajnokságot, és nem kell azt kiírni. Tudom, hogy az élő értékszámlák védelme minden versenyző érdeke, de a szovjet példa alapján mi is szervezhetnénk kétlágas, kétlépcsős országos bajnokságot!

2.

Luzernben elkészítették a világbajnokjelöltek páros mérkőzéseinek sorsolását. Portisch Korsnojt, Ribli Tor-rét kapta ellenfelül. A győztesek a legjobb négy közé jutnak.

Portisch, úgy érezzük, esélyesebb mint Korsnoj. Játéka új színekkel gazdagodott, annak ellenére, hogy eredményei ebben az évben hullámzóak voltak. Úgy tűnik, évről évre képes még mindig

előrelépni. Előbbben játszik, mint korábban, és a megrázkódtatásokat könnyebben viseli el. Korsnoj túljutott a zeniten. Megnyitási repertoárja kissé elszűkült. Ma már nem tudja olyan szívóssággal védelmezni állását és megszervezni az ellenjátékot, mint korábban. Évekkel ezelőtt a Világválogatott—Szovjetunió mérkőzésen Portisch 2,5—1,5 arányban legyőzte az akkor még szovjet Korsnojt. Reméljük, hogy Korsnoj ezúttal nem veti latba „különleges fegyverét”, és nyugodt légkörben nyeri majd a küzdelem.

Ribli az új hullám beérett s egyenletesen fejlődő képviselője. Az Adorján, Ribli, Sax trióból ő vitte legtöbbször, al'andóan képi magát. Eddigi pályafutása szépen ível felfelé. Feltétlenül esélyesebb a páros mérkőzésen ellenfelénél. En mégis úgy érzem, hogy nem lesz könnyebb dolga, mint Portischnak. Torre még nagyon fiatal és szintén sokat fejlődött az utóbbi időben. Nem olyan felkészült és tudatos sakkozó, mint a magyar nagymester, de meglepetések képes, elfogulatlan játékos. A két fiatal összecsapása minden bizonnyal látványos, fordulatosban gazdag játszmákat hoz majd.

Túlzás nélkül mondhatjuk, mindkét nagymesterünknek helye lehet a legjobb négy között.

Filep Tibor

Hét végi sportműsor

December 4., szombat

Kézilabda
DMVSC nagyerdei sportcsarnoka, 9: D. Közútépítők—DMVSC, — 10:30: Lokomotiv Mostar—Litvánia, — 16: DMVSC—Litvánia, — 17:30: Lokomotiv Mostar—D. Közútépítők. Női nemzetközi torna mérkőzései.

Labdarúgás
Nagyerdei stadion, 13: Debreceni labdarúgó-válogatott (Bárfai, Pallik, Kurlai). NB I-es bajnoki mérkőzés. — DMVSC nagyerdei (Oláh G.) pályája, 11: DMVSC—PMSC (Czirba). Ifjúsági NB I-es bajnoki találkozó.

December 5., vasárnap

Asztalitenis
Eltelmszert-ipari Szakközépiskola tornaterme, 8: Tömegsportverseny, nők és férfiak részvételével. — Nógrádi Sándor Általános Iskola tornaterme, 8:30: A debreceni járási csapatbajnokság első fordulója, nők és férfiak részvételével.

Birkózás
DMVSC Vágóhid utcai birkózóterme, 10:30: A kötöttfogású úttörő birkózók olimpiájának területi döntője.

Kézilabda
DMVSC nagyerdei sportcsarnoka, 9: Litvánia—D. Közútépítők, — 10:30: DMVSC—Lokomotiv Mostar. A női nemzetközi torna befejező küzdelem.

Labdarúgás
Berettyóújfalui járási bajnokság (14): Tépe—Magyarhormorog, Kismarja—Mezősas, Esztár—Biharkeresztes, Szentpéterszeg—Mezőpeterd, Konyár—Kőrösrzakál (10), Pocsaj—Berekborsalmény (10), Hencida—Csök-mő (10).

Sakk
Nógrádi Sándor Általános Iskola, 8:30: A debreceni járási női, férfi csapatbajnokság első fordulójának mérkőzése.

KOSÁRLABDA NB II

Miskolci EAF—DUSE 32:32 (40:42). A Miskolcon lejátszott férfi mérkőzésen a II. félidő elején 3 percnél megtorpanás a DUSE első vereségét eredményezte. Ld.: Bak 29, Asbót 21, Boros 20.
Miskolci EAF—DUSE 52:45 (32:24). (Női) Mérkőzés — Miskolcon.) Ld.: Haragó 13, Visszegrádi 10, Szabó 8.

